Közös Piac — EFTA

Júliusi omlás

Minden előkészület megtörtént, hogy július elsején jelképesen leomoljanak a Közös Piac és a lényegesen összezsugorodott Európai Szabadkereskedelmi Társulás (EFTA) közötti ipari vámfalak. Több éves fokozatos vámcsökkentés után ugyanis 1977 közepén teljesen megszűnnek *az iparcikkekre kivetett vámok*, s ezzel az iparcikkek forgalmának vonatkozásában egy 16 nyugat-európai országot és mintegy 300 millió főt átfogó *szabadkereskedelmi övezet* jön létre.

Gazdaságtörténeti előzmények

A Nagy-Britannia által a Közös Piac ellensúlyaként 1960-ban életre galvanizált EFTA célja a tagországok közötti ipari vámok megszüntetése volt. A genfi székhelyű laza szervezet ezt a célt *már 1966-ban* teljesítette, így semmiféle vámkorlát nem akadályozta az ipari termékek egymás közötti áramlását. Időközben azonban átrendeződött a tagállamok sora. Az első fázisban az alapítók (Nagy-Britannia, Dánia, Norvégia, Svédország, Svájc, Ausztria, Portugália) mellé *társult tagként* Finnország csatlakozott, Izland pedig 1970-ben lett a szervezet tagja.

A második fázisban, 1973-tól, Nagy-Britannia és Dánia tagja lett a Közös Piacnak, így az EFTA-államok száma *hétre* csökkent.

A szigetország hajdani vágyálmát, az „ellenintegrációt", tehát *nem sikerült megvalósítani*. Nemcsak azért, mert az EFTA szervezete sokkal lazább, és céljai csekélyebb jelentőségűek voltak a Közös Piacénál. Döntő szerepet játszott az évszázadok során kialakult *hagyományos kereskedelmi kapcsolati rendszer*. Az EFTA-tagok hagyományos kereskedelmi partnerei továbbra is a nyugat-európai gazdasági integráció tagállamai maradtak; ezt jól jellemzi, hogy a külkereskedelmi forgalmuk 48 százalékát *ma is a Közös Piaccal* bonyolítják le. (Az EFTA-országok egymás közti kereskedelme összkülkereskedelmüknek *csak 28 százaléka.*)

A brit és a dán csatlakozás után persze még inkább nőtt a Közös Piac külkereskedelmi részaránya, hiszen a „maradék EFTA" tagjainak korábban ez a két ország volt szinte a legfontosabb kereskedelmi partnere. Érthető tehát, hogy a „heteknek" létérdekük volt, hogy megállapodjanak a Közös Piaccal. Ennek hiányában ugyanis ipari termékeik legfontosabb felvevőpiacukra — a diszkriminatív *közös piaci vámfal* miatt — csak korlátozott mennyiségben és nagy nehézségek árán juthattak volna be.

Szükségessé tette a megállapodást — mindkét részről — a monopóliumok között kialakult együttműködés és összefonódás is. A szerződéses kapcsolat kialakításának szükségességét a monopóliumok és a multinacionális vállalatok azért is hangoztatták, mert az *új piacokat és további exportlehetőségeket* nyit számukra.

A hét EFTA-ország ezért már az első fejlődési fázisban (tehát jóval 1975 előtt) *külön-külön tárgyalást* kezdett a Közös Piaccal. A szabadkereskedelmi megállapodás megkötésére 1972-ben került sor. Ennek értelmében az EFTA tagországai és a Közös Piac 1977. július elsejéig fokozatosan megszüntetik az egymás iparcikkeire kivetett vámokat.

(A mezőgazdasági termékekre *nem terjed ki* a megállapodássorozat, tehát a hetek agrárexportját a Közös Piac *ugyanolyan diszkriminatív elbánásban részesíti*, mint bármely kívülálló országét.)

A hét különálló szerződés szövege csaknem azonos, mindössze néhány „nemzeti specialitás" található. Néhány, úgynevezett *érzékeny termék* esetében 7—11 évet vesz igénybe a teljes vámlebontás, rövidebb liberalizálási idő ugyanis az érintett közös piaci iparágakat veszélyeztetné. Ezért Svédország és Finnország papíripari termékei, Ausztria és Svédország speciális acéljai, Norvégia félkész alumíniumcikkei és Portugália egyes textilárui *csak az évtized végén, illetve a 80-as évek elején* élvezhetnek majd teljes vámmentességet a kilencek piacán.

A kétoldalú szerződésekbe — Finnország kivételével — beiktattak egy olyan pontot is, amely módot ad arra, hogy az EFTA-országok a jövőben a közös piaci kapcsolataik továbbfejlesztése érdekében *új formákat* keressenek. Ilyen új forma lehet a csatlakozási kérelem, amellyel Portugália a közelmúltban élt is.

A Közös Piac részesedése ma a világkereskedelemből 40, míg az EFTA-é 8 százalék. Dávid és Góliát vetélkedéséből *egyértelműen a kilencek* kerültek ki győztesen. Nem vitás azonban, hogy a 70-es évek elején *kényszerhelyzetben* voltak az EFTA tagállamai, a szerződések megkötésének elmulasztása csökkentette volna szerepüket a világkereskedelemben. A Közös Piac számára ugyanakkor igen kedvező a most megvalósuló szerződéssorozat, hiszen *expanziós politikájának ez szerves részét képezi.*

Kívülállók hátrányai

A 16 országot átfogó hatalmas ipari szabadkereskedelmi övezet a kívülálló országokat *hátrányosan* érinti, hiszen azok ipari exportcikkei *továbbra is csak vámmal* juthatnak be a piacra. Egyenlő minőségi és árfeltételek esetén a 16 ország kereskedői várhatóan elsősorban *zónán belülről* vásárolnak, hiszen ezeket a termékeket nem terheli vámtétel.

Az EFTA tagállamai és az európai szocialista országok egymás közötti gazdasági kapcsolatai az utóbbi években lendületesen fejlődtek. A kapcsolatbővítést elősegítette, hogy az EFTA tagállamainak kereskedelme *viszonylag liberalizált*, bár ezen a téren is akad még tennivaló. Mindent összevetve: a kelet—nyugati gazdasági kapcsolatoknak fontos láncszeme az EFTA-tagországok és a szocialista államok sokirányú együttműködése. Kívánatos, hogy az ipari szabadkereskedelmi övezet kibővülésével *ne következzen be törés, visszaesés* a kétoldalú kapcsolatokban.

Gonda György—Lőrincze Péter

Parlagföldek

Az erdősítés sem olcsó beruházás — Hegyvidéki ménes

Csipkéskúton reggel óta áprilisi hóban futkározhatnak a lipicai csikók — újságolja a Bükkfennsíkról imént érkezett igazgató, *Kovács Mihály*. Idelent, a hegyrengeteg lábazatánál szürkén esik, tehát — megtudván jövetelem célját — nem javasolja, hogy elinduljunk valahová a dombok tájékára, megtekintendő a szóban forgó földeket. Ehelyett néhány jelzővel igyekszik ösztökélni fantáziámat: nyugtalan, vaddisznótúrásos, erózió-szabdalta, utak nélküli, bokrosgazos... Van a hajdan bányászok, más, iparba eljárók művelte mai parlagban olyan, ami már évtizede nem látott ekét; mindenesetre 848 hektárra rúg az elhagyott terület.

A minisztériumban *jó példaként* említik a *Szilvásváradi Állami Gazdaság* törekvését — a másfél évtizede mai posztján levő igazgatótól megtudom, hogy csakis fokozatos lehet az igyekvés. Az, hiszen a parlagföldek azonnali rendbe tétele *35—40 millió forintot* igényelne, de a nagyüzemileg művelhető földek mértéke alig több százötven hektárnál. A többi is megszelidíthető azonban, juhoknak élelmet adó legelővé.

Ötven hektár felszántva

S míg Kovács Mihály szavait jegyzegetem, fölrémlik egy nem is olyan régi koncepció, amely alighanem a nyugat-európai *Mansholt-terv* elgondolásait másolta le: a gazdaságtalan földek művelésből történő kivonásáról példálódzgattunk úgy öt esztendeje is. Márpedig itt, a XIV. században még *Zylwaswaradnak* írott falu környékén, ahol 1790-től vashámorban gyártották a sziliciumdús nyersvasat, azaz *szilvasat*, s a Szalajka völgyének erdőmúzeumában favágók, szénégetők, hamuzsírkészítők és üvegfúvók szánalmas hajlékai láthatók ma is, bizony aligha volt gazdaságos a földművelés hajdan sem, legföljebb nem számlálták a munkaerő árát. (Szalajka: a hamuzsírt és a szódát nevezték *Sal-alcalinak;* bonyolultabb már a falunév etimológiája: a *szilvas* elvetendő hipotézis, hiszen e termék gyártása előtt évszázadokkal megvolt már a név, s valószínű, hogy a *szilvatermesztésből* eredeztetés sem hiteles, de annak mondható a latin *silva*, azaz *erdő* szóból leszármaztatás.)

Így, vagy úgy, az élelmiszerek becse *megnőtt*, ez lehet magyarázata annak, hogy sem a nyugat-európai szaksajtóban, sem idehaza nem olvasok, hallok földek „kikapcsolásának" terveiről.

— *Csakhogy a mai fiatalok hallani sem akarnak apáik földjéről* — magyarázza Kovács Mihály. Ez a csöppet sem csak Bükk vidéki sajátosság már nem késztet tűnődésre sem, hiszen láttam elhagyott, homokba fulladt szőlőtőkéket a Duna—Tisza közén, s más tájain az országnak. Itt a Bükk alján mindenesetre azt találnám kézenfekvőnek, hogy *erdősítsék a parlagot.*

— De az erdősítés is tetemes beruházást igényel, semmivel sem lenne olcsóbb megoldás — felel az igazgató. — A volt tulajdonosok felajánlották az államnak a földet, de a tanács nem tud mihez kezdeni vele, s mivel téesz sincsen, az állami gazdaságra marad ez a... minek is mondjam? *Teher*, ma még kétségkívül az, hiszen kérdéses, mikorra térül meg itt a beruházás. Szóba került leendő hasznosítóként az erdőgazdaság, a vadásztársaság, de még Bábolna is, hiszen a Komárom megyei kombinátnak a közelben van két birtoka, a volt *Szendrői* és *Putnoki* Állami Gazdaság. Végül is a megyei tanács és a minisztérium is úgy ítélte, hogy *ránk vár* ez a feladat. El is készítettük a hasznosítás terveit, s ennek értelmében juhászatot kell itt létrehozni, azaz a mostani állományunkat kibővíteni, amihez viszont gépek és épületek kellenek. Pillanatnyilag azonban még ivóvizet sem tudnánk adni a jószágnak, mindenesetre *első lépésként még az ősszel fölszántottunk 50 hektárnyi parlagot.* A *Lehi Állami Gazdaságtól* kértünk segítséget ehhez, lánctalpas traktorokat. Most ebbe a földbe tavaszi árpa és zab kerül, s az ősszel további 130 hektárt szántunk föl, míg jövőre megépítünk egy juhhodályt. Egy másik állami gazdasággal, a *füzesabonyival* pedig abban állapodtunk meg, hogy *hereford* húsmarhát küld ide, amely olyan igénytelen, mint eleink ridegmarhája, nem kell neki épület sem, csak karám.

Ló, liba, juh

A Szilvásváradi Állami Gazdaság kilenc falu határában, *Egercsehitől Tardonáig* birtokol földeket, átmérője 45 kilométer. E falvak népe *Ózdra, Bélapátfalvára* és más, ismert és ismeretlenebb helységek ipari üzemeibe jár dolgozni. Villák sorakoznak a falvakban, Tardonán például naponta 50 busz megfordul — viszi-hozza a gyári munkásokat. Lehet-e kötelezni őket, hogy gondozzák a földeket is? A kérdés szónoki, nem is foglalkozom vele; mindenesetre *Tardona, Mályinka* és *Dédestapolcsány* az a három falu, amely azt a 848 hektárt az államnak fölajánlotta. De Kovács Mihály máris látja, hogy *néhány év múltán további ezer hektárral gyarapszik ez a senkinek sem kellő terület.*

Ám lássuk, mivel foglalkozik ez a kétezer hektáros és a parlagföldek megművelésével a mai területnek majdnem egyharmadával gyarapodó gazdaság? Szerkezete idomul az adottságokhoz, de van egy bízvást össznemzetinek mondható missziója: a *lipicai* állami törzstenyészet, pillanatnyilag — a csipkéskúti csikókkal egyetemben — 200 ló, köztük 70 törzskanca eltartása. E rendkívül értékes lófajtát *I. Ferdinánd* fia, *Károly főherceg* kezdte el tenyészteni a *Trieszt* melletti *Lipicán*, s a legszebb példányokat a testőrezredek kapták. Szakkifejezéssel élve, a lipicainak magas a nyakillesztése, mély a fejtűzése, s a sziklákon edzett patájukat nem sérti föl a városi kövezet sem. A múlt század elején *Mezőhegyes*, majd 1874-ben *Fogaras* lett a törzsállomány szálláshelye, de 1912-ben áthelyezték *Bábolnára*. Szilvásváradot 1952-ben jelölték ki a lipicai ménes számára.

— *Ez az ország egyetlen hegyvidéki ménese* — folytatja Kovács Mihály. — Fogatsportban rendszerint a mi lovaink győznek, ám mérlegeinkben rendre veszteséget okoznak. Kapunk 2,5 millió forintos állami dotációt értük, a többi állat meg nyereséges. *Tojótyúk, liba, juh* — ez az a három állat, amivel még intenzívebben kívánunk foglalkozni.

A mai juhállomány 4,5 ezerre tehető, amiből 2300 az anyajuh. Ez utóbbiak számát 4—5 ezerre kívánják növelni 1980-ig, immár a parlagterületek közbejöttével, ahol megterem nekik a téli takarmány, s az alomszükséglet. Egy-egy anyajuh egyébként 380 forint nyereséget hozott a gazdaság konyhájára tavaly, s ez már jónak ítélhető, bár a tojás hasznа nagyobb.

Bárányok egész évben

Valamit a növénytermesztésről: tavaly 29 mázsára sikeredett az átlagos búzahozam, de így is veszteséget okozott, mert a meredek lejtőkön több a gépi munka. Van 27 hektár *meggyesük*, 47 hektár *diósuk*, egyik sem érezte meg a fagyokat, mert az Alföldhöz képest ezen a tájon három hetet késik a vegetáció. A gazdaság nyeresége egyébként tavaly kétmillió forint volt, minden korábbinál tetemesebb, de ahhoz elégtelen, hogy a parlagot feltöressék e pénzből.

Húsvét körül jártam Szilvásváradon — a *húsvéti bárányokra* csak rákérdeztem.

— A másfél-két hónapos, 12—18 kilós bárányokat mondták húsvétinak, ám ez pocsékolás: a 30—35 kilósra hízott, úgynevezett pecsenye- vagy expressbárányokat adjuk csak el. Bárányoztatas egyébként már *egész esztendőben* van; nálunk 1,3 bárány jut egy anyára évi átlagban, míg a babolnaiak a szomszédunkban, Putnokon már 1,8-at értek el, de 2,3-ra kívánják ezt a számot feltornászni.

— *És Szilvásvárad lakói nem kívánnak szabadulni földjeiktől?*

— A feleségem a helyi tanács titkára — így az igazgató. — Tőle tudom, hogy nekik is van, bár csekély mértékben, ilyen gondjuk: tavaly 25 hektárt ajánlottak fel az államnak a falubeliek, amiből a szomszédos Bélapátfalva termelőszövetkezete átvállalt valamit. A többinek a sorsa még kérdéses.

Keresztényi Nándor

Előkészületek a BNV-re

Budapest vásárközpontjában az idén egymást követik a nemzetközi *szakkiállítások, vásárok*. A jövő hét közepén zárul a jelenlegi négy szakkiállítás, s ahogyan kiürítik a pavilonokat és a szabad kiállítási területet, azonnal megkezdik az egy hónap múlva, *május 18-án megnyíló tavaszi BNV* kiállítási anyagának felvonultatását.

Eddig négy világrészből — a hazai vállalatokkal együtt — összesen *29 országból* és Nyugat-Berlinből több mint 1700 kiállító jelentkezett a bemutatóra. A külföldiek és a hazaiak is *a számítottnál több kiállítási területet* igényeltek a Hungexpótól.

A szakvásár fedett és szabad területének felén *a külföldi kiállítók* mutatják be kínálatukat. Csaknem 20 ezer négyzetméter fedett és szabad területen állítják ki termékeiket a szocialista országok külkereskedelmi vállalatai, egyesülései. Nagy teret szentel a vásár a szocialista országok közötti gyártásszakosításnak, kooperációnak, a szocialista integrációnak. *Május 20-án a vásáron KGST-napot rendeznek.*

HORIZONT

Csehszlovák telefonközpont Bukarestnek

A Tesla csehszlovák híradástechnikai vállalat kolini üzeme *soron kívül* gyártja le Bukarestnek azt a telefonközpontot, amely a március 4-i földrengés-katasztrófa során tönkrement berendezés *pótlásához* kell.

Egy mondatban

A New York Times adatai szerint az Egyesült Államok magánvállalatai zaire-i beruházásának értéke egymilliárd dollár.

A Párizsban nyilvánosságra hozott adatok szerint Franciaországban márciusban *egymillió munkanélkülit* tartottak nyilván.

Nagy-Britanniában márciusban a februári 16,2 százalékról 16,7 százalékra *emelkedett az infláció üteme.*

KGST-tanácskozás Harkányban

Építéstervezési együttműködés

A KGST építésügyi állandó bizottságának építéstervezési állandó munkacsoportja április 12. és 16. között hazánkban tartotta 15. ülésszakát, nyolc tagország — Bulgária, Magyarország, az NDK, Mongólia, Lengyelország, Románia, a Szovjetunió és Csehszlovákia — delegációinak részvételével. A magyar delegációt *dr. Dalányi László*, az ÉVM műszaki-tervezési főosztályának vezetője vezette. A plenáris ülések a siklósi vár kongresszusi termében, a szekciótanácskozások Harkányban, az építők üdülőjében zajlottak.

Az ülésszak *sokrétű munkát* végzett. Egyebek közt jóváhagyta az építéstervezési állandó munkacsoport 1978. évi munkatervét és meghatározta a további feladatokat. Elfogadták *a magyar delegáció által javasolt témát*, amely a műszaki tervezés alapkérdéseihez tartozó koncepcionális kérdések alapos elemzésére, megoldására irányul. Ennek keretében *munkaprogramot* hagytak jóvá.

Határozat született a *mongol lakásépítés* problémáinak megoldásával kapcsolatban teendő intézkedésekre. Előkészítették a KGST szakértőinek találkozóját a *Finn Köztársaság* szakértőivel a paneles épületek témájában.

Színház, közönség, fiatalok

Színészek farmerben, széksorok üresen

A színházban érdeklődöm, tudják-e, eddig melyik iskolából jöttek el a diákok megnézni Az ember tragédiáját? A tanárképzőből, meg a Ságvári Gimnáziumból. Csak? Lehet, hogy máshonnan is — hangzik bizonytalanul.

Az Egyetemi Könyvtár törzsközönségéből találomra kiválasztott beszélgető partnereim azt mondják, a hallgatók többsége nem jár a város színházába, rossz a híre.

Egy-egy mondat, amelynek utána kellene járni. Mert nyugtalanító tapasztalat, hogy Szegeden, a felsőoktatási intézmények egyik centrumában, a diákvárosban mintha nem sok köze volna egymáshoz a fiataloknak és a színháznak. De a látogatottsági statisztikát hiába vizsgáljuk: *papíron* telt ház előtt zajlanak az előadások. Hely mégis mindig bőven akad a nézőtéren.

*

A tanárképző főiskola több száz hallgatójának kicsiny töredéke alkotja az irodalmi színpadot; két éve dolgoznak együtt, nem véletlen, hogy ők járnak a Szegedi Nemzeti Színházba rendszeresen. És a többiek? Hát... A jelenlevők megpróbálnak kollégáik közül megnevezni néhányat, akiről tudják, hogy színházjáró. Hosszas töprengés után két-három név hangzik el. Bérletek persze vannak, például a KISZ-alapszervezetek tulajdonában is, s elvileg bárki érdeklődő megkaphatja. Nincs tolongás.

Miért? — kérdem. Mi az oka az előítéleteknek? Vonogatják a vállukat. Próbáljunk meg a tényekről beszélni. Február utolsó hetében a Szegedi Nemzeti és a főiskola közös rendezésében színházi hetet tartottak, amelynek fő programja, egy díszlet- és jelmezkiállítás a klubban, nem váltott ki különösebb érdeklődést, de ami már kifejezetten kínos volt: a színház művészei és a hallgatók számára meghirdetett találkozón a főiskolások maradtak számszerű kisebbségben. A színház igazgatójának bevezető előadása után pedig kérdés, megjegyzés, felszólalás hiányában berekesztették az „ankétot".

Tehát? — firtatom tovább. A színház, vagy ez a színház nem érdekel benneteket? Kiderül, hogy a kérdést aligha lehet így kettéválasztani. Mert nézzük csak. A tanárképzősök két féléves műelemzés-szemináriumon foglalkoznak az epikai és a lírai műformákkal. A *drámával* nem. Mint a magyar tanszék egyik tanársegédje mondja, a tanítás egyébként általában olvasáscentrikus, csak az írott szöveg *az anyag*. Akik mégis érdeklődnek a játék, a vizuális kifejezési formák iránt? Ismét csak a tények: a húsztagú főiskolai irodalmi színpad állandó próbateremgondokkal küszködik, sem erkölcsi, sem minimális anyagi támogatást nem élvez, ha „magánkapcsolataik" révén meghívják az együttest egy másik egyetemi városba vendégszereplésre, a hallgatók maguk fizetik a vonatköltséget. Legutóbb az egyik szegedi művelődési házban léptek fel, s a takarítás költségeit — 100 forintot — zsebből fizették.

Be kellett volna neveznünk a Ki mit tudra — neveti el magát egyikük. A megjegyzés a tanárképző operaegyüttesének sorsára utal, amely három éven át a főiskolai vezetés teljes részvétlensége mellett működött, de amint továbbjutott a televíziós elődöntőbe, hirtelen eszébe jutott valakinek, hogy vajon miből is fizetik tagjai a jelmezek és a díszletek árát? Gyorsan kaptak is szociális ösztöndíjat.

Nem tőlük, már a JATE hallgatóitól hallottam a szarkasztikus megfogalmazást: Szegeden sokat adnak a kulturális presztízsre. A látványos dolgokra. A diákok nem akarják kétségbe vonni a Szegedi Ünnepi Játékok jelentőségét, azt, hogy nyaranta az ország minden részéből *tízezrek* látogatják a monumentális szabadtéri produkciókat. De józanul felteszik a kérdést, szabad-e beletörődni abba, hogy leendő tanárok *százai* végeznek Szegeden a színház szelének akárcsak az érintése nélkül.

Tiltakoznak az ellen, hogy a szegedi színházzal szemben előítéleteik lennének. *Véleményük* van.

Azt sem ismerik el, hogy általában a színházművészet iránt közömbösek. Az egyetemi színjátszásnak rangos hagyományai vannak a városban: — és mostanában sokan utaznak rendszeresen más városokba egy-egy előadás kedvéért.

Rendben van, mondom, de hát mit kérnek számon tulajdonképpen az itteni színháztól? Az indulatok *Az ember tragédiája* körül csapnak fel, amelyet *Giricz Mátyás* rendezésében nemrég mutatott be a Kisszínház. Szemléletes példaként említik arra, mi, az, amit nem szeretnek a város színházában. — Nem a „koturnusos" emelkedettséget, a színfalhasogatást kérjük számon, nem valamiféle konzervatív, teátrális Tragédia-elképzeléshez viszonyítunk. De felszínesnek, *gondolati értelemben* leegyszerűsítettnek, vagyis álmodernnek tartjuk ezt az előadást.

És meglepő határozottsággal sorolják érveiket. A jelzésrendszer esetlenségeit, a didaktikus megoldásokat, fontos szövegrészek kihúzását, a csoportbeállítások nem helyénvaló komikumát. Mindenesetre azzal aligha vádolhatók, hogy felkészületlenek, hogy nincsenek ízlésnormáik. Elutasító magatartásuk azért is figyelemre méltó, mert elméletileg ennek a korosztálynak lelkesednie kellene a farmernadrágos Tragédiának legalábbis a külsőségeiért. Mikor ezt említem, heves replika a válasz: — Hát éppen ez az. Hogy mindez külsőség. Miért néz minket annyira butának a színház, hogy feltételezi, ha farmerben látjuk Ádámot, és Éva az egyik jelenetben leveszi a blúzát, mindjárt hasraesünk a korszerűség előtt?

*

Egy másik társaságban, sörözőasztalnál, próbálok magyarázatot kapni, már nem diákoktól, hanem a város kulturális életéből, mindennapjaiból munkahelyükön részt vállaló fiatal értelmiségiektől. Lehetséges, hogy csak két véglet létezik? Akik egyáltalán nem járnak színházba, meg akik elmennek ugyan, de elégedetlenek?

— Ez így nyilvánvalóan túlzás — felelik óvatosan. — Tagadhatatlan viszont, hogy lelkes tábora — legalábbis a fiatalok körében — nincs a színháznak. Ennek okát kereshetjük az iskolai oktatás hiányosságaiban, az amatőr művészeti csoportok elhanyagolásában, de mindenképpen keresnünk kell magában a színházban is. Mert bár megvan a kialakult törzsközönsége, szellemi izgalmat, erjedést mégsem tapasztalni körülötte. Szeged a fiatalok városa, nélkülük, az ő támogatásuk, részvételük nélkül nem lehet hatékony színházat teremteni.

Eszembe jut a magyar szakos egyetemisták szenvedélyes „érted haragszom" stílusa. Amely cáfolni látszik az érdektelenséget. Ahol vélemények vannak, ott remény is van az „érdekeltek" találkozására. Tehát: kinek kell lépnie?

Mészáros Tamás

Két fafaragóművész

A pásztorművészet folytatói

UGYAN KI EMLÉKSZIK ma már a pásztorkészség részeire, a karcolt rühzsírtartók, csanakok motívumaira, a tükrös felső vagy alsó lapjára? Hányan tudják még a spanyolozás, az ékrovás, az ónozás titkát, a stilizált virágok, madarak, négylábúak faragásának rejtelmét? Valószínűleg csak a pásztorművészet szerelmesei és értő kutatói.

Pásztorművészet: a szót elsőként *Herman Ottó* írta le „Az ősfoglalkozások" című híres könyvében. A népművészetnek azt a sajátos hajtását nevezte így, amely észrevehetően eltért a parasztság művészetétől, s amelyet elsősorban a pásztortradíciók, a pásztor környezete, élete, ízlése alakított ki három egymástól minden vonatkozásban eltérő, mégis alapvetően egyező területen: az Alföldön, a Felföldön és a Dunántúlon.

Virágzása azonban alig száz esztendeig tartott. A juhtenyésztők már a XIX. század második felében panaszkodtak a birkatenyésztés csökkenése miatt, s a következő évek is csak a juhászélet hanyatlását hozták. A gépesített mezőgazdaság aztán pontot tett a pásztorművészet végére. Ma már csak elvétve akadnak faragók, akik megbirkózva az alapanyagok (csont szaru) hiányával — úi divathullám ösztönzését is élvezve — kitartanak az eredeti motívumok mellett. Közéjük tartozik a debreceni szarufaragó, *Oláh István*, s a nagytilaji faragó, *Tőke Imre*.

OLÁH ISTVÁN, az Alföld faragója. Munkáira leginkább a Hortobágy művészete nyomta rá bélyegét, a síkvidéki hásztorkodás és a szilaj állattartás tradíciói. 1962 óta farag. Mint mindenki ő is fával kezdte, de mivel a Hortobágyon jobbára csontra és szarura dolgoznak a „keményebb" anyag őt is elcsábította. A faragás művészetére a „tőlem" és a „hozzád" vágás fortélyára „gróf" Czinege János számadó tanította.

— *Mitől „gróf" ez a számadó?*

— Állítólag, egyszer régen, mikor még megvolt a csárda, na nem a mai, hanem az, amelyikbe lóval is berúgtattak, ott mulattak az urak. A cigányok azonban rögtön felugráltak, hogy belépett a számadó, s abbahagyták a muzsikát. „Ez meg kicsoda?" — kérdezték a bárók. „Nagy úr" — tódítottak a cigányok — „övé az egész Hortobágy!" Nosza elkezdtek az urak kalapolni. Így lett gróf a számadó juhász.

— *De volt az életében egy igazi gróf is; gróf Zichy Mária. Az apja — úgy hallottam — ennél a grófnál volt vadőr.*

— Igen. Vászonedényben, így hívtuk a cserépedényt, vittem apámnak mindig az ételt. Egyszer elbámészkodtam, s valaki elemelte a sótartót. „Ne bőgj" — csitított az apám — „faragok másikat". Sose faragott. Hát én most megcsináltam szaruból. Nézze! Ez a bűvös kör a nap. Ez meg itt a hold. Az egyik jelenti az életet, a férfiembert, a másik a változót, a nőt. A sótartó kupakja egy pásztorfej, a szakálla az életfa ágai. Megerősítettem két madárral is, s hogy termő, ezt jelzi a két makk. Itt semmi sincs véletlenül! Azt mondják, keverem a

motívumokat. Mindig előre kigondolom, s csak azt faragom, ami a fejemben van.

— *Régebben kanászkürtöt is faragott.*

— Nem tudok szarut szerezni. Nincs ridegmarha. De jobb is! Egy-egy kürttel mennyit bajlódtam! Mennyit csontoztuk, főztük, ráspolyoztuk, áztattuk, nehogy visszakeményedjen. Aztán faragás után mennyit csiszoltuk, színeztük kristályvízzel, meg fagygvúval! Némelyik pásztornak olyan kalapja volt, hogy agyon lehetett csapni vele egy embert; annyi zsír rakódott rá. A pásztor csak felnyúlt, levett egy ujjnyit, s bekente a kürtöt.

— *A pusztán megváltozott az élet. A régi tárgyak elvesztették jelentésüket, a lőporszaruból virágváza, az ivóbögréből cigarettatartó lett. Erről mi a véleménye?*

— Némelyek elfelejtik, hogy a képző- és iparművészetbe sok minden belefér, de a népművészetbe nem. Az anyagot nem lehet büntetlenül megsérteni! Az anyag él, ha megvágom, ki kell békíteni, meg kell gyógyítani. Valami szépet kell faragni rá.

AMI AZ ALFÖLDNEK A HORTOBÁGY, az a Dunántúlnak a Bakony. Ha Oláh Istvánt a Hajdúság emlékei, *Tőke Imrét* az őrségi, a göcseji, a bakonyi motívumok ragadták meg, a hegyekben bújkáló „járkálók" zsiványok, betyárok életformája. Ő is betegség után kezdett el faragni; a fa mellett azonban mindvégig kitartott. Első szobrát — cseresznyefából — az erdészről készítette, maga fabrikálta szerszámokkal; suszterkéssel, tarlógereblye fokával, fűkasza pengéjével. Figurái jellegzetesek, rövidlábúak, orruk sajátos „U" betűt formál — ezer közül felismerni őket. Egyszer, amikor életében először asszonyt faragott, rászólt a felesége, hogy nem jó helyre faragta a szobor mellét. Erre napokig szóba sem állt a feleségével.

— *Igaz, hogy a pelemi faragótáborban vették rá, hogy nőt faragjon?*

— Méghogy nőt!? A hajam az égnek állt. A férfiember, az más. De a nő! Lopva minden asszonyt megnéztem újra. Hát istenem, az elsőnek „lecsúszott" egy kicsit a melle! Azóta megtanultam. A „Savanyú Jóskára", a pecsenyéstálakra, a juhászkampókra, a tükrösre mégis büszkébb vagyok.

— *A legjobb faragásait miért nem adja el?*

— A családban eddig soha senki sem faragott. Őrizték a faluvégen, sokáig magam is ott kacsmarogtam velük Farkaréten. Eszembe sem jutott, hogy akárcsak lehajoljak is egy jobb formájú gyökérért. Mostanában valami belülről kényszerít. Talán az, hogy az utókornak is hagyjak valamit. Hogy lássák, na az elődeik sem voltak olyan ostobák. Hogy más előbb szerénykedik, aztán látva, hogy másképp is lehet, mihamarább „boltot" csinál? Engem nem érdekel. Az nem igazi faragás. Az igazi: *időtöltés és még valami: igazság és ösztön.*

Vinkó József

Viennále 1977

Az álomgyár és a valóság

Hollywood, mint aráncos arcbőrét vastag festékréteggel kendőző, vénülő utcalány, kacéran dekoltált köntösében gyönyörködik. És flitterrel kivarrott palástjának kissé foszlékony anyagát nosztalgikus csábtánc kellékeként lebbenti meg előttünk. Kiszínezi a múltat: *Hollywood, Hollywood* című új szuperprodukcióját 1976 végén forgatták: a bécsi filmfesztiválon, a Viennálén ünnepélyesen mutatták be — mintegy bevezetőjeként annak a káprázatos Rathaus-béli fogadásnak, amelyet a fesztiválvendégek tiszteletére adott *Sandtner* asszony, a kultúrtanácsnokból néhány éve megválasztott, agilis főpolgármester-helyettes.

A Hollywood, Hollywood a régi dicsőség, a nosztalgia filmje. Mai keretben a régi nagy sikerű revü- és musicalrészleteket mutatja be: oldalakat tölthetnénk meg csupán a szereplő hajdani világsztárok neveinek felsorolásával. *Louis Armstrong* szolgáltatja a zenét; a vásznon Fred Astaire, John Barrymoore, Leslie Caron, Robert Taylor, Joan Crawford, Vivien Leigh, Ginger Rogers énekel és táncol, s még több százan mások; a keretsztorit *Frank Sinatra* és *Gene Kelly* játssza (persze, ők is jócskán láthatók hajdani szerepeikben.) Szteppelnek: valóban „géppuskalábúak"; az ember elbámul, hogy ennyi ostoba és ízléstelen „arranzsman-trükköt", ennyi szentimentális limonádét hogyan volt lehetséges ennyi tehetséggel és ötlettel *megvalósítani* a tánc- és énekszámokban, a valódi, zseniális akrobatika szintjén.

Pillanatonként szinte felrobban a vászon, forognak a csorgó narancslé színű, tengerzöld és arany megvilágítású, tejszínű-derengésű, alulról fénylő üvegparkettek, ezer meg ezer színes rakéta tűzijátéka varázsol az egész világból egyfajta túlszínezett, túlméretezett Coney Islandot, szupervurstlit, amelyben éjjel-nappal szól a zene, s amelyben halálos szerelmek keletkeznek és halnak el egyetlen mézédesen olvadó tangó forró ritmusára. Az ízléstelenség világra szóló, dollármilliós örömünnepe ez, minden muzsikál, forog, robban, kereng és sóhajtozik, nyüszít és dobol, vergődik a vágytól és habzik a túláradó életkedvtől: ugyanakkor mindez valami hallatlanul pontosan kiszámított módon, mintha finoman kihegyezett orvosi műszerrel érintené, szúrná meg idegvégződéseinket, s pontosan ott és akkor, ahol és amikor a hatás érdekében szükséges.

Igen, a profi Hollywood, a gazdag, a sikeres, a hajdani Hollywood, a világ álomgyára még egyszer prezentálja önmagát, frakkban, cilinderrel és hófehér selyemsálban, fehér glaszékesztyűkben.

És mindez mégis az oszladozás édeskés illatát árasztja.

Hollywood önarcképe ugyanis hazug. Ez a város mindig is megőrölte, tönkretette, megölte azokat, akik kábító, túlparfőmözött levegőjét túlságosan mélyre szívták. Csak nemrégiben járta be a világsajtót *Rita Hayworth* képe: a hajdani „atombomba sztár", Ali Khán egykori hitvese, „a világ legszebb asszonya" látható rajta. Az, hogy mi lett belőle. Orson Welles felesége volt, Ali Khán felesége volt, másik két házassága is zátonyra futott, ma alkoholtól összemart arcú, lepusztult tekintetű öregasszony.

Sharon Tate-et, Polansky len-

Sikeres tanácskozás, nemzetközi érdeklődés

Hűtőiparunk új korszaka

A vártnál jóval nagyobb volt az érdeklődés: *húsz ország több mint 100 szakértője vett részt* — a szokásos 30 helyett — az ENSZ Élelmezési és Mezőgazdasági Szervezete (FAO), az Európai Gazdasági Bizottság mezőgazdasági szekciója, valamint a Magyar Kereskedelmi Kamara által április 25—28. között rendezett szimpozionon. Az eredeti elképzelések szerint csak az európai országok képviselői gyűltek volna össze, hogy a fagyasztott és gyorsfagyasztott élelmiszerek termelésének és piackutatásának módszereiről tanácskozzanak, de végül afrikai országokból, sőt, Brazíliából is érkeztek szakemberek.

Nem véletlen a nagy érdeklődés: egyre több fagyasztott élelem fogy a világnak majd minden országában. A legtöbb az USA-ban — fejenként, egy évben több mint 30; Dániában és Angliában pedig 11, illetve 10 kilogramm. A többi ország kisebb forgalma ellenére a szimpozion részvevői „egyhangúan" nagy jövőt jósoltak a mélyhűtött ételeknek.

Hazai helyzetkép

— Tíz-tizenöt éve legtöbben még csak szükséges rossznak tartották ezeket — véli *dr. Szentfülöpi Antal*, a kamara osztályvezetője. — Ma már egyre világosabb: a korszerű táplálkozásnak a fagyasztott élelmiszer az egyik legfontosabb formája, nincs idő a hosszadalmas főzőcskézésre. Növekszik az előre elkészített ételek jelentősége. Hazánkban még „gyermekcipőben jár" a fogyasztás, az amerikainak vagy az angolnak csak töredéke: *nem akarunk, vagy nehezen tudunk* leszokni a zsíros, fűszeres, tésztás ételekről.

A szimpozion részvevői ellátogattak néhány gyárunkba. A számukra addig ismeretlen mirelit-termékeket — a szilvás gombócot például — eleinte bizalmatlanul nézegették a külföldiek. Kóstoló után viszont több névjegy gazdát cserélt; *az üzletkötés bevezetője ez*... S jellemző a biztonságérzet, a szemlélet: ha ízlik, jöhet, *lesz piaca*. Sőt! A tanácskozáson többen azt fejtegették: egyik legnagyobb érdeme a mélyhűtött termékeknek, hogy *„nemzetközivé teszik a közízlést"; több különféle konyhakultúra* között válogathat egy-egy országban a fogyasztó.

Kiváló exportcikk

Általánosnak mondható a vélemény: a négynapos tapasztalatcserén mindenki *nyert*. Akad átvennivaló mindkét részről, bár a különbség Kelet- és Nyugat-Európa között nagy; utóbbi a mélyhűtött termékek legnagyobb felvevőpiaca s gyártója is.

— A lengyel, a román, a jugoszláv cégek fejlesztik nagy ütemben fagyasztottáru-termelésüket — mondja *dr. Irányi József*, a Magyar Hűtőipar kereskedelmi igazgatója. — Egyidejűleg kivitelük is gyorsan nő, csakúgy, mint a mienk: *termelésünk 50 százaléka külföldre kerül*. A legnagyobb szocialista szállítók vagyunk pillanatnyilag — *18 millió dollárért* adunk el az idén tőkés országokban. Az összes exportnak mintegy 90 százalékát értékesítjük ott. Termékeink keresettek, de — és erre is nagyon jó volt a szimpozion — számos országgal *bővíthető* még a vevőkör.

Dr. Szentfülöpi Antal megoldja a fentieket:

— Az üzemlátogatások során tudta meg több külföldi azt is, hogy nemcsak élelmicikkeket tudunk szállítani, hanem gépeket, berendezéseket is. Sőt — eddig is akadt már rá példa — komplett hűtőházakat exportálunk, ha szükséges. A mai, rendkívül sokrétű termelés szinte lehetetlenné teszi, hogy egy-egy ország egyedül tudna minden hűtőipari berendezést, know-how-t, technológiát szállítani a többieknek. A szimpozion ennek következtében a nemzetközi kooperáció elmélyítésére, a lehetőségek bővítésére is kiváló alkalmat nyújtott.

M. F.

Mozog az anyag

Átszervezték a belső szállítást – Következik: Kaposvár

Néhány perce csak, hogy *Jakab Sándorral*, a Pamutfonóipari Vállalat termelési főmérnökével a lőrinci gyár üzemépületeit járjuk, ruhánkra máris jó néhány fehér pihe kapaszkodik. Rövid köpenyes lányok-asszonyok vigyázzák a szál csavarodását, ujjaikkal időnként igazítanak is rajta. A látvány nagyjából megegyezik a fonodákról kialakított képpel, és első látásra nehéz elképzelni, hogy ezek a pehelykönnyű termékek olykor súlyos kilókká nehezülve nyomják az itteni segédmunkások vállát.

— Nagyon sok nálunk az anyagmozgatás — mondja a termelési főmérnök. — Akad olyan termék, amelynek készítésekor tizenötször, hússzor is más-más géphez kell juttatni az anyagot. Az elmúlt tervidőszakban tovább nőttek munkaerőgondjaink ezért a vállalat gyáregységeiben elsőrendű feladat lett az üzemen belüli anyagmozgatás megkönnyítése. A lőrinci gyár 175 millió forintos rekonstrukcióját követően, újabb 23 milliós beruházással, lehetőség nyílt a munkaigényes szállítási és rakodási műveletek gépesítésére, az anyagmozgatási rendszer korszerűsítésére.

Gurulós kannák

A tanulmánytervet kidolgozó Anyagmozgatási és Csomagolási Tanácsadó Iroda és a vállalat szakemberei olyan nagy teljesítményű gyártóberendezésekkel számoltak, melyekből a tervezés időszakában még *egy sem* volt a gyárban.

— Ezeket az új gépeket már a tervek figyelembevételével helyeztük el, ezért zökkenőmentesen beilleszkedhettek az anyagellátás és a termékszállítás rendszerébe. Az új kártológépek elrendezésénél például helyet hagytunk az akkor még nem létező pneumatikus szállítóberendezésnek. Két év múlva ez is elkészült, megszüntethettük a gépek közötti kézi anyagmozgatást és az „etetés" ma már közvetlenül az előkészítő üzemrészből történik. Általában arra törekedtünk, hogy a gépek között maguk a gépkezelők szállítsák az anyagot, ennek megfelelően választottuk ki az új gyártó berendezéseket. A régi pamutfonó gépeken például 3—4 kilogrammos kannákba gyűlt az anyag, ezt a segédmunkásnak kellett további feldolgozásra a következő gépcsoporthoz vinnie. Az új berendezésekhez 15—20 kiló befogadására alkalmas, kerekeken mozgó kannák tartoznak, amelyeket a gépkezelő is könnyen továbbítani tud. Hasonló módszerrel négyszeresre növeltük az előfonó gépek által kibocsátott adagok súlyát, ezzel nemcsak az anyag emelgetését kerüljük el, de növekedett a termelékenység is.

Kevesebb túlóra

— *Hogyan fogadták a dolgozók a belső szállítás átszervezését?* — kérdezzük *Hargitai Lászlótól*, a lőrinci gyár főmérnökétől.

— A legnehezebb helyzetben a bálaraktárban voltunk. Hiába nőttek a fizetések, a szállítási csoport létszáma fokozatosan csökkent. A gépesítéssel három munkaerőt megtakaríthattunk, majd az itt foglalkoztatott 15 segédmunkás közül heten betanított munkára kerültek. Alapelvnek tartottuk, hogy a túlórák és a készenléti órák csökkenése ne mérsékelje a dolgozók bérét. Teljesítményhez kötött prémiumrendszert vezettünk be, ennek eredményeképpen a munka is könnyebbé vált, nem csökkent a bérszínvonal.

A gyári iparvágányra érkező vasúti kocsikból a bálákat jelenleg különleges bálafogókkal felszerelt emelőtargoncák rakják ki és szállítják a raktárba. Feldolgozáskor ugyanezek helyezik az anyagot utánfutókra, majd vontatótargoncák továbbítják a szállítmányt ötszáz méterre, a tisztítóüzembe.

A mintegy hétezer négyzetméter alapterületű előkészítő üzemrészben már csak rossz álom a poros hulladék *kézi* összeszedése, *kiskocsis* szállítása.

— A nagy távolságok miatt — mutatja a főmérnök — pneumatikus szállítórendszert építettünk ki. A fésülőgépeken keletkező kócot ventillátor továbbítja folyamatosan a gyűjtőkamrába, ahol a hulladékot ciklon választja le. A szállítási útvonalak működését központi irányítópultról, távvezérléssel lehet szabályozni. Hasonló módon szállítják el a kártolóban és az előfonodában keletkező hulladékot. A berendezés létesítésében részt vettek a Csőszerelőipari Vállalat és az NDK-beli *flőhai pamutkombinát* szakemberei is.

Megtérül

Az anyagmozgatási rendszer kétségtelenül leglátványosabb része a gyűrűsfonó üzemrészt a csomagolóval és az orsózóval összekötő *függőkonvejor*. Ezt látva, nehéz elképzelni, hogy itt a szállítást valamikor hat ember végezte zsákokkal, kézi kocsikkal. A fizikai megterhelésen túl, rossz időben a jókora *nyitott utszakasz* is erőpróbát jelentett.

— A korszerű gyártás és a gépesített anyagmozgatás megkövetelte, hogy változtassunk a csomagoláson is. Ez az automatikus vezérlésű zsugorfóliás csomagolóberendezés a Chinoinban készült — mutat utunk utolsó állomására Jakab Sándor. — Egy ilyen egységrakományban annyi anyag fér el, mint három, korábban használt faládában, és elmaradhat a fárasztó szögelés is.

A termelési főmérnök irodájában vaskos dossziét töltenek meg az anyagmozgatás korszerűsítésével foglalkozó tanulmányok, felmérések, vizsgálati eredmények; ezekből idézünk néhány adatot. A belső szállítás átszervezésével, gépesítésével összesen 32 anyagmozgató munkakör szűnt meg, ennyi segédmunkást lehetett *más munkára* irányítani. A számítások szerint egy munkaerő pótlása 732 ezer forintba került, és ez az összeg tíz éven belül megtérül. Ehhez járul a munkakörülmények jelentős javulása, ami természetesen nem mérhető forintokkal. A tapasztalatok alapján még az idén elkezdik a *kaposvári gyáregység* anyagmozgatásának korszerűsítését. Itt, a tervek alapján, 53,6 millió forintos fejlesztéssel *nyolcvan segédmunkást* takarítanak meg.

Bognár Nándor

Tájékoztató a Technika Házában

Szerszámok — műgyémántból

Tudósítónktól.

A Technika Házában tegnap délután filmvetítéssel egybekötött előadás hangzott el a műgyémántból készült szovjet szerszámok gyártásáról, hazai alkalmazási lehetőségeiről.

Kolovratnik Béla, a szovjet termékeket forgalmazó Kohó- és Gépipari Tudományos Tájékoztató Intézet osztályvezetője elmondta, hogy bár a *magyar vállalatok igényeinek 80—85 százalékát fedezhetnék* a szovjet Sztankoimport külkereskedelmi egyesülés szállításai, ennek csak töredékére — *alig negyedére — akad hazai jelentkező*. Igaz, az *1968-ban* importált szerszámok értéke az akkori *2,5 millió forintról 1977-re már csaknem 60 millió forintra* emelkedett, ez azonban még így sem jelzi a termékek valóságos keresettségét.

A fémötvözetekből és acélból készültekkel szemben a műgyémánt anyagú, úgynevezett szuperkemény szerszámoknak nagy előnye, hogy jóval hosszabb élettartamúak elődeiknél, s segítségükkel a gyártási idő is jelentősen csökkenthető. A főként gép-, építő- és építőanyag-iparban hasznosítható szerszámok termelése a Szovjetunióban az évtized végére kétszerese lesz a jelenleginek, s a növekvő mennyiségből egyre többet szállítanak majd a szocialista államokba. Emellett kibontakozóban van a KGST-tagországok közötti szakosodás is, így egyúttal lehetővé válik a gyártmányok választékának bővítése.

Az előadó végül annak a reményének adott hangot, hogy a jövőben nem fordulhat elő, ami a tavalyi BNV-n történt: a magyar vállalatok angol cégektől vásárolták azokat a vágó-, forgácsoló- és csiszolószerszámokat, amelyek *szovjet műgyémántporból* készültek...

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

Áremelkedések

A *francia* pénzügyminisztérium jelentése szerint az országban márciusban februárhoz képest 8,9 százalékkal emelkedtek a kiskereskedelmi árak. Az év első három hónapjában *az infláció üteme 1,9 százalék volt. Brazíliában* a tej ára csaknem 17 százalékkal *emelkedik*, a benzin és más olajtermékek ára pedig átlagosan 13 százalékkal *drágul*. *Japánban* a közszükségleti cikkek ára 1977 márciusában 9,4 százalékkal *emelkedtek* az elmúlt év azonos hónapjához viszonyítva. *Angliában* a gazdasági szakemberek szerint az *infláció* évi szintje *nem csökken 10 százalék alá* és a mostani évtized végéig a munkanélküliség növekedésének irányzata is fennmarad.

Japán gépkocsiexport

A *japán autógyárak* 1976-ban 3 820 000 gépkocsit exportáltak, *27,7 százalékkal többet*, mint egy évvel korábban. Az Egyesült Államokba 1 360 000, Ausztráliába 284 800, Szaúd-Arábiába 235 900 gépkocsit exportáltak. A *Nagy-Britanniába* szállított japán gépkocsik száma 1975-höz képest *17,2 százalékkal emelkedett*.

London gondjai

Hiányzó emberek és munkahelyek

Korjelenség, hogy a szakemberek egyre többet foglalkoznak a nagyvárosok problémáival. Különösen aggasztónak bizonyul London helyzete, főleg ami az angol főváros foglalkoztatottságát illeti. A 60-as évek eleje óta Nagy-London lakossága csökkent, 1961-ben még 8 millió ember lakott itt, tíz évvel később 7,4 millió.

Kitelepítés

Félmillió munkahely is megszűnt, ami azt jelenti, hogy Londonban *állandósult a magas, az országos átlagot jóval meghaladó munkanélküliség*. 1975 júliusában például, amikor a munkanélküliség aránya Angliában és Wallesben 4,6 százalék volt, 15 londoni munkaközvetítő hivatal területén regisztráltak magasabb rátát. Figyelembe véve továbbá a város gazdasági fontosságát, nyilvánvaló, hogy még alacsonyabb munkanélküliségi arány is viszonylag nagyszámú munkanélkülit reprezentál. 1975 júliusában egész Skóciában 96 774 férfi volt munka nélkül, de egyedül Londonban több mint 87 ezer.

A népszámlálási adatokból kitűnik, hogy 1966—71 között Nagy-Londonban a munkahelyek száma 5,5 százalékkal *csökkent*. Ezt az átlagot jóval meghaladó ütemben csökkent a foglalkoztatottság a feldolgozó iparban és az építőiparban. A belső-londoni rész helyzete ettől némileg eltérő. A központi városrész foglalkoztatottsága még *gyorsabban mérsékelődött*, mint egész Nagy-Londoné, és az átlagosnál több munkahely „elveszett" a szolgáltatásban is. (Voltaképpen igaz az, hogy London foglalkoztatottsági problémája a városközpontra vezethető vissza. A belső területnek számító Délkelet-Londonban például 1961-ben a férfiak 88 százaléka dolgozott, tíz év múlva már csak 83 százalékuk.)

London foglalkoztatottsági problémáinak egyik magyarázata a szállítás fejlődése. A XIX. században ugyanis, amikor a londoni iparvidék kialakult, természetes törekvés volt, hogy a feldolgozó ipar *a városközpontba települjön*. Ily módon ugyanis csökkenteni lehetett a szállítási költségeket és növelni a termék által elérhető piacot. A motorozáció következtében azonban mindez *megváltozott*, a távolság *kevésbé határozta meg az ipartelepítést*. Az üzemek termelőegységei kiköltöztek a külvárosba, az irányító központ maradt meg csupán a belvárosban. London esetében külön súlyosbította a helyzetet, hogy a nagyobb hajók térhódítása és a konténerizáció miatt a kikötő dokkjainak korábbi jelentősége *csökkent*.

Az emelkedő lakbérek, a romló környezet a lakosság egy részét arra késztette, hogy elhagyja Londont. Az emelkedő munkanélküliséggel együtt ezért gyakran mutatkozik szakmunkáshiány is. Ez viszont újabb cégeket kényszerít rá, hogy vidékre menjenek...

London szerepének visszaszorulását, a munkahelyek megszűnését eleinte a kormányok sem bánták, sőt támogatták. Törvények sora segítette, hogy az ipar kevésbé fejlett területekre településen át. A programban részt vevő cégek *adókedvezményeket* és ingyenes infrastruktúrát kaptak. Ugyancsak igyekezett a kormány segíteni, hogy londoni munkavállalók kisebb, fejlődőben levő településekre költözzenek át. 1966—74 között Délkelet-Londonból 71 cég költözött el, elmenetelükkel több mint 11 000 ember maradt munka nélkül. Ugyanezen időszakban ugyanott 160 cég ment tönkre, ami 28 ezer embert érintett.

Intézkedések

A gondokat sokáig a helyi polgármesteri hivatal sem ismerte fel, nemrég azonban *cselekvésre kényszerült*. Bejelentette, hogy *nem ösztönzi* tovább a londoni lakosok elköltözését, és az iparügyi minisztérium is úgy nyilatkozott, hogy nem korlátozza a vállalatok londoni letelepedését és fejlődését. Így kellett tennie, hisz a munkanélküliségen kívül London pénzügyileg is zavarba került. Kevesebb cég kevesebb adót fizetett, miközben a város kötelezettségei nem csökkentek.

Korábban az kapott támogatást, aki hajlandó volt Londonból elmenni. Lehet, hogy nemsokára *annak fizetnek, aki hajlandó maradni* vagy letelepedni...

G. Gy. — L. P.

ÁLLÁSPONT

A magánélet szerepkörében

Amikor a jegyzettömb *már a táskába* kerül, rendszerint oldottabbá válik a hangulat, és hamarosan a téma is más irányba kanyarodik. A minap is, mivel hozakodott elő két tanácsi vezető?

„Örültünk annak a múltkori írásnak — kezdte egyikük —, ami a tisztségviselők *hivatalon kívüli*, nemegyszer mérhetetlen elfoglaltságát tette szóvá. A végkicsengést pedig — hogy lássa be mindenki, a tanácselnöknek is *van munkája* — mintha mi fogalmaztuk volna. Csak *kár volt megállni* ennél a mondatnál..." Értetlenül nézhettem rájuk, mert a másik türelmetlenül vágott közbe: „No, igen! Közélet, hivatali élet, minket elsősorban ezekben a szerepekben lát mindenki. Pedig *van még egy életünk*. A magánélet. Ennek vajon nem kell belefférnie a 24 órába?..."

Ami igaz, az igaz...

Csakhogy miért ne lenne ott magánélet, ahol az egyik családban három, a másikban, a fiatal vb-titkárében pedig két gyerek van? Az elnök két fia — az idősebbik egyetemista, a fiatalabbik középiskolás — a távoli városban tanul, de azért ott is rajtuk a szülők szeme. Lányukkal már kevesebb a gond — óvónő a községben —, de ő meg éppen házasság előtt áll. A vb-titkár fia általános iskolás, vele nem sok bajuk van, annál inkább a kicsi lánnyal, akivel gyakran kell például az orvoshoz sietni. Aztán ott van a kert az állatokkal, ahol mindig akad valami tennivaló, a titkárék ráadásul most akarják bővíteni a házat, mert együtt élnek az öregekkel.

Igaz, ők elsősorban nem is ezeket a körülményeket említették, amikor a magánéletre fordult a szó. Hanem *a mindennapi versenyfutást a munkaidőn túli szűkös órákkal*, hogy néhány percet szellemi-szakmai épülésükre is fordíthassanak. Tanulni, művelődni kell szüntelenül — s nem is akármilyen fokon —, ezt ma már *a községekben is megkívánja a vezetői beosztás, az önbecsülés, a bizalom megtartásának igénye*, egyáltalán: a nagy léptekkel *korszerűsödő* államigazgatás. A mai falvak lakosságát sem hivatalos időben, sem azon túl nem lehet felületes, olcsó válaszokkal kielégíteni. Mert először talán csak mosolyognak a tájékozatlanságon, később már rossznéven veszik ezt, míg végül — megbizonyosodván egyes vezetők határozatlanságáról, maradiságáról, felkészületlenségéről — úgy érzik, hiába a látszólag mozgalmas közélet, ha *valójában* jottányit sem halad előre a közösség és az egyének ügye. *Nagy a tisztségviselők felelőssége*, s ezzel a legtöbb helyen tisztában is vannak.

Tanulni, művelődni kell és akarnak is, mert sokan már tudják, mások csak sejtik, hogy enélkül kifut a lábuk alól a rohanó világ. A baj az, hogy csak *kínkeservvel lehet esténként* némi időt szakítani az irodalomra, a szakkönyvekre, a továbbképzési anyagra, sőt, néha még a televízióra is.

Mire idáig jutottunk, valahogy ismét forró lett a levegő a szobában, s már nyoma sem volt a kezdeti fesztelenségnek. Noha kissé zavartan, szinte röstellkedve, azért megjegyezték: „Persze, nem azért mondtuk el ezeket, mintha panaszkodni akarnánk. Tudjuk, mit vállaltunk, s hogy a funkciónk, a hivatásunk mivel jár együtt..." Közben nekem mégiscsak az járt a fejemben: órákig firtattuk, elemeztük együtt, hogyan folyik *a munka* a tanácsházán, milyenek a testületi ülések, s ha *véletlenül* nem gyújtunk rá még egy cigarettára, talán soha nem hangzanak el ezek az emberi vallomások. A vezetők magánéletének azok a gondjai, nehézségei, amelyeknek józan ismerete nélkül pedig *senki nem minősítheti tárgyilagosan sem közéleti, sem hivatali* tevékenységüket.

Csak abban bízom, hogy a felsőbb szervek sehol, soha nem esnek ebbe a hibába.

Németh Géza

MUNKAMÓDSZER

A város és környéke

Gátér, Kunszállás, Pálmonostora és *Petőfiszállás* községek 1970 óta tartoznak *Kiskunfélegyháza* irányítási jogkörébe. Az eltelt idő tapasztalatai azt mutatják, hogy *a városkörnyéki községforma beváltotta* a hozzá fűzött reményeket.

A kezdet persze, nem volt zökkenőmentes. Az *első fokú* ügyintézéshez szokott városi apparátusnak például egy ideig gondot okozott, hogy évente átlagosan *több mint ezer községi ügyet kell másodfokon* intéznie. Ezenkívül a városi szakigazgatási szervek eleinte *túlzott követelményeket* támasztottak a községekkel szemben; főként azért, mert *nem ismerték* — következésképpen nem vették figyelembe — a községi munka sajátosságait, egyebek között azt, hogy *ott nincsenek úgynevezett szakosított* ügyintézők. Az ilyen jellegű kezdeti gondokon már túl vagyunk. A városi szakigazgatási szervek jelentősebb községi feladatait *a városi vb-titkár által készített összevont éves munkatervben* határozzuk meg.

Korábban az volt az elgondolásunk, hogy a városi apparátuson belül célszerű volna létrehozni egy külön részleget, s az — a vb-titkár vezetésével — kizárólag a községek irányításával, ellenőrzésével és segítésével foglalkozna. Ezt azonban elvetettük. Jobb a jelenlegi gyakorlat, amelynek lényege az, hogy minden városi ügyintéző a községi feladatokkal is foglalkozik a maga területén. Ugyanakkor a titkárságon egy ügyintéző kizárólag a községek irányításával kapcsolatos feladatokat látja el. Többek között részt vesz a városi szakigazgatási szervek községi tevékenységének összehangolásában, rendszeresen vizsgálja a községi testületi határozatok törvényességét.

Mint ismeretes, megszűnt a városi tanácsi testületekben a községi tanácsok képviselete, ezért a városi és a községi tanácsok képviselőiből létrehoztunk egy *koordinációs bizottságot*. Ez véleményező, javaslattevő szerv, elsődleges feladata *a kölcsönös tájékoztatás és a különböző tervek összehangolása*. Tagjai a községi tanácselnökök, a városi vb-titkár és az érdekelt tanácsok néhány tagja. A városi és a községi vezetők jó kapcsolata érdekében azt a gyakorlatot vezettük be, hogy *a községi tisztségviselők értekezletén részt vesznek a városi osztályvezetők*, ugyanakkor a községi tanácselnökök is jelen vannak a városi tanácsnál havonta tartott *kibővített vezetői* megbeszélésen.

A városi testületek ülésein tárgyalt előterjesztések ma már nemcsak a város, hanem az egész városkörnyék fejlődésének nézőpontjából készülnek. Különösen akkor, ha az iparral, a kereskedelmi ellátással, a lakossági szolgáltatásokkal, a foglalkoztatással, az egészségügyi ellátással, az oktatással és a közművelődéssel kapcsolatos téma szerepel napirenden.

Természetesen a jövőben is fontos feladatunknak tekintjük a városi és a községi tanácsi *testületek és vezetők* kapcsolatának erősítését; a város és a községek fejlesztésében még gyakori felesleges és költséges azonosság megszüntetését; olyan fejlesztési tervek kidolgozását, amelyek *jobban figyelembe veszik a községek ésszerű*, a város érdekeivel is összhangban álló igényeit.

Korponai Zoltán,
a Kiskunfélegyházi Városi Tanács vb-titkára

Megyei városok: PÉCS

Amióta elment a villamos

VÁLTOZÁSOK ÉVEI. Éktelen csörömpöléssel döcögött végig a városon az utolsó villamos. A Sallai utcában, Széchenyi téren, Kossuth Lajos utcában megálltak az emberek, s ki-ki nosztalgiával, vagy jókedvűen nézett a sárga, bogárhátú, kiérdemesült szerelvény után.

Az utolsó villamos akár jelkép is lehetne: *Pécs életében lezárult, s kezdődött egy korszak.* A hatvanas évek elejét írták — a változások éveit —, akkoriban látott napvilágot a város *távlati fejlesztési* terve is. Sokan túl merésznek, fantáziadúsnak tartották. Ma, ha előveszi, s átlapozza az ember, *inkább szerénynek* mondaná.

Járom a pécsi utcákat. A *történelmi városmag* érintetlen, megőrzik olyannak, mint századokkal ezelőtt is volt, de a hajdani városfalakon túl megújul minden. Ismerős, régi utcákat, szögleteket próbálok fellelni a Makár-hegy lábánál, ám az öreg, roskatag házak helyén új, parkokkal szabdalt épületsorok nyúlnak a magasba. Lejjebb, az egykori Sopianae Gépgyár környékén hírmondója sincs a girbegurba utcáknak. Széles *sugárút* feszül a magas házsorok között.

A Deák Ferenc utca sarkán megállok. Hatemeletes, zömök ház szerénykedik szemközt, mintha csak hajdani dicsőségén mélázna. Tizenöt éve „sztár" volt, újságok, idegenforgalmi kiadványok gyakori illusztrációja: *a „toronyház"*, Pécs belvárosának legmagasabb lakóépülete. A távlati tervben megálmodott házsorokat hozzá mérték; amikor felépült, büszke rátartisággal mondogatták a pécsiek: *„Nekünk is lesznek hatemeletes felhőkarcolóink..."* Azóta felépült a Szigeti úton egy 25 emeletes, valódi toronyház is, de erre már kevesebben figyelnek. Elmúltak az idők, amikor *a város rangját az emeletekkel mérték.*

KINCS ÉS GOND. A megyei város tanácselnökének irodájából körbelátni a várost: itt a Széchenyi tér, fölötte a Mecsekre futó utcák, a hegytetőn a város új jelképe, a monumentalitásában is kecses tévétorony. A belvárosi háztetők fölött a sétatéri fák üde zöldje, a négytornyú székesegyház, távolabb a Jakab-hegy szelíd vonulatai. Emitt a Jókai tér, a Sallai utca. Császárságára, fehérre, halványzöldre festett ódon műemlék épületek, XVIII—XIX. századi, török és római kori alapokra épült házak. Alattuk kígyóznak a nagyrészt már feltárt labirintusok, a híres-hírhedt pécsi pincék. Ha beszakad — *és a közelmúltban gyakran beszakadt* — az úttest, megrokkan egy ház, rendszerint találnak valamit: *római hadiutat, ókeresztény sírkamrát, római temetőkápolnát*... A minap, földmunkák során, *Memi pasa fürdője* került elő a Sallai utcában.

— Kincs ez, mint minden, amit a föld a régi korokból megőriz — mondja *dr. Czente Gyula*, a tanács elnöke —, *de gond is.* A Dóm téri vízesés terve például *már két éve kész, de hozzá sem kezdhettek* a munkához, mert néhány ásónyom után római temetőkertre bukkantak, páratlan szépségű freskókkal díszített kápolnára, festett sírkamrákra leltek. Néha azt mondanám, *maradjon ez a város réginek, hagyjuk itt, építsünk egy új Pécset...* Aztán felülkerekedik bennem a lokálpatrióta, s azt mondja: *türelem!*... Ez a város *így szép*, gondokkal, örömeivel, egykori és új kincseivel, változatos arculatával.

ÓRIÁSKIFLI. Pécs településszerkezetét a Mecsek vonulatai határozták meg. A város a napfényes, meleg déli lankákra települt, *az utcák kifli alakban követték* nyugati—keleti irányban a hegy lábának ívét. A századforduló városatyái, építészei úgy gondolták, hogy Pécs lakossága *nyolcvan—száz év múlva legföljebb hatvanezerre* gyarapodhat, így semmit sem tettek azért, hogy a szerkezet változhasson. Délről vasútvonallal zárták le a várost, s a sínpár évtizedekig útját állta a terjeszkedésnek.

Ám a lélekszám — és ezzel párhuzamosan a fejlődés —, nem úgy alakult, ahogy eleink képzelték. *Pécs városát 1948-ban már 79 ezer ember lakta*, s a dinamikusan fejlődő, iparosodó településnek egyre több munkáskézre volt szüksége. Amikor a város határában megnyitották az uránbányákat, kiderült, hogy Pécs szűk, kinőtte önmagát. Nem lévén más mód, megszüntették a repülőteret, s helyén új, hatalmas városrészt építettek.

— Hamarosan kiderült, hogy a városnyi lakótelep sem oldhatja meg gondjainkat — kezdi sorolni a városfejlesztés történetének állomásait, lépcsőfokait *dr. Németh Lajos*, a tanács elnökhelyettese. — *Beépítettünk minden talpalatnyi helyet*, kevés volt. A régi városmaghoz nem nyúltunk, szabad területünk nem volt, egyetlen megoldás kínálkozott: *szanáljuk az elavult negyedeket, s a régi házak helyén építkezzünk.* Persze, a város így is kiflialakú maradt volna, ha néhány éve nem kezdjük építeni a *déli, kertvárosi, siklósi* lakótelepet. A déli városrész gyors ütemben épül, persze, korántsem gondok nélkül...

Pécs, Janus Pannonius utca

(Vincze Lajos rajza)

Annak idején Pécs vízhálózatát, csatornarendszerét is hatvanezres lélekszámra méretezték; nem beszélve az energiahálózatról, a közlekedés feltételeiről.

VÍZ ÉS GÁZ. Egy régi útikönyv még arról ír, hogy a délmagyarországi városok közül Pécsnek van a legjobb ivóvize... Való igaz, a tettyei források kristálytiszta karsztvizet adtak, jó víz került később a hálózatba a tortyogói forrásokból, de — a növekedés arányában —, egyre kevesebb. Az ipari-lakossági igényeket nem lehetett másként kielégíteni, csak ha *Pécsre hozzák a Duna vizét.* Csővezeték épült, tisztított, de olykor erősen klóros mohácsi Duna-víz folyt a csapokból. Szidták is eleget a pécsiek...

— Még ha csak erősen klóros lett volna a vizünk — sóhajt *dr. Galabár Tibor*, a városi tanács vb-titkára —, de volt idő, amikor *egész kerületeket kellett lajtból itatnunk!* Pétről, Fűzfőről fenolos szennyeződés jutott közvetlenül, illetve közvetve — a Balatonon, Sión át — a Dunába, ihatatlan volt a vizünk. Úgy tűnik, most végre megoldottuk a gondokat, a tavalyi száraz nyarat például *vízkorlátozás nélkül* vészeltük át. Pellérdnél új kutakat nyitottunk, Mohácsnál pedig *víztározót építtet* az OVH, ebben néhány napra elegendő tiszta vizet mindig tartalékolhatunk.

Jó ivóvize tehát lesz a városnak! Pillanatnyilag a lakások 84 százaléka van a hálózatra kötve, s ez az arány csak javulhat. *A gázzal viszont korántsem ilyen kedvező a helyzet:* a lakások ellátottsága mindössze 43 százalékos. A város vezetői panaszolják: hiába fekszik Pécs két földgázmező — az algyői és a babócsai — között, a vezetékek megépítése egyre késik. Legújabban 1982-re ígérik, hogy odaér az algyői gáz.

És — ha már a közműveknél tartunk — itt van a csatornázás, a szennyvízelvezetés... Az 58 százalékos csatornázottsággal nem dicsekedhet a város. Gond az is, mi legyen a szennyvízzel. Keresik a legjobb, legésszerűbb megoldásokat, nemrég például egy külföldi szabadalmat néztek meg, s azt tervezik, hogy a berendezést Pécs is megvásárolja.

JELZŐK. Ezernyi jelzővel illették már, történelméből, földrajzi-éghajlati adottságaiból, gazdaságából, gazdagságából, kultúrájából adódóan.

Dél-Dunántúl *szellemi-gazdasági központját ma 170 ezer ember lakja*, a gyarapodás ütemében 230—240 ezer lakosa lesz a városnak. A fejlődés lemérhető azon is, hogy *az elmúlt tizenöt évben 19 256 új lakás épült, a teljes lakásállomány ötven százaléka.* Mégsem elég. Nincs házgyáruk, szűkös az építőipari kapacitás, ezért korlátozottak a lehetőségek.

— Lassította a lakásépítés ütemét az is, hogy változott az ipar szerkezete — mondja a tanácselnök. — Míg felfutóban volt a szénbányászat, tröszti beruházásból aránylag több lakás épült, hiszen a kitermelő iparnak nagy a lakásvonzata. A többi iparág viszont a város pénzéből kap lakásokat.

Pécsett *ezer emberből 238 dolgozik iparban*, a városnak 159 gyára, ipartelepe van. A IV. ötéves terben alakult át az ipari struktúra, azóta elsősorban az élelmiszer, bőr-, híradástechnikai- és könnyűgépipart fejlesztették, hogy a lányok, asszonyok elhelyezkedését meg tudják oldani. Pillanatnyilag ott tart a város, hogy nincs szabad munkaerő. Új gondként jelentkezett viszont a szakmunkásképzés. Az elmúlt években szakmunkásképző intézetek nyíltak, fejlesztették a szakközépiskolai hálózatot és a felsőoktatást is.

Pécsett ma hat egyetemi, főiskolai kar működik: *orvosi, jogi, közgazdasági, műszaki egyetem, tanárképző és zeneművészeti főiskola.* A múlt tanévben az egyetemek, főiskolák nappali tagozatán 5192, az estin 246, a levelezőn 2759, összesen 8197 diák tanult.

Az ipar, a tudomány mellett a *művészetek* városa is. A Magyar Tudományos Akadémia pécsi intézetének kutatási eredményei messze földön híresek. Pezsgő, élénk a város irodalmi, kulturális élete; két színházának öt — *prózai, opera, balett, operett és gyermek-* — társulata; *múzeumai, képtárai* tízezerszám vonzzák a látogatókat, messze földről is.

A jövőt képtelenség megjósolni, mint ahogy lehetetlen a közelmúlt változásainak *teljes skáláját* is bemutatni. Magunk is csak gyors leltárt csináltunk. De tán ebből is látható, hogy mennyit változott az élet, amióta az utolsó villamos csörömpölve végigdöcögött a pécsi utcán.

VINCZE JENŐ

KÜLFÖLDI LAPOKBÓL

ПРАВДА **A Pravda New York-i tudósítója az új amerikai kormány tevékenysége első száz napjának mérlegét vonja meg a lap szerdai számában. Megállapítja:**

Az Egyesült Államok új kormányának első lépései nem töltötték el megelégedéssel azokat, akik hittek a demokraták választási ígéreteiben és rájuk szavaztak.

Sok megfigyelő állapítja meg, hogy Carter elnök az ígért konkrét tettek helyett szavakban változatlanul választási kampányt folytat. A Fehér Ház prédikációkat tart az „erkölcsi megújulás" érdekében és „szükséges áldozatokra" hívja fel a „pazarlás bűnébe" esett amerikaiakat.

Az eltelt csaknem négy hónap alatt az „új Washington" arca bizonyos mértékig elhalványult a tények nyomása alatt, amelyek azt bizonyítják, hogy a demokraták, hatalomra kerülésük után jobbra fordították a kormányt, „áldozatok meghozására" szólították fel az amerikaiakat, ugyanakkor zöld utat biztosítottak a „nagy üzlet", mindenekelőtt a katonai-ipari komplexum monopóliumai számára. (A katonai költségvetés az ígért csökkentés helyett 7 milliárd dollárral nő egy év alatt.)

A munkanélküliség csökkentéséről tett ígéretek csak papíron léteznek. Hirtelen felszöktek az árak, s növekedtek az adók. A demokraták tevékenységének első eredményeit — véli sok megfigyelő — a választók nem írják a javukra. Az amerikai társadalom széles rétegei a megérett társadalmi problémák megoldását várják — állapítja meg a tudósító.

人民日报 **A Zsenmin Zsipaóban ismét megjelent egy cikk, amely bizonyítja, hogy a kínai vezetőségben még mindig nem szűnt meg a hatalmi harc. A lap ezúttal Fucsin dél-kínai tartomány példája alapján állítja, hogy az országban nem kevés híve van a „négyek bandájának".**

A cikk közli, hogy „a négyek" letartóztatása után fucsieni híveik azt hirdették, hogy „le kell jönni a hegyekből és partizánháborút kell folytatni". Vang Hung-vennek, a „négyek bandája" egyik tagjának sugalmazására huligán elemek megtámadták a repülőtereket, „rohamot" szerveztek a pártbizottságok, az állambiztonsági szervek ellen. A cikk közli, hogy a fucsieni események kapcsán a központi hatalom rendkívüli intézkedésekhez folyamodott, elnyomta a megmozdulásokat.

LA VANGUARDIA ESPAÑOLA

Spanyolországban a nagy országos pártokon kívül több tucat pártocska jegyeztette be magát, s a nagyobb „választási esély" reményében a legkülönfélébb változatokban hoznak létre közös listákat. A „pártocskák inflációjáról" mond véleményt a barcelonai napilap karikatúrapárbeszéde.

— Ha az én pártom koalícióra lép Manolo pártjával és Paco pártjával, meg azzal, amelyet Miguel tegnap alapított, akkor...

— ... akkor már pontosan háromszázan lesztek!

Hosszú lejáratú együttműködés

Szovjet—finn megállapodásokat írtak alá

Pék Miklós, az MTI moszkvai tudósítója jelenti:

Nagy fontosságú szovjet—finn dokumentumok aláírására került sor szerda délben a moszkvai Kreml Vlagyimir-termében. A dokumentumok aláírásánál jelen voltak szovjet részről *Leonyid Brezsnyevnek*, az SZKP KB főtitkárának vezetésével az SZKP és a szovjet állam vezetői, finn részről *Urho Kekkonen* köztársasági elnökkel az élen a hivatalos szovjetunióbeli látogatáson tartózkodó finn küldöttség tagjai.

Elsőként a Szovjetunió és Finnország közötti kereskedelmi-gazdasági, ipari és tudományos-műszaki együttműködés fejlesztésének és elmélyítésének 1990-ig szóló hosszú lejáratú programját írták alá legfelsőbb szinten: szovjet részről Leonyid Brezsnyev, finn részről Urho Kekkonen.

Mint Leonyid Brezsnyev, a finn köztársasági elnök tiszteletére kedden adott ebéden pohárköszöntőjében hangsúlyozta: „Ez a dokumentum teljes joggal sorolható a nagy európai politika aktívumai, a helsinki záródokumentum megvalósításáért tett kiemelkedő lépések közé. Először fordul elő, hogy *különböző társadalmi és gazdasági rendszerű államok ilyen hosszú időre meghatározzák együttműködésük fő irányait.*"

Ezt követően *Alekszej Koszigin*, az SZKP KB Politikai Bizottságának tagja, a Szovjetunió Minisztertanácsának elnöke és Urho Kekkonen a szovjet—finn együttműködési megállapodást írt alá a kosztomuksai bányászati dúsítókombinát felépítéséről.

Ceausescu és Gierek megbeszélése

(MTI) A *Nicolae Ceausescu* vezette román párt- és kormányküldöttség hivatalos lengyelországi látogatásának második napját a program szerint a gdanski vajdaságban töltötte. Az első nap tárgyalásai után *Edward Gierek* és felesége vacsorát adott Nicolae és *Elena Ceausescu* tiszteletére. Beszédet mondott a két vezető, megadva mintegy a tárgyalások alaphangját.

Edward Gierek, a LEMP KB első titkára állást foglalt a két ország kapcsolatainak továbbfejlesztése mellett, és rámutatott arra, hogy a jelenlegi szakaszban új lehetőségek nyíltak az együttműködésre. Kifejezésre juttatta elégedettségét az utóbbi évek kereskedelmi forgalmának gyors iramú növekedése fölött. Nemzetközi kérdésekről szólva a világpolitikai helyzet *meghatározó tényezőjeként méltatta az enyhülést.*

Nicolae Ceausescu, az RKP főtitkára, román köztársasági elnök válaszában méltatta a kétoldalú együttműködés eredményeit, rámutatva, hogy *ezeket az eredményeket a KGST-n belüli kapcsolatok hozták.* Kijelentette, hogy országa, mint a Varsói Szerződés Szervezetének tagja, fejleszti együttműködését a VSZ tagállamai hadseregeivel.

A román delegáció szerdán délután visszatért Varsóba. Nicolae Ceausescu folytatta tárgyalásait Edward Gierekkel.

Carter elnök újabb ígéretei

(MTI) *Carter* amerikai elnök kedden azt ígérte: jövőre előterjeszti az ország első átfogó betegbiztosítási tervét. Az Egyesült Államokban tíz év alatt *megtízszereződtek a kórházi költségek*, és az orvosi költségek mind elviselhetetlenebb terhet jelentenek a lakosság nagy rétegei számára.

Carter az autóipari szakszervezet Los Angeles-i kongresszusát használta fel arra, hogy válaszoljon a saját pártjából érkező, mind élesebb bírálatokra. *George McGovern* szenátor a minap azt mondta: *nehéz különbséget látni a Ford- és a Carter-kormány gazdaságpolitikája között. Edward Kennedy* szenátor, a liberális demokraták másik hangadója pedig emlékeztette az elnököt: választási kampányában általános betegbiztosítást is ígért.

Magyar—osztrák gazdasági kapcsolatok

A fejlődés útján

A második világháború utáni legsúlyosabb recesszióból kilábalva, az osztrák gazdaság tavalyi teljesítménye *minden várakozást megcáfolt.* Talán az 1975. évi kétszázalékos visszaesés volt az oka annak, hogy előrejelzések szerint a bruttó nemzeti termék 1,5 százalékos *emelkedését* tartották valószínűnek 1976-ban. A fejlődés *többszöröse lett ennek*, a gazdasági növekedés üteme végeredményben — változatlan árakon — 5,2 százalékot tett ki.

A dinamikus növekedést elsősorban a külföldi keresletre vezetik vissza a szakértők. Reálértékben az áruk és szolgáltatások kivitele tavaly több mint 11 százalékkal emelkedett Ausztriában.

További ösztönző tényező a készletképződés. A készletek értéke tavaly a bruttó nemzeti termék 3,5 százalékát tette ki.

Az osztrák gazdaságpolitika vezetői számára az is jó jel lehet, hogy a gazdasági növekedés dinamikája *a második* félévben *gyorsult.* Az osztrák gazdaságkutató intézet számításai szerint az elmúlt évben, az energiaágazat kivételével (a szárazság és egy Duna-menti erőmű kiesése a gyengébb teljesítmény oka), az ipar valamennyi ágazata *gyors ütemben fejlődött.* A beruházások szerkezetét vizsgálva, érdekes jelenség, hogy a berendezésekre fordított összeg 10,9 százalékkal, de az építési tevékenység mindössze 2 százalékkal emelkedett. Ez, feltehetően, azt jelenti, hogy az osztrák iparban a vállalkozók többsége inkább *korszerűsítéssel, mint új termelőegységek létrehozásával kívánja kapacitását növelni.*

Hazánkhoz hasonlóan, nyugati szomszédunk gazdasági fejlődése *nagymértékben függ a külkereskedelemtől*, a 729 milliárd schillinges bruttó nemzeti termék 34 százaléka realizálódik külföldön. A szakértők optimistán vélekednek a világgazdaság és a nemzetközi kereskedelem rövidtávú kilátásairól és abból indulnak ki, hogy a nemzetközi munkamegosztás *dinamikus bővülésében az osztrák áruk is részt kapnak.* Vélemények szerint az osztrák gazdasági növekedés csak némiképp lassul az idén, a bruttó nemzeti termék mintegy 4,5 százalékkal *emelkedik.* Az import ennél csak mérsékeltebb ütemben növekszik.

Az osztrák konjunktúra alakulása *nem marad hatás nélkül a magyar—osztrák kereskedelmi forgalomra.* A forgalom 1975-ben *visszaesett*, tavaly viszont 6 százalékkal *nőtt.* A kétoldalú forgalom bővülése azonban *elmaradt* az átlagtól, a teljes osztrák kivitel 16,2 százalékkal, a behozatal pedig még ezt is meghaladó mértékben, több mint 26 százalékkal emelkedett. Az Ausztriába irányuló magyar kivitel csaknem 20 százalékkal bővült, szomszédunktól való vásárlásaink viszont 2 százalékkal *csökkentek.* Az export dinamikus fejlődése ellenére a mérleg számunkra 84 millió dollárral passzív — a kivitel csak kétharmad részben fedezi behozatalunkat.

Magyarország második legjelentősebb tőkés gazdasági partnere Ausztria, a két országot a földrajzi közelség mellett a hagyományok is összekötik. Jellemző, hogy magyar és osztrák vállalatok között 85 kooperációs megállapodás él, ugyanennyi együttműködési témáról tárgyalnak a partnerek.

Ausztria piacán közvetlen diszkriminatív intézkedések behozatalunkat *nem zavarják*, a magyar áruk 1975 óta a GATT-tagoknak járó elbánást élvezik, piaci munkánkat azonban néhány árucsoportban *zavarják bizonyos, nem diszkriminatív módon alkalmazott kvóták*, kontingensek. Nagyobb probléma azonban — és ez a két ország politikai-gazdasági vezetőinek korábbi találkozóin is felmerült —, hogy a magyar áruk piacképességét *hátrányosan érinti* az effektív vámhátrány, melyet exportőreink a legtöbb konkurrenssel szemben elszenvednek. (Az akadályok élesen jelentkeznek majd 1977. július 1. után, amikor az EFTA—közös piaci megállapodás értelmében a két országcsoport között *megszűnnek* a vámok az iparcikkek előtt. Ausztria továbbá 50 százalékos vámpreferenciát nyújt a fejlődő országokból származó termékekre is.)

Természetesen a mi oldalunkon is bőven van még tennivaló: exportőreinknek *javítaniuk kell a piaci munkát*, törekedve kivitelünk szerkezetének javítására. A nyugat-európai exportunkat általában jellemző tényező — vállalataink túlságosan is a fővárosra koncentrálnak —, *a magyar—osztrák forgalomra is áll.* Ennek növelése előtt pedig *nagyok a lehetőségek:* hazánk az osztrák kivitel 3 százalékát veszi át, a behozatalban másfél százalékkal részesedik.

G. Gy.—L. P.

A szovjet autógyártás 3.

Togliatti város hétköznapjai

Moszkvai tudósítónktól.

Togliatti városában az üzemlátogatáskor a szerelőszalag mentén lényeges dolgot vettem észre. Egyidejűleg és ugyanazon darabokból készülnek a bel- és a külföldi eladásra szánt kocsik. Különbség köztük csak a *Zsiguli*, illetve *Lada* márkajelzésben van. Exportra egyébként a termelés 30 százaléka kerül. Ezeknek többsége a szocialista országokba jut, de sok Lada fut már Nyugat-Európa országútjain is. Az alkatrészgyártás folyamatos és a termelési érték mintegy 10 százalékát jelenti. Ennek fényében aligha érheti szemrehányás a javító- és szervizhálózat részéről a gyárat. Az e téren mutatkozó fogyatékosságok okait másutt kell keresni.

Utak a mához

Kozma József, a MOGÜRT képviselője, aki több mint hat esztendőt töltött a gyárban, és ottjártamkor éppen a „váltás" érkezését készítette elő, büszkén újságolta, hogy a hazánkba irányuló alkatrészellátás évek óta zökkenőmentes. Legalább ilyen fontos dolog, hogy a magyar kooperációs partnerek immár ismert szállítói a VAZ-nak, s a korábbi nehézségek már csak távoli, borús emlékek. Jelenleg hazánk 23-féle tartozékot szállít a Zsigulikhoz és várható, hogy ez a szám rövidesen emelkedni fog. (A hazai alkatrészellátás zökkenőinek oka feltehetően a későn leadott rendelések, vagy a nem megfelelő összetételű „kívánságlisták" másutt sem ismeretlen jelenségében keresendő. Mint Togliattiban elmondották: az alkatrészeket időben és a kért mennyiségben szállítják ügyfeleiknek.)

Megtorpanok a gyári ebédlő küszöbén. *Sura* barátom apjának szavai jutnak eszembe, amelyeket az autót ünneplő vacsoránál mondott. *„Három és fél évtizede, amikor jutalomként sztahanovista ebédet kaptunk a tervtúlteljesítésért, nem hittem volna, hogy családunk új autójára mondhatok egyszer köszöntőt. Tegyetek vele boldog utakat és néha-néha emlékezzetek azokra az utakra, amelyek történelmünkben a mához vezettek..."*

Vajon hányan tudhatják a VAZ huszonéves átlagéletkorú dolgozói közül, hogy mit jelent a sztahanovista ebéd. Itt, ahol harminchatezer ember ebédel egyidejűleg a csupa üveg ebédlőben, kevesen tudnak a régi időkről. És ez így van rendjén. Mint ahogy természetes, hogy az 55 kopejkás ebédből 15 kopejkát a gyár fizet.

Az elnök gondjai

Nem lenne teljes a kép, ha nem szólnék a Togliattiban is megtalálható elégedetlen, „nehéz" emberekről. A mindig többet akaró, önmagától maximumot követelő, zsörtölődő, keményfejű fajtából ide is jutott néhány. A város Avtozavodszkij kerületének tanácselnöke *P. A. Szokolov* és helyettese, *V. N. Logacsev* egyszerre sorolja az eredményeket. Mindig többes szám első személyben beszélnek, pedig az álmatlan éjszakákon ugyancsak maguknak kellett megbirkózniuk a feladatokkal. Van miről számot adni, hiszen a lakosok száma csupán ebben a kerületben csaknem annyi, mint 1971-ben a város összlakossága volt. A fő szerep a lakásépítkezéseknek jutott, s lemaradtak a kereskedelmi hálózat fejlesztésével. Nagy öröm ugyan, hogy alig három esztendőn belül lakáshoz jutnak az idetelepülők, ám még nehézségekbe ütközik a kulturált ellátás megszervezése. A város büszkeségei a vártnál nagyobb számban született ifjú polgárok, a tanácsnak viszont elég sok gondot okoz, hogy nincs elég orvosi rendelő és óvodai férőhely.

A ma már félmillió lakosú város kulturális arculatának kialakításában megtisztelő hivatást tölt be az a képzőművész csoport, amelynek tagjai a város vezetőinek meghívására telepedtek le Togliattiban. A festők, szobrászok, grafikusok és iparművészek alkotó munkájához nagyon megfelelnek a feltételek. Amikor a városi tanács elnökétől az 1977—80. közötti időszakra négy-öt műtermet és két lakást kértek a képzőművészek, a tanácselnök egyetlen apró kiigazítást tett: „Ne elégedjenek meg a négy-öt műteremmel. Abból maguknak soha sincs elég. Annyit kapnak, amennyire szükségük lesz."

Sok vagy kevés?

Hogy sok-e az évi 660 ezer Zsiguli, vagy kevés — ez minden esetben nézőpont kérdése. A tíz évvel ezelőtti helyzethez képest rendkívül *sok*. Az igényekhez és távlatokhoz viszonyítva *kevés*.

A világhírű autógyárak termelési mutatóihoz viszonyítva, Togliatti teljesítménye nem kimagasló. S ha mégis az, akkor bizonyára azért, mert szovjetföldön ez az első valódi személygépkocsi *gyáróriás*, amelyet valószínűleg hamarosan újabbak követnek.

Meruk József

(Vége)

Kiadja a Lapkiadó Vállalat. Szerkesztőség és kiadóhivatal: 1393 Pf. 305. Budapest VII., Lenin körút 9–11. A szerkesztőség és a kiadóhivatal telefonszámai: 221–285, 222–408, 429–350. Terjeszti a Magyar Posta.

MAGYAR HÍRLAP

ÁRA: 80 FILLÉR
Havi előfizetési díj 20.– Ft. Előfizethető a kézbesítőknél, postahivatalokban. Külföldön a Kultúra Könyv- és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat terjeszti.

10. ÉVFOLYAM, 116. SZÁM — POLITIKAI NAPILAP — 1977. MÁJUS 19, CSÜTÖRTÖK

Tévészemle

Az idősebb nemzedék gyermekkorában ritka élménynek, nevezetes eseménynek számított egy mozilátogatás, egy-egy film megtekintése. Korunk gyermeke – jórészt a televízió képernyőjén – naponta találkozik a legkülönbözőbb filmekkel. A gyermekkori televíziózásról vitáznak világszerte a pedagógusok, a pszichológusok és a szülők. E disputákban sok meggyőző ellenérv, megannyi el nem hanyagolható figyelmeztetés is elhangzott: annyi azonban bizonyos, hogy a gyermekek e véleményektől függetlenül, egyre több időt töltenek a képernyő előtt. Éppen ezért a televíziónak – mint az egyik legelterjedtebb tömegközlési eszköznek –, megkülönböztetett gonddal kell eleget tennie legfiatalabb nézői igényeinek: részt vállalva a gyermekek szórakoztatásában, nevelésében és tanításában.

Az elmúlt héten a magyar televíziós szakemberek Kőszegen – a gyermekműsorok és gyermekfilmek szemléje keretében –, a képernyő sajátos pedagógiai feladatairól, a különböző gyermekprogramok hatásáról tanácskoztak. A szemle középpontjában ebben az évben a legfiatalabb nemzedék társadalmi nevelését szolgáló alkotások álltak. A kőszegi megbeszéléseken részt vevő televíziósok az ifjúsági mozgalom képviselőivel, a pedagógusokkal, a népművelőkkel és más szakemberekkel együtt tekintették meg az elmúlt időszak néhány jellegzetes programját: elsősorban azokat a műsorokat, amelyek a gyermekek társadalmi aktivitását, a közösségben való cselekvő részvételét segítik elő.

Nem kétséges természetesen, hogy a televízió gyermekprogramjának jórészt hangulatos mesefilmeket, izgalmas kalandtörténeteket és tanulságos oktatófilmeket kell tartalmazniuk. Örvendetes azonban, hogy e „hagyományos" – és sok elismerést szerzett – műfajok mellett egyre több műsor foglalkozik a gyermekek mindennapi gondjaival is. A különböző adások pedagógiai értékét az is növeli, hogy a rendszeres televíziózás egyre inkább helyet kap az iskolák, a napközi otthonok és az úttörőházak programjaiban is. A különböző társadalmi akciók eredményeképpen mind több falusi és tanyai iskola is kap készüléket – hazánk olyan vidékein is, ahol a képernyő hiányzik a legtöbb otthonból. Így – a nevelők és a népművelők segítségével – az egyes műsorok megbeszélésére, tartalmi és esztétikai hatásának értő elemzésére és alakítására is rendszeres alkalom nyílik.

Luís Corvalán Budapestre érkezett

Kádár János fogadta a Chilei Kommunista Párt főtitkárát

(MTI) A Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának meghívására szerdán hivatalos baráti látogatásra Budapestre érkezett *Luís Corvalán*, a Chilei Kommunista Párt főtitkára.

A Ferihegyi repülőtér főépületét díszítő zászlók, magyar és spanyol nyelvű feliratok, a tiszteletet ünnepi külsőségekben is megnyilvánuló jegyei, a budapesti gyárak, üzemek, intézmények, iskolák küldötteinek már a kora délelőtti órákban gyülekező ezrei jelezték: kedves vendég fogadására készül a főváros. S amikor — néhány perccel 10 óra után — a betonra gördülő TU—134-es különgép ajtajában feltűnt Luís Corvalán alakja, felcsattanó taps, éljenzés, magyar és chilei zászlócskák erdeje köszöntötte a nemzetközi munkásosztály nagy tiszteletben álló harcosát, akinek neve szimbóluma lett a reakció, a fasizmus elleni harcnak, jelképe annak a küzdelemnek, amely Chilében, s a világ más térségeiben is folyik a demokratikus szabadságjogokért, a társadalmi haladásért, a nép győzelméért.

Luís Corvalánt, feleségét és a kíséretében levő *Gladys Marint*, a Chilei KP Politikai Bizottságának tagját, a Chilei KISZ főtitkárát és *Tomas Solist*, a Chilei KP Központi Bizottságának tagját, a Chilei KP magyarországi képviselőjét elsőként *Kádár János*, a Magyar Szocialista Munkáspárt Központi Bizottságának első titkára és felesége üdvözölte. A Chilei KP főtitkára sorra kezet szorított a fogadásra megjelent magyar vezető személyiségekkel: *Biszku Bélával*, az MSZMP Központi Bizottságának titkárával, *Sarlós Istvánnal*, a Hazafias Népfront Országos Tanácsának főtitkárával, *Maróthy Lászlóval*, a KISZ központi bizottságának első titkárával, a Politikai Bizottság tagjaival, *Gyenes Andrással*, a KB titkárával, *Katona Imrével*, az MSZMP KB tagjával, a buda-

(Folytatása a 4. oldalon)

Aláírás Genfben

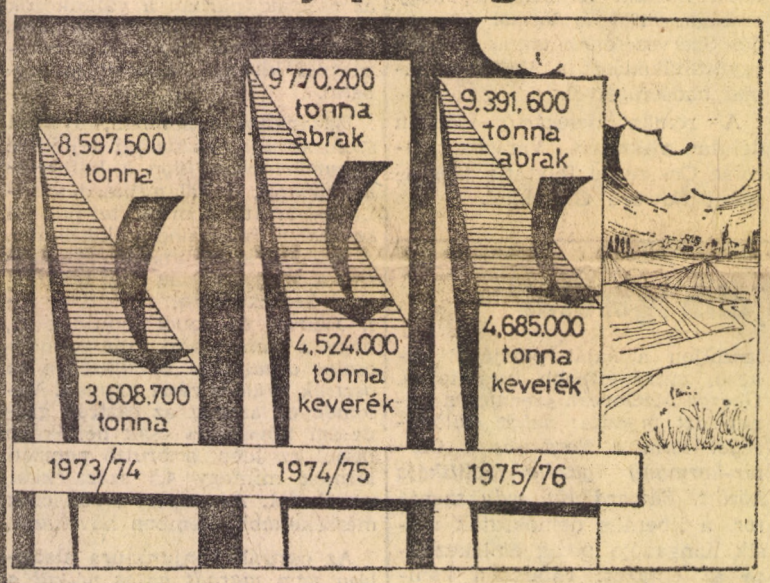
Konvenció a környezeti hadviselés ellen

(MTI) Szerdán Genfben ünnepélyes keretek között 33 ország külügyminisztere vagy más, magas rangú képviselője aláírta a környezetmódosító eljárások katonai vagy bármely más, ellenséges szándékú alkalmazásának eltiltásáról szóló egyezményt. Az aláírók között volt a Szovjetunió részéről *Andrej Gromiko*, az Egyesült Államok részéről *Cyrus Vance* külügyminiszter, míg a Magyar Népköztársaság nevében a nemzetközi megállapodást *Puja Frigyes* külügyminiszter írta alá.

Az ünnepélyes aláíráson, amelyre a genfi ENSZ-palotában

(Folytatása a 3. oldalon)

Új iparág

Tápok nélkül ma már elképzelhetetlen a jövedelmező állattenyésztés. Hazánkban az utóbbi két évtizedben iparággá fejlődött a keveréktakarmány gyártása. Ebből az értékes táplálékból minden évben sokat hasznosítanak nemcsak a mezőgazdasági nagyüzemek, hanem a kistermelők is. Az utóbbi esztendőkben az abrak-, illetve a keveréktakarmány-felhasználás a grafikonunkon láthatóak szerint módosult. A gyártás gondjairól az 5. oldalon számolunk be.

Megnyílt a Budapesti Nemzetközi Vásár

Bíró József külkereskedelmi miniszter beszéde

Szerdán délelőtt 10 órakor 29 ország 1868 kiállítójának részvételével ünnepélyesen megnyílt a Budapesti Nemzetközi Vásár, a beruházási javak szakvására. A BNV főterét a részt vevő országok zászlói és a nemzetközi vásárok szövetségének emblémája díszítette. Itt gyülekeztek a megnyitóünnepség vendégei, köztük *Németh Károly*, az MSZMP Politikai Bizottságának tagja, a Központi Bizottság titkára, *Borbély Sándor*, a Központi Bizottság titkára, *Havasi Ferenc*, a Minisztertanács elnökhelyettese. Jelen volt a kormány több tagja, a diplomáciai testület sok vezetője és tagja, valamint a hazai és külföldi kiállítók képviselői.

A Himnusz elhangzása után dr. Bíró József külkereskedelmi miniszter mondott megnyitó beszédet.

A miniszter üdvözölte a megnyitóünnepség vendégeit, majd a többi között a következőket mondotta:

A *Budapesti Nemzetközi Vásár a magyar ipar és külkereskedelem jelentős eseménye.* Termelő vállalataink ilyenkor adnak számot munkájukról, műszaki újdonságaikról. A *vásár nemzetközi rangja lehetővé teszi* a tervezők és a kutatók, a mérnökök és a közgazdászok számára, hogy *lemérjék: jó úton járnak-e, valóban azt gyártja-e vállalatuk, amire a vevőnek idehaza és külföldön szüksége van?*

Az összehasonlítás lehetősége rendkívüli *fontos mozzanata* a mi vásárainknak, s ezért örülünk, hogy *partnereink változatlanul élénk érdeklődést tanúsítottak a budapesti találkozó iránt.* Négy világrész *28 országából* jöttek el neves és jeles világcégek, szám szerint *csaknem kétezren*, hogy felkínálják ter-

(Folytatása a 7. oldalon)

A NAP HÍREIBŐL

MEGEMLÉKEZÉS HO SI MINHRŐL

(TASZSZ) Az 50 milliós vietnami nép szerdán megemlékezett nagy fia, a nemzetközi kommunista és nemzeti felszabadító mozgalom kiemelkedő személyisége, *Ho Si Minh* születésének 87. évfordulójáról. Hanoiba a köztársaság minden részéből mukás-, paraszt-, diák- és katonaküldöttségek érkeztek, a város központjában emelt mauzóleum márványfalait elborítják a virágok, koszorúk.

Az évforduló alkalmából megjelent Ho Si Minh beszédeinek és cikkeinek gyűjteményes kötete.

CASTRO BESZÉDE

(TASZSZ) Havannában befejezte munkáját az egyéni gazdálkodók országos szövetségének ötödik kongresszusa. A tanácskozás végén, kedden este beszédet mondott *Fidel Castro*, a Kubai Kommunista Párt Központi Bizottságának első titkára, az államtanács és a minisztertanács elnöke.

Castro elemezte a kubai mezőgazdaság szocialista átalakításának eddigi folyamatát, és szólt a további tennivalókról. Hangsúlyozta, hogy a ténylegesen forradalmi agrárreform sikeres végrehajtása eredményeként mélyreható változások történtek a parasztság, a mezőgazdasági munkások helyzetében.

A PENTAGON MINDENT MEGKAP...

(TASZSZ) Az amerikai szenátus egy újabb törvényjavaslat elfogadásával 36 milliárd dollárt engedélyezett új fegyverrendszerek vásárlására, új fegyverfajták kutatására és kidolgozására. A javaslat kiemelten foglalkozik az új hadihajók gyártásának finanszírozásával.

A Pentagon az idén gyakorlatilag mindent megkapott a kongresszustól, amit kért, és ez az amerikai törvényhozók és a katonaipari komplexum közötti szoros kapcsolatokról és nézetazonosságukról tanúskodik.

A NATO NÖVELI KÖLTSÉGVETÉSÉT

(MTI) A fegyverkezési verseny felújítására irányuló döntéseket hozott a NATO-hadügyminiszterek Brüsszelben szerdán véget ért kétnapos tanácskozása. A hadügyminiszterek célul tűzték ki, hogy 1979-től 1984-ig évente reálértékben — vagyis az inflációs költségnövekedések mellett —, legkevesebb évi három százalékkal növeljék a katonai kiadásokat 1984-ig.

A NATO elfogadta azt az amerikai javaslatot, hogy dolgozzanak ki hosszú távú fegyverkezési és hadseregfejlesztési tervet, amely a nyolcvanas évekre meghatározza az atlanti szövetség katonai erőinek alakulását.

MAGYAR NAP OSZAKÁBAN

(MTI) Szerdán magyar népművészeti kiállítás nyílt Oszakában, Japán második legnagyobb ipari és kulturális központjában. A *Hungacoop* által rendezett bemutatót *dr. Kós Péter*, tokiói magyar nagykövet nyitotta meg. Ugyancsak szerdán került sor Oszakában, az Aszahi Simbun lapkiadó által rendezett magyar műsoros estre, amelyen dr. Kós Péter nagykövet mondott beszédet, majd *Pertis Péter* zongoraművész *Liszt* és *Bartók* műveiből adott elő. Az est befejezéseként magyar filmeket vetítettek.

Választások Izraelben

A jobboldal előretörése

(AFP, UPI) Az Izraelben kedden tartott parlamenti választások részeredményei *erőteljes jobbratolódást mutatnak.* A leadott szavazatok mintegy ötven százalékának megszámlálása után úgy tűnik, hogy a jobboldali Likud választási szövetség legyőzte a 29 év óta kormányon levő Izraeli Munkáspártot. Az eddigi eredmények szerint a 120 tagú izraeli parlamentben a Likud 41, a Munkáspárt 33, a Demokratikus Mozgalom a Változásért 14, a Nemzeti Vallási Párt 12, az Izraeli Kommunista Párt pedig 6 mandátumot szerzett.

Az előző parlamentben a Likud 39 mandátummal, a Munkáspárt pedig 51 képviselői hellyel rendelkezett. Az Izraeli KP — e részeredmények szerint —, *kettőről hatra növelte parlamenti mandátumainak számát.*

Menahem Begin, a Likud-tömb vezetője bejelentette, össze fogja hívni pártjának vezetőséget, hogy *„nemzeti egységkormány"* megalakítását javasolja.

(Folytatása a 3. oldalon)

Francia gazdaság

Felemás próbálkozások

A márciusi, baloldali előretörést hozó községtanácsi választások mintha elhomályosították volna a gazdasági élet szempontjából fontos jubileum jelentőségét: március 22-én múlt hat hónapja, hogy *Barre* kormányfő bejelentette tervét a francia gazdaság stabilizálására.

„Az infláció vezet a munkanélküliséghez" — jelentette ki több alkalommal a miniszterelnök, ez volt programjának alapfilozófiája. Elgondolása teljes *összhangot* mutatott a legfejlettebb tőkés országok csúcstalálkozóinak dokumentumaival. Azt tükrözte, hogy a gazdasági növekedés ütemének helyreállítása hosszú távon elsősorban az infláció megfékezésétől függ. Ennek megfelelően — vélte Barre — a külkereskedelmi egyensúly helyreállítása, az áremelkedés ütemének csökkentése és a stabil frank megteremtik az előfeltételeket az expanzióhoz és a foglalkoztatottság javításához. Ezt a stratégiát követte az elnökválasztás előtt az Egyesült Államok is, hisz míg a munkanélküliség csak az érintettek számára gond, az infláció *az egész lakosságot sújtja.*

Negatív kép

1976. szeptember 22-én Barre azt ígérte, hogy 1977-re 6,5 százalékra szorítja le a fogyasztói árak emelkedését. Tavaly ősszel az infláció 12 százalékos volt, ma kétségtelenül kevesebb. Ilyen szempontból Barre terve sikerrel járt. Az elmúlt hónapokat vizsgálva azonban kitűnik, hogy 1977-ben a helyzet mégis *romlott*. Barre ugyanis terve bejelentésekor sok termék árát három hónapra befagyasztotta, leszállította az értéknövekedési adót, így időlegesen valóban mérsékelte az árindex emelkedését. Ez év januárjában a fogyasztói árak csak 0,3 százalékkal nőttek, februárra azonban elmúlt a korábbi intézkedések hatása, az áremelkedés üteme meghaladta a 0,7 százalékot. Ezzel a francia gazdaság visszatért az évi 8—9 százalékos inflációhoz. (Az árindexen belül különösen aggasztó az élelmiszerek áremelkedése.)

Barre célkitűzései között szerepelt a külkereskedelmi mérleg egyensúlyának helyreállítása is. Hosszabb távon vizsgálva itt is mutatkozik eredmény. Az elmúlt hónapokat szemlélve azonban a kép *negatív*, a februári deficit a megelőző hónaphoz képest emelkedő, és elérte a 2 milliárd frankot. A miniszterelnök törekedett a frank árfolyamának stabilizálására, ez a dollárral szemben megvalósult, a nyugatnémet márkához képest viszont nem.

Barre gazdasági növekedésre vonatkozó tervei tehát nem vezettek sikerre. Az elmúlt év szeptemberében a kormányfő 1977-re a bruttó nemzeti termék 4,8 százalékos növekedését jósolta, a tényszám valószínűleg közelebb lesz a 3-hoz. A Barre-terv előtt — 966 000 fővel — rekordot állított fel a munkanélküliség, ez év februárjában 972 400 munkanélkülivel ez „megdőlt". (A francia statisztika szezonálisan kiigazított adatokat használ, ténylegesen az állásnélküliek száma meghaladja az egymilliót.) Végül Barre a parlamentnek egyensúlyban levő költségvetést ígért, ezzel szemben a büdzsé idén 10 milliárd, jövőre viszont 38 milliárd frankos deficitet mutat majd.

Az ellentmondásos képhez hozzátartozik, hogy lanyhult a belső kereslet, és ez nagy problémákhoz vezetett, elsősorban az acél-, építő- és textiliparban. Voltaképpen 1975 szeptembere óta a francia gazdaságpolitika *nem tett kísérletet* a konjunktúra élénkítésére. Ennek következtében a magánszektor jó része likviditási problémákkal küzd, és a magánberuházások stagnálnak. (A likviditási problémát az állami vállalatok és állami tulajdonban levő bankok úgy hidalták át, hogy a hat hónap alatt 2,4 milliárd dollár hitelt vettek fel külföldön. Ez egyébként a fizetési mérleget is javította.) A Francia Bank véleménye szerint *nincs remény* rá, hogy az ipari termelés nyár előtt erőre kapjon. A belső kereslet problémáján kívül — ez elsősorban a fogyasztási cikkekre hat — a bank a készletek magas szintjével indokolja nézetét. Az export rendelésállománya ugyan kielégítő, de a kivitel súlya a gazdaságban nem akkora, hogy képes lenne egymaga a konjunkturális fellendülés előidézésére.

Barre helyzete valószínűleg az árfronton is romlik. Az előrejelzések szerint a fogyasztói árindex emelkedése az elkövetkező hónapokban a februárban mért érték körül lesz, ebben szerepe van annak is, hogy a közszolgáltatások díjait csupán április 1-ig fagyasztották be.

Támadják

A községtanácsi választások után Barre láthatóan *módosította* gazdaságpolitikai elképzeléseit. Bár változatlanul hangsúlyozta, hogy tervének sikere egyértelműen megmutatkozik legkésőbb 1977 második felében, megnyilatkozásai azonban már árnyaltabbá váltak. Miközben változatlanul foglalkoztatta az infláció problémája, beszédeiben a beruházások élénkítésének is fontosságot tulajdonított. Végül megszületett a „Barre—II", a miniszterelnök gazdaságpolitikai elgondolásainak *módosított* kiadása. Ebben már tükröződik az az elgondolás, hogy a gazdaság élénkítése elkerülhetetlen. Végeredményben tehát — nem kis részben a szakszervezetek nyomására — Barre kénytelen volt *feladni* eredeti drasztikus deflációs elképzeléseit.

G. Gy.—L. P.

Külföldiek a BNV-n

Szakosítás kapun belül – „Tanulmányoztuk a tervet"

A főbejáratot díszítő zászlóerdő, a gyakori idegen szó már a kapukon kívül jelzi; ez a BNV nemcsak a nevében nemzetközi. Az évről évre gyarapodó terület mind több külföldi kiállítónak és látogatónak ad lehetőséget bemutatkozásra, kapcsolatteremtésre. Ezúttal a BNV *vendégeit* kérdezzük: mondják el, *milyennek látják ők a vásárt?*

Az ötödik helyen

A *szovjet* kiállítás vezetőjének, *J. T. Kovaljovnak* az asztalán már az első napokban több aláírt szerződés sorakozott.

— Korai még a summázás — mondja J. T. Kovaljov —, de annyit elárulhatok, hogy a vásáron kötendő export-import ügyleteink értékét jóval több mint 100 millió rubelre becsüljük. Persze, ez csupán a tervünk...

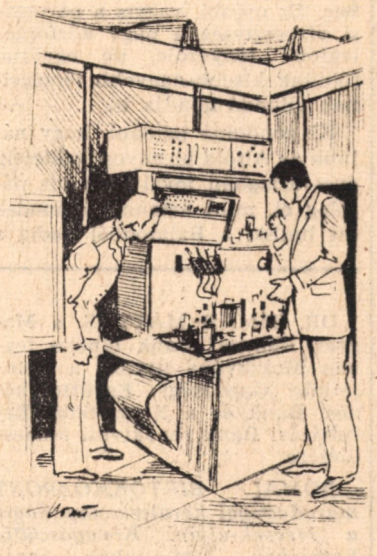
...ám megvalósulására adottak a lehetőségek. Hazánk az *ötödik* helyen áll a Szovjetunió külkereskedelmi partnerei között. Ezt az előkelő helyezést, s a gyorsan fejlődő gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok fontosságát jól jelzi, hogy a tavalyi 12 helyett most 17 külkereskedelmi egyesülés mutatja be termékeit a 2230 négyzetméterre növekedett kiállítási területen. A szovjet árubemutató rendezői — valószínűleg a KGST sokasodó szabványosítási tennivalói miatt — a vásárra hívták a *szovjet szabványügyi hivatal* képviselőit. Ugyancsak először jelenik meg a BNV-n az *Aeroflot* légitársaság.

A fejlett tőkés országok egy része különböző külkereskedelmi hivatalok, szövetségek és minisztériumok szervezésében, kollektív kiállításon mutatkozik be — természetesen a vásár kilenc fő árucsoportjának megfelelő pavilonban. A *nyugatnémet* cégeket például az NSZK szövetségi gazdaságügyi minisztériuma fogja össze, hetven vállalatuk pedig önálló termékebemutatót tart. A sajtófőnököt, *Willfred Kuntzét*, a minisztérium munkatársát a C csarnok sok nézőt vonzó szerszámgépei között találtuk. Négy évvel ezelőtti hangulatos városligeti pavilonjukról beszél, ahol akkoriban az összes NSZK-terméket *egy helyen* meg lehetett nézni, és amelyet — csöppet sem sajnál.

— Csak gratulálni tudok a *kapun belüli szakosítás* gondolatáért. Itt ugyanis egy szakember jól összehasonlíthatja a különböző gyártók által kiállított szerszámgépeket, ha végigmegy a csarnokon.

— *Milyen cél vezette az idén az NSZK kiállítóit?*

— Nagy a választék szerszámgépekből, építőipari eszközökből, erősáramú és elektronikus berendezésekből. Cégeink a vásári kollekció összeállításakor alaposan *tanulmányozták* az önök ötödik ötéves tervét.

A sajtófőnök szavait igazolja, ha csak egyetlen pillantást vetünk a magyar—nyugatnémet kereskedelmi kapcsolatok alakulására. Tavaly, tavalyelőtt az NSZK-beli gépgyártó vállalatok ajánlatai — és szállításai — rendre a magyar népgazdaság legjelentősebb beruházásaihoz kapcsolódtak, így például az *olefinkémia* fejlesztéséhez, a *textilipar* rekonstrukciójához.

Új cégek

Az *angol* kiállítás igazgatói irodája előtt jámbor műtestőr áll feszes vigyázzban. Az irodában *Edmund Dell* kereskedelmi miniszterünk a budapesti vásárhoz intézett írásbeli üzenetét nézegetjük. *Az Egyesült Királyság és Magyarország között egyenletesen növekedett a kereskedelem az elmúlt évek során, és jelenleg nyolcvanmillió font sterling fölött jár* — írja, majd hozzáteszi: nyilvánvalóan sok lehetőség van a további fejlődésre. Egyik ilyen lehetőség éppen a tavaszi BNV.

— Bemutatónkat inkább a tájékoztatás, mint az értékesítés szolgálatába állítottuk — mondja *Selby Johns*, a brit kiállítás kereskedelmi igazgatója. — Biztatónak érzem, hogy 24 kiállítónk közül minden harmadik most először mutatkozik be Budapesten. A kapcsolatok fejlesztéséhez szükség van új vállalatok megjelenésére is. Sokat ígérő tárgyalásokat kezdtünk a vásár ideje alatt az Intercooperation, a Nikex, a Transelektro magyar külkereskedelmi vállalatokkal.

A Strojimport, a Kovo, a Motokov és a többi *csehszlovák* külkereskedelmi vállalat az idén több mint két és fél ezer négyzetméteren sorakoztatja fel újdonságait.

— Népszerűek a magyar ipar termékei Csehszlovákiában, különösen a műszeripari és elektrotechnikai gyártmányok — újságolja a propagandafőnök, *Ludmila Halkovova*, aki egyébként kolléga; „civilben" a Skoda Művek lapjának főszerkesztője. Adatokat sorol: tavaly 365 millió rubel értékű magyar áru került Csehszlovákiába, erre az évre pedig hétszázalékos növekedést írnak elő az árucsere-forgalmi megállapodások.

— Már eddig is több üzletet kötöttünk, néhány pedig közvetlenül aláírás előtt áll. Az árucserén kívül nagyon fontosnak tartom a kooperációk növekvő számát. Jól bevált például az az egyezmény, amelyet *regisztrálós pénztárgépek* közös gyártásáról kötött a Chronotechna Sternberk és a budapesti IGV.

Az utóbbi hónapokban a szokásosnál is élénkebb a magyar—olasz diplomáciai élet. *Dr. Opinato Giuseppétől*, az Olasz Köztársaságot hazánkban immár nyolcadik éve képviselő ICE (a kereskedelmi kapcsolatok előmozdításáért felelős) iroda igazgatóhelyettesétől kérdezzük: *milyen hatással lesznek a tárgyalások a két ország közötti — jelenleg még stagnáló — kereskedelmi kapcsolatokra?*

— Jóstehetség nélkül is bizonyos vagyok abban, hogy kereskedelmi kapcsolataink *számottevően bővülnek* a következő esztendőkben. A BNV-n kiállított termékeink már e változás előhírnökei.

Érdeklődés

Dr. Giuseppe jóslata nem túlzó: bizonyíték erre az új oldaláról bemutatkozó Olivetti piciny kiállítása is. Helyszűke miatt csak két berendezést tárnak a látogatók elé: egy 1908-ban készült szerszámgépet és egy negyedik generációs, *űrhajókban is használatos* számítógépet, amely hét évtizedes „ősét" vezérli-irányítja. És amíg mi az igazgatóhelyettessel beszélgetünk, a szomszéd tárgyalóban a Technoimpex magyar külkereskedelmi vállalat üzletkötői érdeklődnek az olasz cég számjegyvezérlésű szerszámgépei iránt...

Bognár Nándor — Erdős Zsuzsa

HORIZONT • HORIZONT • HORIZONT

KGST-tanácskozás a takarmánynövényekről

Pöstyénben kedden ötnapos tanácskozást kezdtek a hét európai KGST-tagállam — köztük Magyarország — szakértői. A téma a fő takarmánynövények *egységes* nemzetközi osztályozása. Így *javítani tudják* az összesen 521 ezer vadon termő és kultúrnövényből álló genetikai állomány *gazdasági hasznosítását*. A közös munkát a prágai növénytermesztési kutatóintézet hangolja össze.

Szovjet „légi busz"

A Szovjetunió az idei párizsi repülőgép-kiállításon mutatja be *először* az „IL—86" jelzésű „légi buszt". A *350 utas* szállítására alkalmas személyszállító óriás repülőgépet a jelenlegi ötéves tervidőszak során állítják forgalomba.

Új kőszénlelőhely az NSZK-ban

A *Ruhr-vidék* északi részén új kőszénlelőhelyet tártak fel. A kutatófúrások alapján, mintegy *20 négyzetkilométernyi* területen, legalább *450 millió tonnára* becsülik a kitermelhető szénmennyiséget.

Fémporból

Minszkben megnyílt a „Porkohászat — '77" elnevezésű szakkiállítás, amelyen *30 tőkés cég* mutatja be a fémporból előállított alkatrészeket, berendezéseket és egyéb használati tárgyakat.

Poznani vásár

A június 12. és 21. között sorra kerülő poznani nemzetközi vásáron 49 országból és Nyugat-Berlinből 4000 cég vesz részt. Több éves szünet után először szerepel a kiállításon a Kínai Népköztársaság.

Szekér Gyula hazaérkezett Lipcséből

Magyar—NDK együttműködés

A Magyar—NDK Gazdasági és Műszaki Tudományos Együttműködési Bizottság május 23—25. között Lipcsében tartotta 16. ülésszakát. A magyar delegációt *Szekér Gyula* miniszterelnök-helyettes, az NDK-delegációt *Wolfgang Rauchfuss*, az NDK Minisztertanácsának elnökhelyettese, a bizottság társelnökei vezették.

Az ülésszakon intézkedéseket fogadtak el a két ország párt- és kormányküldöttségeinek márciusi megállapodásaiból adódó gazdasági feladatok végrehajtására. Mindkét ország számára fontos, hogy a barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási szerződés alapján a gazdasági és műszaki-tudományos kapcsolatok elmélyüljenek. Hosszú távú kutatási és fejlesztési kooperációk megvalósítása, a termelési szakosítás és kooperáció bővítése a két ország ipari és lakossági igényeinek jobb kielégítését eredményezi fontos nyersanyagokból és késztermékekből. A kölcsönös áruszállítások a jövőben is folyamatosan bővülnek. Mindkét ország törekszik az 1977. évi külkereskedelmi jegyzőkönyv maradéktalan teljesítésére.

Megállapodtak, hogy a közeljövőben a nehézgép- és berendezésgyártás fontos területein egy sor szakosítási szerződést kötnek.

★

A magyar küldöttség szerdán hazaérkezett Budapestre. A delegációt *Karakas László* munkaügyi miniszter és *Varga József*, a Minisztertanács titkárságának vezetője fogadta.

Hazatérte után Szekér Gyula az MTI munkatársának elmondotta, hogy a Haldenslebeni Egészségügyi Kerámiagyárban — amely magyar segítséggel épül — tett látogatáson értékelték a beruházás állását, és intézkedéseket tettek az 1978. januári tervszerű üzembe helyezésre. Az üzem termelése lehetővé teszi az NDK lakosságának és a lakásépítési programnak egészségügyi kerámiaipari termékellátását. A gyár termékei évenként mintegy 200 ezer fürdőszoba berendezését teszik lehetővé, megfelelnek a világ élvonalának, lényegében egyenértékűek a Finomkerámia-ipari Művek hódmezővásárhelyi gyárának ismert termékeivel. A haldenslebeni gyár mintegy háromnegyed része épül magyar erőből. Ez az építkezés a KGST keretében folytatott együttműködésünkben — Orenburg után — nagysága szerint a második helyet foglalja el az olyan magyar vállalkozások között, amelyeknek minden tervezési és kivitelezési fázisában részt veszünk.

Moszkva

Múzeumi értékek restaurálása

A múzeumi értékek restaurálása a Szovjetunióban címmel kiállítás nyílt tegnap a Szovjetunió Képzőművészeti Akadémiája moszkvai székházának termeiben. *Vlagyimir Kemjonov*, az akadémia alelnöke szerdai sajtótájékoztatóján közölte, hogy a múzeumok nemzetközi tanácsának XI. általános konferenciája alkalmából megnyílt kiállításon a Szovjetunió 60 múzeumából származó 250 helyreállított alkotást tekinthetnek meg a látogatók. A szovjet restaurátorok az utóbbi 10—15 évi gondos keze munkáját dicsérő kiállításon egyebek között *Borovikovszkij* és *Rokotov*, *Tropinyin* és *Vrubel*, *Gudiasvili* és *Piroszmanisvili*, *Szurenjanc* és *Ovnatanjan* restaurált alkotásaiban gyönyörködhetnek a látogatók. 1976-ban 75 millió rubelt költöttek műemlékvédelemre.

HALÁLOZÁS

LOVÁSZ KÁROLY, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje 69 éves korában elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása május 30-án, hétfőn délután 3 órakor lesz a Farkasréti temetőben — közli az MSZMP XIV. ker. bizottsága, a Telefongyár pártbizottsága és a Vas-, Fém- és Villamosenergia-ipari Szakszervezet.

RÉTHY ZSIGMOND, a Szocialista Hazáért Érdemrend kitüntetettje 70 éves korában elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása június 3-án, pénteken délután 3 órakor lesz a Rákoskeresztúri új köztemetőben — közli az MSZMP XIV. ker. bizottsága és a Kereskedelmi, Pénzügyi és Vendéglátóipari Dolgozók Szakszervezete.

Halálos balesetek

Molnár Pál 57 éves csoportvezető, budapesti lakos figyelmetlenül haladt át az I. kerület, Bem rakpart és Jégverem utca kereszteződésénél levő zártpályás síneken, egy 9-es jelzésű villamos elütötte. Molnár Pál a kórházban meghalt.

Budapesten, a XIII. kerület, Reiter Ferenc utca és Petneházy utca kereszteződésében levő kijelölt gyalogátkelőhelyen Rosta József 25 éves szerelő, budapesti lakos teherautóval elütötte Rozsnyai Attila 9 éves tanulót. A kisfiú kórházba szállítás közben meghalt.

British Leyland

Hamis szenzáció

A British Leylandnél végrehajtott gondos belső vizsgálat semmi nyomát nem találta a Daily Mail által szétkürtölt megvesztegetéseknek és korrupciónak — ezzel a határozott bejelentéssel igyekezett megnyugtatni a vállalat évi közgyűlését és nyilván külföldi vásárlóit is *Sir Richard Dobson*, a 95 százalékban állami tulajdonban levő gépkocsikonszern elnöke.

A British Leyland joggal tart attól, hogy a Daily Mail harsány „szenzációja", amely hamisnak bizonyult ugyan, mégis sokat árthat a vállalat külföldi tekintélyének és jó hírének. *James Callaghan* miniszterelnök a parlamentben éles szavakkal bélyegezte meg a Mail szerkesztőjét és az őt védelmébe vevő laptulajdonost is.

Szórványosan zápor, zivatar

A várható időjárás csütörtök estig: átmenetileg megnövekszik a felhőzet, majd változóan felhős idő lesz. Elszórtan várható átfutó zápor, néhány helyen zivatar. Az északi, északkeleti szél több alkalommal megerősödik. Hűvös lesz az idő. A legmagasabb nappali hőmérséklet 15—19 fok körül alakul.

A Duna vízállása Budapestnél tegnap 392 centiméter volt.

Pontosabb előrejelzés

Nemzetközi fórum — a párolgásról

A közönséges vizet, e minden szerves élethez nélkülözhetetlen ásványt mind gyakrabban tisztelt jük meg világszerte ezzel a kifejezéssel: vízkincs. S valóban kincs ez. Az emberiség legfontosabb közös kincsei közé tartozik akkor is, ha a föld mélyén rejtezik vagy tavakban, folyókban, patakokban árad, csobog, de akkor is, ha a levegőben páraként lebeg. Ez utóbbi, vagyis a párolgási vízveszteség a nagy körforgás legfőbb tényezője, de egyúttal földünk kisebb-nagyobb térségeinek állandó gondja is.

Ki gondolná például, hogy nálunk az Alföld bizonyos területein éves átlagban jóval több víz párolog el, mint amennyi csapadék ott hullik, a Balatonból pedig a legforróbb kánikulai melegben naponta annyi vizet szippant fel a nap, mint amennyi a nyáron leapadt Tisza medrében folyik.

A párolgási vízveszteség különböző témáiban összeállított 18 tudományos dolgozatot az elmúlt napokban a Magyar Tudományos Akadémián nemzetközi területi tanácskozás tárgyalta. A háromnapos konferencián 24 ország mintegy száz hidrológusa, meteorológusa, vízgazdálkodási kutatója, gyakorlati szakembere vett részt, és ajánlásokat dolgoztak ki e tudományágban folytatott nemzetközi együttműködés fejlesztésére.

A konferencia állást foglalt amellett, hogy *nemzetközi együttműködést alakítsanak ki a legalsó egy-két kilométeres légrétegek páratartalmának, a vízpára mozgásának, a növényzetre hulló csapadék eltávozási* módjának, valamint a párolgás és a talajvíz-ingadozások közötti összefüggések vizsgálatára, hogy az eddigieknél *pontosabb hidrológiai és meteorológiai előrejelzéssel segíthessék mindenütt a mezőgazdaságot, s általában a vízkészletek tervszerűbb és takarékosabb kihasználását.* Fontos ajánlása a konferenciának, hogy a víz körforgásának, vándorlásának és átalakulásának minden szakaszát gondosan tanulmányozzák, majd egységes elvek alapján *dolgozzák ki Európa vízmérlegét.* A konferencia ajánlásait a Meteorológiai Világszervezetnek és az UNESCO-nak továbbítják.

Cs. J.

Spekuláció Japánban

A zavarosban halásznak

A japán halértékesítő vállalatok arra használják ki a nemzetközi halászati tárgyalásokat, hogy rohamosan emeljék a hal fogyasztói árát. Megfigyelők ezzel magyarázzák, hogy az utóbbi hónapokban 30—70 százalékos az áremelkedés a japán halpiacokon. A kormány illetékesei szerint ennek elsősorban az az oka, hogy a halértékesítő vállalatok a „zavarosban halásznak", azaz raktáraikban tartják a különben bőséges mennyiségben rendelkezésre álló halat, abban a reményben, hogy később lényegesen magasabb áron adhatnak túl rajta.

A kormány halászati ügynöksége utasította az értékesítő vállalatokat, hogy azonnal dobják piacra az elfektetett készleteket. Amennyiben nem tesznek eleget az utasításnak, az ügynökség alkalmazni fogja ellenük a spekulációellenes törvényt és megbüntetik az árdrágítókat. Megfigyelők azonban kevés sikert jósolnak a kormánynak. A japán értékesítési rendszer bonyolultsága gyakorlatilag lehetetlenné teszi annak pontos ellenőrzését, hogy kik a felhalmozók.

T. P.

DR. TÍMÁR MÁTYÁS, a Magyar Nemzeti Bank elnöke tegnap Moszkvába utazott a Nemzetközi Gazdasági Együttműködési Bank és a Nemzetközi Beruházási Bank rendkívüli tanácsülésére.

RÓMAI BIRTOKKÖZPONT maradványai kerültek napvilágra a Mecsek-alján. Kővágószőllős határában földmunkák során bukkantak a masszív falakra és ennek nyomán a pécsi Janus Pannonius múzeum régészei leletmentő ásatást kezdtek.

DR. SABER FALHOUT elnök vezetésével a Szíriai Újságíró Szövetség delegációja járt hazánkban. A delegációt itt-tartózkodása során fogadta Nagy Gábor, az MSZMP KB osztályvezető-helyettese, valamint Lakatos Ernő, a Minisztertanács Tájékoztatási Hivatalának elnökhelyettese. A két szövetség vezetői aláírták a MUOSZ és a Szíriai Újságíró Szövetség között kötött egyezményt.

JÓZSA JÁNOS festőművész alkotásaiból nyitottak kiállítást az 50 éves jubileumát ünneplő debreceni Nagy Sándor Általános Iskolában. A művész az iskola növendéke volt.

A NÓGRÁDI SÁNDOR PARTIZÁNOSZTAG még élő tagjai és a fasizmus elleni más egységekben harcolt egykori nógrádi partizánok találkozót tartottak tegnap az MSZMP Nógrád megyei bizottságának salgótarjáni székházában.

CHE GUEVARA életrajzának birtokába jutott a Stanke montreali kiadó vállalat. Az ősz folyamán Franciaországban és Kanadában kiadják a könyvet. A szerző: Ernesto Guevara Lynch, „Che" Havannában élő édesapja tiltakozik a könyv megjelenése ellen.

ESZTERGOM IPARI ARCA címmel kiállítás nyílt tegnap a Labor Műszeripari Művek kultúrtermében. A kiállítás azt reprezentálja, hogyan vált az ősi királyi székhely az utóbbi két évtizedben ipari központtá, munkásvárossá.

HURRIKÁN SÖPÖRT VÉGIG Mexikó északi részén, a szél sebessége elérte az óránkénti 200 kilométert. A viharok következtében nyolc ember meghalt, több olajfúrótorony ledőlt, több száz ház megrongálódott.

AZ ORSZÁGOS MEZŐGAZDASÁGI FAJTAMINŐSÍTŐ TANÁCS tegnap a tordasi Fajtakísérleti Állomáson tartotta meg ez évi tavaszi ülését. Egyebek között 28 fajta növény minősítéséről, négy fajta forgalomba hozataláról és 15 növényfajta, valamint két állatfajta köztermesztésre, illetve köztenyésztésre engedélyezéséről döntöttek.

AZ ÚJ TÜKÖR VILÁGJÁRÓK KLUBJÁBAN (Budapest XII., Hollós u. 5.) Fenyves György újságíró tart élménybeszámolót május 27-én pénteken, 14.30 órakor Világsztárokkal négyszemközt címmel. A második részben folytatódik Laczkó Jenő előadássorozata. Címe: Svájc városai és tájai.

A MEZŐTÚRI FAZEKASOK gazdagon ékesített tálai, korsói, vázái iránt egyre nő a külföldi kereslet. Tegnap 400 ezer forint értékű terméket indítottak útnak az NSZK-ba, de a skandináv államok is szívesen vásárolják a mezőtúri kerámiákat.

MUZSIKUS FÓRUM címmel a Magyar Zeneművészek Szövetsége a közeljövőben koncertsorozatot indít, amelynek keretében kevésbé ismert, de magas szakmai színvonalat képviselő előadóművészek és kisegyüttesek kapnak lehetőséget nyilvános bemutatkozásra.

PAPP ÁRPÁDNAK, az MSZMP KB tagjának, a munkásőrség országos parancsnokának vezetésével magyar munkásőrküldöttség tartózkodik Csehszlovákiában. A delegáció tegnap Kelet-Csehországba látogatott Miroslav Novak, a csehszlovák népi milícia parancsnokának társaságában.

TRÉFÁS FŐNÖK

— Melyik kezemet választja, a balt, vagy a jobbot?

(Sajdik Ferenc karikatúrája)

SZOVJET GYÓGYSZERNAPOT tartottak tegnap a balatonfüredi SZOT-szanatórium dísztermében. A MEDEXPORT Tudományos Ismertető Iroda és a Veszprém megyei Tanács Gyógyszertári Központjának rendezésében megtartott tudományos tanácskozáson több mint száz egészségügyi dolgozó vett részt.

CSEBI POGÁNY ISTVÁN kiállítása tegnap nyílt meg a balatonfüredi galériában. A művész több mint ötven, a Balaton fénygazdagságát, szinvilágát megörökítő festménye került a közönség elé.

AZ UNCITRAL, az ENSZ nemzetközi kereskedelemjogi bizottsága, amelynek legfontosabb napirendi pontja a nemzetközi adásvételre vonatkozó egységes szabályozás tervezetének végleges kidolgozása, Bécsben tanácskozik. A tervezet megvitatására, valamennyi delegáció részvételével alakult egy munkabizottság, amely egyhangúlag dr. Eörsi Gyula akadémikust választotta elnökéül.

KATASZTRÓFA SÚJTOTTA TERÜLETTÉ nyilvánították az Ontario tartományban fekvő Cobalt bányavárost, miután hétfőn hatalmas tűzvész következtében 60 ház megsemmisült és sok százan hajléktalanná váltak.

KIKELT A CUKORRÉPA, és csaknem teljes egészében elvégezték a vegyszeres gyomirtását Győr-Sopron megyében. Az idei tavaszon több mint 12 ezer hektárt vetettek be a cukorrépa-termelő gazdaságok.

HAROMEZER ÉVES BOROTVÁT találtak a szovjet régészek a kazahsztáni Isin folyó völgyében végzett ásatásaik során. A borotvát bronzból öntötték és egyik oldalát annyira lecsiszolták, hogy tükörnek lehetett használni.

A MAGYAR PARTIZÁN SZÖVETSÉG képviseletében Livornóba utazott dr. Remete Tibor, hogy részt vegyen az Olasz Antifasiszta és Politikai Üldözöttek Országos Szövetsége (NPPIA) kongresszusán.

KOZMOSZ 911. jelzésű mesterséges holdat tegnap bocsátottak Föld körüli pályára a világűr kutatásának folytatása céljából a Szovjetunióban. A szputnyikon elhelyezett berendezések megfelelően működnek.

A HIDAK KARBANTARTÁSÁNAK, korszerűsítésének feladataival foglalkozó kétnapos országos tanácskozás kezdődött tegnap Egerben.

AZ ÉLELMISZEREK SZENNYEZETTSÉGÉNEK megakadályozásáról rendeztek ankétot tegnap Győrött. A téma időszerűségét igazolja, hogy mind a mezőgazdasági, mind az élelmiszeripari eljárásokban napjainkban fokozott mértékben alkalmazzák a kemizálást a terméseredmények növelése céljából és termékek jó minősége érdekében.

(X) DEDIKÁLÁS! Czeizing Lajos Balázs Béla-díjas fotóművész MAGYAR TÁJAK című könyvheti könyvét dedikálja 27-én, 16.30 órától a III. kerület, Flórián téri **Képzőművészeti Kiadó** könyvsátránál.

(X) A VÍGSZÍNHÁZ **június havi bérleti előadásai:** 3-án: Kombinált bérlet, 8. sorozat, 7. előadás; 4-én: Kombinált bérlet, 5. sorozat, 7. előadás; 6-án: H bérlet, 4. előadás; 7-én: Kombinált bérlet, 1. sorozat, 7 előadás; 8-án: L bérlet, 4. előadás; 9-én: M bérlet, 4. előadás; 11-én: Kombinált bérlet, 12. sorozat, 7. előadás; 12-én: Kombinált bérlet, 14. sorozat, 7. előadás; 14-én: K bérlet, 4. előadás; 15-én: Kombinált bérlet, 2. sorozat, 8. előadás; 16-án: Kombinált bérlet, 3. sorozat, 8. előadás.

Május 29., Normafa

Tornaturmix

Minden korosztályt érdeklő nagyszabású játékos egészségügyi sportnapot tartanak május 29-én, vasárnap 9-től 14 óra között a Normafa melletti Anna-réten. A Fővárosi Egészségnevelési Központ és a XII. kerületi Tanács több ezer budapestit vár — lehetőleg sportos öltözékekben — a tízféle ötletes, játékos, amatőr sportvetélkedőre, játékokra. Az egészséges időtöltés mellett a résztvevők hasznos jutalmakat, nyereményeket kaphatnak. Különféle erőpróbák, légzőgyakorlatok bemutatására nyílik lehetőség, közlekedésbiztonsági játékokban lehet részt venni, és engedményes sportszervásárt is rendeznek a helyszínen. A rendezők mindennél fontosabbnak ítélik azonban az egyéni aktivitást, amihez mintegy 60 szakember — orvos, testnevelő tanár, pszichológus, pedagógus, gyógytornász — ad tanácsot.

Jelöltjeink a galoppversenyekre

1. Bikfic (2) — Gondolat (8) — Quirites (9) — Forlie (3).
2. Ametist (8) — Rosinante (9) — Beau (10) — Angirasz (1).
3. Lady (2) — Kőkapu (3) — Daróc (6) — Pfennig (7).
4. Titán (1) — Globus (5) — Violetta (6) — Vadölő (12).
5. Királyfi (5) — Bilbao (1) — Pay (10) — Scala (8).
6. Percival (8) — Rondella (2) — Libuska (4) — Turandot (5).
7. Cenzor (8) — Vultúr (1) — Carlo (2) — Aral (3).

A versenyeket 16 órakor kezdik.

Ügetőverseny-eredmények

1. Danaida (2) — Dúdoló (7) — Dácia (6). — 56, 23, 14, 32. — Bef.: 149, 480.

2. Arkádia (3) — Arizona (4) — Zsupán (10). — 39, 23, 36, 30. — Bef.: 78, 169. — Hármas befutó: 1685.

3. Balcsi (2) — Beszédes (7) — Csejkő (5). — 16, 11, 12, 11. — Bef.: 31, 28.

4. Zuárd (3) — Umberto (4) — Oktondi (9). — 12, 14, 21, 32. — Bef.: 29, 124. — Hármas befutó: 1590.

5. Csinom Palkó (8) — Benedek (9) — Geisha (4). — 11, 11, 13, 51. — Bef.: 14, 92.

6. Ceres (2) — Barcelona (6) — Cimbora (3). — 15, 10, 10, 10. — Bef.: 20, 30.

7. Arnold (1) — Cremona (8) — Apropó (6). — 13, 14, 33, 20. — Bef.: 57, 50.

8. Csak előre (2) — Borvitéz (3) — Boróka (5). — 26, 28, 93, 91. — Bef.: 246, 118.

(X) **FILMFELVEVŐGÉPEK, FILMVETÍTŐK ÉS TARTOZÉKAIK kiállítása** az osztrák EUMIG cég rendezésében május 26-ig **az OFOTERT Bemutatótermében** (Budapest VII., Asbóth utca 15. szám alatt). Nyitva: naponta 18 óráig. **CSAK HÁROM NAPIG!!!**

Kohászati kérdőjelek (3.)

Összhangot a fejlesztésben – Alacsony árak

Tavaly *jó évet zárt a kohászat:* 3,6 millió tonna acélt, 2,9 millió tonna hengerelt készárut, 227 millió dolláros exportot, és 3,2 milliárd forint nyereséget „hozott". Látható: az ismert gondok ellenére — ez már nem a „régi" kohászat! *Beértek* a korábbi fejlesztések. Ám az is nagymértékben közrejátszott a jó eredményben, hogy az ágazat 85 ezres kollektívája áldozatkész, céltudatos és hatékony munkát végzett. Az idei esztendő ugyancsak *kedvezően indult* — ezt főként a termelési eredmények bizonyítják —, ám akadnak feszültségek is... Ma Magyarországon az egy főre jutó acélfelhasználás 340 kilogramm; a világ negyven, számottevő acéltermelő országa közül a 25. helyen állunk. A szakemberek szerint a gépipar egyszázalékos termelésbővüléséhez a kohászatban *0,85 százalékos növekedésre van szükség.*

Ám a hazai kohászat 15 éves fejlesztési koncepcióját — az ágazati, iparági struktúraváltás gyorsítása ellenére — a szakemberek ma is vitatják...

Reális ütem

Csépányi Sándor, kohó- és gépipari miniszterhelyettes:

— A korábbi tervidőszakban a technológiai fázis fejlesztésében leginkább a hengersorok építésével jutottunk előre. Ez volt a *legelmaradottabb*, s emellett kisebb anyagi megterhelést, gyorsabb megtérülést, s versenyképesebb késztermékgyártást tett lehetővé. Folytatólagos hengersorokat és folyamatos öntőműveket építettünk. Így vált lehetővé, hogy a hengerelt készáruk termelésében az idén *átlépjük a bűvös hárommillió tonnát*, ez hét százalékkal magasabb a tavalyinál! Ebben a tervidőszakban pedig a metallurgiai fázist, főképp az acélgyártást korszerűsítjük. Ez a leginkább beruházásigényes része a kohászatnak. Példaképpen: az idén 3,7 millió tonna acélt gyártunk, s a nyolcvanas évek elejére — a három nagyvállalat 24 milliárdos fejlesztésével — csupán 800—900 ezer tonnával bővül kapacitásuk. Mindez azt is jelzi, hogy az újabb technikák, így például a konverteres acélgyártás meghonosodásával *nőnek a beruházási költségek.* Meg kell jegyeznem: a kohászat fejlesztésére vonatkozó prognózisokat nem szabad túl mereven kezelni... Ha mérlegeljük a világpiaci tendenciákat, s az ország teherbíróképességét — mai fejlődési ütemünk reális: 1982—83 után *megvalósul a kohászat belső, vertikális összhangja!*

De ma még *nincs összhang*, ami azt jelenti, hogy a hengersorok kapacitásának kihasználására 700 ezer tonna bugát és öntecset kell importálni.

— Jól kezdődött az év. Míg a korábbiakban sokat bajlódtunk a félkész termékek folyamatos beszerzésével, az idén, csaknem az igényelt teljes mennyiséget sikerült időben lekötni — mondja *Karlik Nándor*, a Magyar Vas- és Acélipari Egyesülés vezérigazgatója. — A baráti országokban éppen az acélgyártó kapacitásokat bővítették, így — a mostani, átmeneti időszakban — jól kiegészítjük egymást. A legtöbb félkész termékre jelenleg a Dunai Vasműnek van szüksége, utána a Lenin Kohászati Műveknek. Az Ózdi Kohászati Üzemek már ma is önellátó, sőt némi feleslegge segít az LKM ellátásában — igaz, a két gyár kooperációjában vannak kisebb zavarok is. Ózd, mivel saját, korábbi beruházása *a vártnál gyorsabban* „beért", 1977 első negyedévében nem adta át a szerződésben ígért, mintegy 20 ezer tonnányi félkésztermeket az LKM-nek. Diósgyőrött emiatt termelési *gondokkal küzdöttek*...

Csökkenő nyereség

A kiegyensúlyozott gazdálkodásnak csak az egyik feltétele a zavartalanul működő vertikum. A másik, a nyereség — ami a kohászatnál szorosan kötődik az exporthoz. És éppen ezzel van a legnagyobb baj 1977-ben.

Tavaly a kohászat 30 millió dollárral túlteljesítette tőkés exporttervét. A nehéz piaci helyzet ellenére ugyanis a Metallimpexnek *sikerült előnyös üzleteket kötni*, de közrejátszott az is: a belföldi igények *a vártnál kisebb mértékben növekedtek.* Az idén a főhatóságok 11 százalékos belföldi igényemelkedéssel számoltak, de csak négy-öt százalékos az igénynövekedés. Az Országos Tervhivatal szerint a kohászatnak nem mennyiségi, hanem értéknövekedést kell elérnie a tőkés piacokon; ez megközelítően tízszázalékos *áremelést jelentene* 1977-ben...

Sajnos, a világpiaci prognózisok *nem támasztják alá* ezt az optimizmust. Még mindig alacsony a beruházási kedv, s a nagy tőkés acélgyártók kapacitása csupán 70—75 százalékban van kihasználva. Mindezek következménye: tonnánként 15—20 dollárral csökkennek az acélárak. S ez fokozza — a népgazdasági bevételkiesés mellett — a kohászati vállalatok gazdálkodási gondjait is.

— Nálunk a belföldi szállítások vagy null-szaldósak, vagy veszteségesek, ezért is kapunk a belföldi értékesítéshez 5,5 százalékos árkiegészítést — magyarázza *Sötét Károly*, a Lenin Kohászati Művek gazdasági igazgatója. — Tavalyi nyereségünk teljes egészében a tőkés és a szocialista exportból származott. A mostani árcsökkenés ezért is érint érzékenyen bennünket... Próbálkoznánk taktikai visszatartással, remélve, hogy az év második felében javul a piaci helyzet. Erre azonban nem adnak módot a készletgazdálkodási szabályozók. Mivel a kohászati belföldi árakat 1969-ben a korábbinál hat százalékkal alacsonyabban állapították meg, ha valamelyest növelni kívánjuk nyereségünket, csak exportra gondolhatunk. Nem biztos, hogy ez *előnyös* a népgazdaság számára is, hiszen feldolgozott termékeinkért, a gépekért, berendezésekért magasabb árat kaphatnánk... *Ezt az ellentmondást fel kell oldani!* Szeretnénk, ha a jövedelmezőség jobban függne a saját munkánktól...

Ehhez a jogos — és általános! — véleményhez annyit tesz hozzá Karlik Nándor:

— A kohászat termeléséből húsz százaléknyit exportálunk tőkés piacokra. Ennek értéke viszont a teljes árbevétel hatvan százalékát teszi ki — bár a magyar árak 20 százalékkal alatta maradnak a szocialista, és 30—40 százalékkal a tőkés áraknak! Az idei világpiaci árcsökkenés miatt az első öt hónapban bekövetkezett 28 millió dolláros nyereségkiesést némiképpen úgy ellensúlyozhatjuk, hogy korszerűsítjük a termékszerkezetet, s ezzel értékesebb termékeket tudunk exportálni. Hiszen ahhoz, hogy a belföldi felhasználók jobban gazdálkodjanak a nyersanyagokkal, s a kohászati vállalatok csak olyan mértékben orientálódjanak a tőkés piacokra, ami hosszabb távon is megéri a népgazdaságnak — a valódi értékekhez *jobban igazodó* belső kohászati anyagárakra van szükség.

Koordináció

Csépányi Sándor miniszterhelyettes:

— Jelenleg a kohászati vállalatok *négy-öt* százalékos nyereséggel dolgoznak. Ez nem képez, és *nem is képezhet* megfelelő nagyságú fejlesztési alapokat. A Tárcaközi Ár- és Termékforgalmazási Bizottság ezért vizsgálta felül az idén a kohászati árakat.

— *Szakkörökben gyakran felteszik a kérdést: miért nem alakítják át az egyesülést trösztté?*

— Szerintem *meg kell hagyni a vállalatok önállóságát.* Más kérdés, hogy erősíteni kell és lehet az egyesülés koordinációs-ellenőrző szerepét!

Karlik Nándor sorolja, milyen újabb funciókkal szeretnék bővíteni tevékenységüket:

— Bár az igazgató tanács döntéseit elvben eddig is elfogadták a vállalatok, indokolt lenne, hogy a továbbiakban ne csak regisztrálni tudjuk a végrehajtás módját, hanem közbe is avatkozhassunk. Érdemes lenne a következő tervidőszak elején fölmérni: a vállalatoknál képződő műszaki-fejlesztési alapok nagyobb arányú központosításával milyen közös fejlesztésekre lenne erőnk? Másik lehetséges módszer: a termékszerkezet átalakításához — az árbevétel 0,5 százalékának arányában — közös kasszát hozni létre, amiből a szerkezetváltásban élöljáró vállalatokat támogatnánk. Mert ez a folyamat, mint tudjuk, átmeneti költségnövekedéssel is járhat...

— *Mondana példát az egyesülés koordinációs szerepére?*

— Ma a szükségesnél *kevesebb* a nyersvas-tömörítvény. Mivel a Dunai Vasműnél lemezellátási gondok vannak, ide kell irányítani a nagyobb hányadot. Ezért javasoltuk az Ózdi Kohászati Üzemeknek: használjon fel több nyersvasat, tömörítvény helyett.

— *És elfogadták?*

— Igen... Csak jelezték, hogy mindez — önhibájukon kívül — *nyereségkiesést okoz*, és erről értesítsük a pénzügyi szerveket. A kohászatban azért nehéz a koordináció, mert — a jelenlegi szabályozási feltételek mellett — a népgazdasági érdek nem esik egybe minden esetben a vállalatokéval. A koordinációra éppen ezért van *nagy szükség*...

Bossányi Katalin

Indiai gazdaság

Új hangsúly, régi gond

A Kongresszus Párt elvesztett egy olyan választást, melynek előterében elsősorban nem gazdasági kérdések álltak. A gazdasági helyzet alakulása szerint Indira Gandhi győzhetett volna: az indiai gazdaság viszonylag sikeres szakaszban érte meg a kormányváltozást.

1976: jó esztendő

1971—1975 között az országban a gazdasági növekedés üteme nullára csökkent, 25—30 százalékos infláció mellett. 1975 júniusában, a rendkívüli állapot meghirdetését követően a kormány 20 pontos tervet tett közzé a gazdasági helyzet megjavításáról. A nyilvánosságra hozott célkitűzések szerint a pontok lényegében az inflációt kívánták lecsökkenteni, úgy hogy egyidejűleg megkísérelnek felszámolni olyan érzékeny társadalmi jelenségeket is, mint az adócsalás, korrupció és a valuták feketepiaca.

1976-ban csupán 9 százalékos volt az infláció és a kiugró mezőgazdasági termés következtében a bruttó nemzeti termék is 6 százalékkal nőtt. A jó termés és a hatékonyabbá tett elosztási hálózat az élelmiszerárak csökkenéséhez vezetett, sikerült 17 millió tonnás gabonakészletet felhalmozni és az ország valutatartalékai egy év alatt megkétszereződtek, 2,6 milliárd dollárra duzzadtak. A legszegényebb rétegek javát szolgálta a közszükségleti cikkek árának befagyasztása.

Közben Bombay közelében olajmezőket fedeztek fel. Az előrejelzések szerint 1980-ra India szükséglete 70—80 százalékát tudja belső forrásból fedezni. Érezhetően javult az ipar energiaellátása, az üzemek belső kooperációja, mindez egy rugalmasabb importpolitikával együtt folyamatosabb, ütemesebb ipari termeléshez vezetett.

Szerkezeti nehézségek

Mindez természetesen nem jelentette azt, hogy India gazdasági problémái véglegesen megoldódtak volna. A viszonylag gyors növekedés körülményei között is felszínre került, hogy néhány ágazat (elsősorban az acélgyártás és a szénbányászat) értékesítési gondokkal küzd, több más szektor is gyakran készletre termelt. Sok üzemben regisztráltak esetenként 55—60 százalékos kapacitáskihasználást is. Végeredményben a belső kereslet nem bizonyult elegendőnek ahhoz, hogy a hirtelen megugró ipari és mezőgazdasági termelést realizálni lehessen. Ennek talán legfőbb oka, hogy a mezőgazdaságban képződő jövedelmek nem emelkedtek a termelés növekedésével arányosan, mivel erősen nőttek a termelési költségek is. (Elsősorban a műtrágya, energia, vetőmag és a gépek drágultak.)

Az is nyilvánvalóvá vált, hogy a tavalyi jó termés nem változtatott az indiai mezőgazdaság elmaradottságának tényén. Hektáronként átlagosan az országban 12,5 mázsa búzát, 18,3 mázsa rizst és 5 mázsa gyapotot termesztenek; ezek az értékek messze elmaradnak a világátlagtól. Márpedig a mezőgazdaság a lakosság 80 százalékát foglalkoztatja, a bruttó nemzeti termék felét és az export 30 százalékát adja. Számítások szerint a mezőgazdaságban átlagosan 3—3,5 százalékos évenkénti növekedés szükséges ahhoz, hogy a nemzetgazdaság 4,5—5,5 százalékkal növekedhessen.

Az idei kilátások valamivel kedvezőtlenebbek. A kedvezőtlen időjárás következtében a gabonatermés várhatóan 5 százalékkal esik, és bár az ipari termelés 10 százalékkal emelkedik, a bruttó nemzeti termék növekedése így csak mintegy 2 százalékos lesz. Meggyorsul viszont (12 százalékra) az infláció, és nem várható a munkanélküliség lényeges mérséklődése sem.

Változó prioritások

Mindez végeredményben azt jelzi, hogy az új kormány működését némiképp romló gazdasági környezetben kezdi meg. Megfogalmazásra egyébként a gazdaságpolitikai stratégia még nem került.

A kormányprogram és Patel pénzügyminiszter nyilatkozatai azonban megmutatják legalább azt, mely területeknek kíván az új kabinet prioritást adni. Ezek szerint az 1977—1978-as költségvetést, mindpedig az 1979-ben befejeződő V. ötéves tervet az új kormány módosítani kívánja.

Az átdolgozott költségvetés kiadásainak 57 százaléka szolgálná a mezőgazdaság és a kisipar fejlesztését, összhangban azzal, hogy az új kormány gazdaságpolitikája nagyobb súlyt kíván adni a mezőgazdaságnak. Tízéves programot is meghirdettek a szegénység megszüntetésére — ez új munkahelyek létesítését teszi elengedhetetlenné. Ebből a szempontból is előnyt élvez majd a mezőgazdaság és élelmiszeripar.

A részletes, átdolgozott költségvetést azonban csak májusban terjeszti be az új kormány, ugyancsak akkor teszik közzé előreláthatóan az ötéves terv módosításait is. Egy bizonyos: az új kormány előtt álló gazdasági problémák azonosak azokkal, melyek a korábbi kabinetet is foglalkoztatták.

Gonda György—Lőrincze Péter

KGST-ülés Brnóban

Brnóban vasárnap *megkezdődött a KGST rádiótechnikai és elektronikai állandó bizottságának 32. ülése.* Az ötnapos tanácskozáson Bulgária, Csehszlovákia, Kuba, Lengyelország, Magyarország, az NDK, Románia, a Szovjetunió és Jugoszlávia küldöttsége vesz részt, jelen vannak továbbá megfigyelői minőségben a Vietnami Szocialista Köztársaság képviselői is.

Kedvezőtlen tapasztalatok

Több konfekcióméret

Valamivel több mint egy éve vezették be a felsőruházati cikkek új mérettáblázatát. A tapasztalatokról a Belkereskedelmi Minisztérium ruházati kereskedelmi főosztályán tájékoztatták az MTI munkatársát.

A nagyobb választék ellenére több probléma adódott az új szabvány alkalmazásánál. Miután az alapméreteket, a testméreteket rögzítették, gondot okozott a hozzá megfelelő ruhaméret, a kényelmi bőség kialakítása. Eleinte még keveredett a boltokban a régi számozás és az új méret. A boltvezetők a korábbi választékra törekedtek, legtöbbször *a régihez közel álló méreteket rendeltek*, nem tudták kellően megbecsülni, hogy a bővebb választékból melyik lesz a kelendőbb.

A kedvezőtlen tapasztalatok alapján a két minisztérium megvizsgálta mind a gyártás, mind az értékesítés körülményeit, s intézkedett a hiányosságok kijavítására. Megállapították például, hogy a kamaszméreteknél a derékbőségek módosítására van szükség, a férfi- és a női méretválasztékot is további hét-hét nagysággal bővítették. *Az erre vonatkozó szabványmódosítás április 1-től életbe lépett*, azóta már *rendelhetik* a kereskedelmi vállalatok ezeket a kiegészítő méreteket is.

HORIZONT

Szovjet–japán szerződés

Nyikolaj Patolicsev szovjet külkereskedelmi miniszter és *Hatojama Icsiro* japán külügyminiszter hétfőn Tokióban *aláírta* a két ország 1976—1980-ra szóló *árucsere-forgalmi és fizetési* megállapodását. Egyidejűleg *jegyzékeket cseréltek* a szovjet Távol-Kelet és Japán közötti, *part menti kereskedelem fejlesztéséről.*

Portugália idegenforgalma

Portugáliában ez év első három nonapjában *36 százalékkal több külföldi turista* járt, mint 1976 azonos időszakában, ezáltal a „láthatatlan exportból" származó bevételük mintegy *25 millió dollárral nőtt.*

Spanyol–olasz olajipari együttműködés

Spanyolország és Olaszország képviselői *tárgyalásokat kezdenek* a két ország kőolajipari és olajvegyészeti együttműködéséről.

Légi járatok

Az Aeroflot szovjet légi közlekedési vállalat június 9-től rendszeres légi járatot indít a *Szovjetunió és Mexikó* között. Az IL—62 m repülőgép hetenként egyszer, a *Moszkva, Frankfurt, Lisszabon, Havanna, Mexikóváros* közötti légi úton közlekedik majd.

A Lufthansa légi közlekedési vállalat júniusban *Frankfurt* és *Isztambul* között indít „légibusz"-járatot, később Frankfurt és Barcelona között járatot is terveznek.

Falvak, városok, s ami élteti őket

Pillantás az ezredfordulóra

Beszélgetés Újvári Sándor megyei tanácselnökkel

Futurológia? Zala megyében évekkel ezelőtt településhálózat-fejlesztési tervet készítettek, amely hosszú távra meghatározza a megye arculatát. Ősszel kerül a megyei tanács napirendjére a tizenöt éves távlati fejlesztési terv, amely — aránylag részletesen — 1992-ig határozza meg a tennivalókat. Újvári Sándortól, a megyei tanács elnökétől Zala megyei tudósítónk, Kádár Péter kért interjút az érdekes s feltehetően más megyék számára is tanulságos témakörben.

— A megye településszerkezete sajátos gondokat vet fel. A kis falvakból már eddig sokan elköltöztek a városokba és a körzeti központokba. Megállítható-e az elvándorlás? Milyen lesz a belső Zalára jellemző aprófalvak világa 2000-ben?

— A falvak száma jelenleg, még az összevonások után is 237. Ebből *kétszáz az ezer lelken aluli*, és csak hét községben haladja meg a lakók száma a háromezret. A kis falvak népessége hosszú idő óta csökken. Bár aki járja a zalai vidéket, meglepetéssel tapasztalja, hogy a kétszáz lakosú aprófalvakban is új házak láthatók. *Meggyőződésem, hogy ezek sem néptelenednek el.* Ennek oka az, hogy a települések közel vannak egymáshoz, könnyű az átjárás. Néhány éve ötvennyolc községet jelöltünk ki, amelyek máris bizonyos *központi szerepkört* töltenek be. Oda megy az anyagi erő és onnan sugárzik ki a kisebb falvakba. Óvoda, bölcsőde, iskola épül, élénkebb a közművelődés, fejlődik a kereskedelmi ellátás. *Bebizonyosodott, hogy e községek határozott, tudatos fejlesztése megállítja vagy csökkenti az elvándorlást.* A híresztelésekkel ellentétben Zalában nem állnak üresen házak. Ha igen, akkor lebontásra vannak ítélve. *Zala 2000-ben is aprófalvas megye lesz, de ennek a fogalomnak minden mellékzöngéje nélkül.* A „világ háta mögötti" falucskák egy-egy körzet részeivé válnak, jó levegővel, festői tájjal, s zömmel olyan emberekkel, akik *kétszeresen termelők*, egyrészt az iparban, másrészt a ház körüli gazdaságban.

— Nagyváros vagy nagy város? Ez a választási kényszerűség bizonyosan itt is felmerült, hiszen jelenleg két ötvenezer körüli lélekszámú — s annál lényegesen több embert érintő vonzáskörzetű — városa van a megyének. Várható-e, hogy valamelyik település harmadikként magasabb osztályba lép?

— A szerepkörrel bíró települések kijelölésével az volt az egyik célunk, hogy *megállítsuk* a városokba tömörülést, ahol máris a lakosság 37 százaléka él. A két városban *évi ezerfős* növekedéssel számolunk, ami igazán nem mondható nagynak. Így sikerül tovább javítani a *lakáshelyzetet, s a kommunális ellátást.* A vállalatokat arra ösztönözzük, hogy kifogástalanul oldják meg *a munkásszállítást.* A termelőszövetkezetekben folyik a nagyarányú *gépesítés, technológiai korszerűsítés.* Ott is munkáskézre és új típusú, képzett mezőgazdasági dolgozókra van szükség. Az ezredfordulóra *Zalaegerszeg* lélekszáma körülbelül hetvenezer, *Nagykanizsáé* hatvankétezer lesz. Reméljük, hogy a lélekszám lassú növekedése mindkét várost *gazdagabbá* és urbanisztikai szempontból szebbé teszi. Sokan beszélnek róla, hogy a város környéki falvak kialakítása valamiféle „bekebelezés" első lépcsőjét jelenti. *Erről szó sincs!* A város környéki közös tanácsok *önállóak.* Különleges helyzetük annyi, hogy *fokozott támogatást kapnak a városoktól*, mert a lakosságuk nagy része oda jár. A későbbiekben még néhány községet bevonhatnánk a város környéki falvak körébe. Ami Lentit, a megye legerőteljesebben fejlődő nagyközségét illeti, *a városi rang szigorú húsz feltétele közül — vizsgálatunk szerint — tizenhétnek megfelel*, a többit 1980-ig elérhetőnek tartjuk. Szeretnénk, ha a „déli végeken" még egy város lenne. Itt nem türelmetlenségre, hanem *tettekre* van szükség.

— A tervszerű iparfejlesztés sok vállalat előtt megnyitotta az utat, a megye hagyományai viszont jórészt mezőgazdaságiak. Milyen új ipartelepítések kapnak a továbbiakban zöld utat?

— Újabb ipart nem akarunk a megyébe telepíteni. Az elmúlt másfél évtizedben olyan *intenzív ipari fejlődés* történt, amire a megye történetében nem volt példa. A lakosság 40 százaléka az iparban dolgozik, s körülbelül harminc százaléka a mezőgazdaságban. Ez utóbbi számadat tartalmazza a járadékosokat is, tehát gyakorlatilag körülbelül húsz százalék a mezőgazdaság munkaerő-részesedése. A hagyományos ipart — ilyen például az olajipar, az élelmiszer-feldolgozó ipar és a faipar — *gyors ütemben* kívánjuk fejleszteni. A betelepült és nagy jövőjű iparágak — gépipar, műszeripar — szintén *jelentős beruházásokat* hajtanak végre már ebben a tervidőszakban. Az ipar egy része feltétlenül profiltisztítást igényel. Idő előtti lenne a tervekről beszélni. *A folyamat megindult.* Így került például a Vasipari Vállalat az ÉPGÉP-hez s a Finommechanikai Vállalat az Egyesült Izzóhoz.

— A nagy élelmiszeripari beruházások jelentenek-e alapvető változást a mezőgazdasági üzemek termelési szerkezetében?

— Véleményem szerint semmiképpen. A megye gazdálkodásában viszont *meghatározóbbá válik a mezőgazdaság, visszakapja azt a rangját*, amely megilleti. Az élelmiszeripar nagyarányú fejlesztése megköveteli ezt. Jelenleg 48 termelőszövetkezet és négy állami gazdaság működik Zalában. Többnyire nagyüzemi gazdálkodást folytatnak. Elképzelhető még néhány összevonás, de hangsúlyozom, hogy nem ösztönözzük. A *szarvasmarha-állomány* a megye területéhez viszonyítva az egyik legnagyobb az országban. A kenyérgabona-termelés mellett *nagyobb szerepet kap a zöldség- és gyümölcstermesztés.* Reméljük, a szövetkezetek mihamarabb annyira megerősödnek, hogy a „termálkincs" kiaknázására is lesz anyagi fedezetük. Általánossá válik *a társulás* egyes gazdaságok között a gépbeszerzéstől, a javításon át a módszerek cseréjéig és a termelési rendszerekhez való csatlakozásig. Mindennek máris vannak csírái. Az élelmiszeripar gazdasági hátterét biztosítani kell, s ez a közös gazdaságoknak a gazdaságosság lehetőségét jelenti. Mindenesetre tudomásul kell venni, hogy *a megye adottságai nem változnak.* Továbbra is erősen dombos, szabdalt marad a terület, és az időjárás is nyirkosabb lesz, mint az ország más részén. *A gazdaságosságért jobban meg kell dolgozni.*

A Minisztertanács napirendjén

Hol tart a jogszabályrendezés?

Könnyebb áttekintés, korszerűbb ügyintézés

A Minisztertanács legutóbbi üléséről kiadott közleményben olvashattuk, hogy az igazságügyminiszter beszámolt *a jogszabályrendezési* feladatok teljesítéséről, a kormány pedig meghatározta a további munkálatok főbb irányait. Mi van a hír mögött?

Az előzmények időben nem nyúlnak messzire: 1974-ben törvényerejű rendelet szabályozta a jogszabályok kihirdetését, s a Minisztertanács a jogszabályok kiadásával és értelmezésével kapcsolatban számos gyakorlati feladatot is meghatározott. Többek között előírta, hogy a miniszterek és az országos hatáskörű szervek vezetői *rendszeresen, de legalább kétévenként vizsgálják felül az általuk kibocsátott* jogszabályokat és végezzék el a szükséges jogszabályrendezési feladatokat.

Tartós folyamat

A jogszabályrendezés sokféle tevékenységet és módszert ölel fel, az idejétmúlt jogszabályok kiiktatásától az érdemi egybedolgozásig, illetőleg az egységes szerkezetbe foglalásig. A szocialista jog szorosan követi, segíti a társadalmi viszonyok gyors fejlődését. Ezért az átfogó törvények megalkotása rendszerint *együtt jár a szabályozandó életviszonyok egész jogi anyagának, végrehajtási szabályainak, joggyakorlatának felülvizsgálatával.* A jogalkotás tehát gyakran egy csapásra megoldja a felgyülemlett jogszabályrendezési feladatokat is. Így nemcsak *új társadalombiztosítási* törvényünk van, hanem vele együtt kiadott *teljes végrehajtási* szabályozásunk is. Más esetekben viszont előfordul, hogy az átfogó törvény *hosszabb jogalkotási és rendezési* folyamatot vált ki. A környezetvédelmi törvény végrehajtási szabályrendszerének kialakítása például *önmagában is* igen bonyolult feladat, mert részterületenként tudományos, műszaki kutatásokra, a nemzetközi tapasztalatok felmérésére és az anyagi előfeltételek megteremtésére van szükség. A jogszabályrendezést tehát olyan *tartós és sokrétű folyamatnak* kell tekinteni, amely szoros összefüggésben van a tervszerű jogalkotással. A kétévi munkáról szóló beszámoló ezért *nem zárta le a rendezést, hanem felmérte a helyzetet* és az elért eredmények alapján meghatározta az új feladatokat.

Jogi stabilitás

A rendezés nem öncél. A soron levő témák kijelölése, a rendezés iránya magasabb céloktól, az állami tevékenység, a szocialista demokrácia fejlesztésére irányuló követelményektől függ. Igen konkrét és időszerű feladatokat jelöl meg az az 1976. évi minisztertanácsi határozat, amely *az ügyintézés egyszerűsítését, az adminisztráció csökkentését* tűzte ki célul. Most az a feladatunk, hogy az említett két határozatot összekapcsoljuk: együtt vizsgáljuk a jogszabályok rendezésének és az ügyintézés egyszerűsítésének *közös céljait, egymást segítő módszereit.*

Már eddig is meg lehet állapítani, hogy a jogszabályrendezés *közvetlenül segítette az ügyintézők* munkáját. Mind gyakrabban találkozunk olyan bonyolult szabályozási anyagok egységes szerkezetbe foglalásával, mint a lakosságot érintő *adórendeletek, a lakás- és üdülőtulajdonokról, vagy az alsófokú oktatási intézményekről* szóló rendelkezések. A tárcák többsége kiadta hatályos rendeleteinek és utasításainak jegyzékét. Figyelemre méltó az is, hogy *a hatályon kívül helyezett* jogszabályok száma a korábbi — évenként mintegy félezres — átlagról az elmúlt két évben *780-ra emelkedett.* Ez több területen a könnyebb áttekintést és a szabályozás korszerűsödését jelenti. Még lényegesebb, hogy jelzi *a fordulatot:* megkezdődött a hatályos jogszabályok számának jelentősebb csökkenése. Ez szívós munkával úgy fokozható, hogy ne csak egyes hivatalok, de *az állampolgárok is érzékeljék* a kedvező változást. Éppen ez a fő cél. Az állampolgárok és a gazdálkodó szervezetek számára egyaránt olyan helyzet kialakítására van szükség, amely *a jogrendszer valamennyi területén a jogi stabilitás* megnyugtató érzését kelti.

Közelebbről vizsgálva a Minisztertanács által meghatározott — lényegében a következő két évre szóló — feladatokat, két alapvető szempontra szeretnénk rámutatni. Az egyik az, hogy a korábbi időszak rendező munkálatai elsősorban *a miniszteri szintű jogszabályokra* terjedtek ki. Ezzel időszerűvé vált a magasabb szintű jogszabályok *teljes áttekintése* is. Erre jó alkalmat ad, hogy megkezdődött a *Hatályos Jogszabályok Gyűjteménye* új kiadásának előkészítése. Ennek eredményeként — az 1977. december 31-i helyzetnek megfelelően — kézhez kapjuk a Magyar Közlönyben megjelent jogszabályok teljes anyagát. A gyakorlati munka szempontjából talán még jelentősebb, hogy a Minisztertanács *a jogszabályrendezés feladatkörébe vonta a jogszabályok értelmezését szolgáló különböző jogi iránymutatások* — illetőleg a jogalkalmazást segítő tájékoztatók, körlevelek stb. — felülvizsgálatát is, éppen az áttekinthetőség és egyszerűsítés érdekében.

Eleven kapcsolat a gyakorlattal

A másik nagyon fontos törekvés a következő: *szorosabbá kell tenni a jogszabályrendezés és a gyakorlati jogalkalmazás* kapcsolatait. Mind gyakrabban előfordul, hogy már a jogszabály *előkészítésének szakaszában kellően felmérik az új jogi rendezés hatásait* a hivatali munkára. A lehetőségek azonban itt sincsenek kimerítve. Igaz, a legutóbbi felmérések szerint az előírt hatósági bizonyítványok száma mintegy 80 százalékos *csökkenést* mutat, azonban *kérdéses, hogy a megmaradt 20 százalékra szükség van-e?*

A gyakorlati szakemberek tanácsai, javaslatai, közreműködése változatlanul elengedhetetlen. Ilyen javaslatok eddig is érkeztek az országos szervekhez és *ebben a tanácsi dolgozók élen jártak.* A javaslatok azonban nem mindig *akkor és nem mindig oda* érkeztek — bár erről aligha csak a helyi tanácsok tehetnek —, ahol a legjobban felhasználhatták volna őket. Az ügyintéző szervek tehát jogosan várnak *alaposabb tájékoztatást* a jogalkotás és a jogszabályrendezés munkamegosztásáról, ütemtervéről, miként *a központi szerveknek is gondosabban kell* összegyűjteniük és hasznosítaniuk az ügyintézők javaslatait, kezdeményezéseit.

Újabb ciklus elején

A jogszabályrendezés újabb ciklusának elején vagyunk. Tervszerű munkára, a tárcák és a gyakorlati szakemberek, ügyintézők összefogására van szükség, hogy megoldhassuk a kormány által a következő két évre előírt feladatokat.

Dr. Szép György
igazságügyi főtanácsos

A szakszervezet állásfoglalása

Már-már közhely, de igaz megállapítás, hogy a sokszor — és nemegyszer jogosan — bírált bürokratikus ügyintézés felszámolása rendkívül szerteágazó feladat. Elsősorban azt igényli, sőt követeli minden államigazgatási szervtől, vállalattól és intézménytől, hogy *a maga háza táján* nézzen körül, a saját tevékenységének elemzése, alapos vizsgálata legyen a kiindulópont.

Valahogy úgy, olyasféle önkritikus lendülettel, ahogyan ehhez az elmúlt év folyamán országszerte hozzáfogtak a tanácsi apparátusok. E hatalmas munka eddigi eredménye *nemcsak abban összegezhető, hogy jelezték a „gócokat"*, s meglevő ismereteikre, tapasztalataikra támaszkodva feltárták az adminisztratív és ügyviteli munkafolyamatok párhuzamosságait, a lakossági ügyintézés bürokratikus vonásait. A tanácsok legtöbbje *túlment a puszta ténymegállapításokon.* Ahol lehetett, kidolgozták a maguk „gyógymódját" és *saját hatáskörükben is* azonnal bevezették bizonyos egyszerűsítéseket és ésszerűsítéseket.

A tanácsok a gondok feltárása és összegyűjtése során csaknem *százhetven jogszabály kisebb-nagyobb mértékű felülvizsgálatát* kezdeményezték. Elsősorban azoknak a rendelkezéseknek módosítását szorgalmazták, amelyek túlszabályozottságukkal, bonyolultságukkal megnehezítik a gazdasági intézkedéseket, és a lakosság mindennapi életét. Ennél azonban jó ideig nem léphettek tovább! Hiszen a központi előírások, az anyagi és eljárási jogszabályok, a hatályos jogszabályokat kiegészítő irányelvek, az adatközlési kötelezettségek — és még hosszan sorolhatnánk tovább —, megváltoztatására, vagy kiiktatására *nem kerülhet sor tanácsi hatáskörben.* A „tüneti kezelésen" kívül tehát szélesebb körű intézkedésekre is szükség van, ami azonban már semmiképpen sem nélkülözheti *a minisztériumok és az országos hatáskörű szervek* aktivitását.

A továbblépés lehetősége sok tekintetben az államigazgatás központi szerveinek kezében van. Ezt a megállapítást tette a *Közalkalmazottak Szakszervezetének* központi vezetősége is azon az elmúlt heti ülésen, amelyen *állást foglalt* az államigazgatási munka javítását szolgáló intézkedésekkel kapcsolatban. Éppen a gyorsabb előrehaladás érdekében szükséges, hogy javuljon az ágazatok, a főhatóságok és a tanácsok közötti *koordináció.* Hogy valamennyi érdekelt szerv kiemelt feladatként és jóval nagyobb felelősséggel kezelje *a szakterületéhez tartozó igazgatási* feladatokat. Törődjenek többet *az előkészítéssel*, vegyék jobban figyelembe a végrehajtás *feltételeit*, és az intézkedések várható társadalmi hatását — csakis ez lehet az elsődleges szempont.

A különböző szervek közötti egyeztetés, a döntés és irányítás valamennyi szintjének *teljes körű áttekintése* azért is fontos, hogy a korszerűsítést célzó intézkedések ne csak periférikusan hassanak, s ne csupán egy-egy részkérdésre irányuljanak, hanem *a folyamatok egészét* érintsék — a döntéstől egészen a végrehajtásig.

Mindez nem jelent fából vaskarikát, csupán *új megközelítési módot:* merjünk a régóta beidegzett dolgokhoz is határozottabban, új módszerekkel nyúlni! Mert az igaz, hogy már van erre kézzelfogható komplex kormányprogram, a végső hangsúly mégis azon van, hogyan realizálódik ez a jövőben? Tudunk-e dönteni egy-egy, korszerűsítésre érett témában úgy, hogy a szakszempontok se hanyagolódjanak el, de azért *mégsem kompromisszumok* árán született félmegoldás legyen az eredmény? És ami ennél is fontosabb: soha ne az „egyéb" érdekek, hanem mindig *az általános társadalmi igény*, a jobb társadalmi közérzet igénye határozza meg az előrehaladás, a továbblépés lehetséges irányait.

R. V.

Észak—déli párbeszéd

Minden marad a régiben

Kölcsönös csalódással ért véget Párizsban nyolc fejlett tőkés és tizenkilenc fejlődő ország *másfél éve tartó* értekezlete, az úgynevezett Észak—Dél konferencia. Még 1975 decemberében ültek le először a tárgyalóasztalhoz a „fejlett Észak" és „elmaradott Dél" képviselői, hogy a hivatalos nevén Nemzetközi Együttműködési Értekezleten *megkíséreljék a fejlődő államok követelte „új gazdasági világrend" alapjainak lerakását.*

Csökkenteni a szakadékot?

Az „ipari országokat" az USA, a Közös Piac (mint egység), Kanada, Japán, Ausztrália, Spanyolország, Svájc és Svédország képviselte, a több mint száz fejlődő állam képviseletében a konferencián Algéria, Argentína, Brazília, Egyiptom, India, Indonézia, Irak, Irán, Jamaika, Jugoszlávia, Kamerun, Mexikó, Nigéria, Pakisztán, Peru, Szaúd-Arábia, Venezuela, Zaire és Zambia volt jelen. Dél követelései már a konferencia kezdetén arra irányultak, hogy a jövőben *csökkenjen* a szakadék a világ gazdag és szegény országai között, s egy új gazdasági világrend alapján fokozatosan kiegyenlítődjenek a fejlődésbeli különbségek.

Tárgyalási alapul 19 ország *javasolta*, hogy a fejlett tőkés államok egy pénzügyi alap segítségével *rögzítsék* az exportnyersanyagok árszintjét, adjanak *általános moratóriumot* a legszegényebbek tartozásaira, növeljék a technikai és pénzügyi segélyeket, segítsék elő a harmadik világ energiatermelésének fellendülését. Az egyik legfontosabb javaslat, az úgynevezett *indexálás bevezetése volt*, azaz a nyersanyagok és az olaj árának folyamatos *hozzáigazítása* a fejlett tőkés országok inflációs ütemához. (Ez utóbbi követelés azért is tűnik ésszerűnek, mert a fejlődők késztermékimportjának árszínvonala a nyugati infláció következtében egyre növekszik, míg nyersanyagkivitelük alapján szerzett bevételeik nem emelkednek ezzel arányosan.)

Észak tulajdonképpen a másfél éves tárgyalássorozat alatt nem állt elő saját javaslatokkal, aminek az volt a fő oka, hogy *egymás között sem volt teljes az egyetértés.* A Közös Piac tagállamai például csak hosszas egyeztetés után jutottak közös álláspontra. Éppen ezért előzte meg lelfokozott érdeklődés a május végi—június eleji záróülést. Három napra tervezték ezt a konferenciát, de végül is négy és fél napot vett igénybe a záródokumentum megfogalmazása. A dialógus megszakadásának kudarcát ugyan *sikerült elkerülni*, az ellentéteket azonban továbbra sem *sikerült leküzdeni.*

A megbeszélések során a fejlett tőkés országok nem is próbálták leplezni, hogy számukra az energia biztosításán kívül minden egyéb kérdés csak másodrangú. *Nyílt alkuba bocsátkoztak* az olaj árának megszabásáról, s nyilvánvaló volt, hogy engedményekre csakis akkor hajlanak, *ha beleszólást kapnak az olajár alakításába.* Elképzelésük szerint egy állandó konzultatív bizottságot kellett volna alakítani az olajexportáló, valamint az olajjal nem rendelkező fejlődő és az olajimportáló fejlett országokból azzal a céllal, hogy az „terelje" az OPEC árpolitikáját. Ez az *átlátszó és egyértelműen a fejlett tőkés államok érdekeit szolgáló* manőver azonban *elfogadhatatlannak* bizonyult.

A „nyolcak" *elutasították* a fejlődők adósságainak elengedésére irányuló javaslatot, ehelyett egymilliárd dolláros alapot létesítenek a leginkább eladósodott országok megsegítésére. (Az összeg csekély voltát jól jellemzi, hogy a fejlődők adósságállománya megközelíti a 200 milliárd dollárt!) *Nem sikerült megállapodásra* jutni a nyersanyagok árszintjének támogatásában, valamint az indexálás kérdésében sem. Észak *homályos ígéretet* tett a technikai fejlesztéssel, valamint a fejlődők energiaiparának támogatásával kapcsolatban, de — akárcsak annyiszor korábban — most sem sikerült lényegesen túlhaladni az általános szólamokon. Sovány eredménynek tekinthető, hogy a távközlési és szállítóiparban a fejlett tőkés országok *hajlandók segítséget* nyújtani a fejlődő világnak.

Az „új gazdasági világrend" helyett egyelőre *minden marad a régiben.*

Miután egyetlen lényeges kérdésben sem sikerült megállapodni, a részvevők úgy döntöttek, hogy az Észak—Dél konferencia kérdéseire a megoldást *új formában,* más nemzetközi fórumokon keresik majd. A másfél éves tanácskozás központi témáiról várhatóan az ENSZ szakosított gazdasági szervezeteiben, a Világbank, a Nemzetközi Valuta Alap fórumain folyik majd tovább az eszmecsere. Bár a dialógus hozott bizonyos eredményeket részletkérdésekben, a fejlődő országok most sem kaptak orvoslást legégetőbb gondjaikra. Pedig igen nagy várakozással ültek tárgyalóasztalhoz 1975 végén. Most viszont ismételten bebizonyosodott, hogy a fejlett ipari országok *lényeges áldozatokra nem hajlandók* a fejlődő világ érdekében. Azzal, hogy a központi és égető problémákat más nemzetközi fórumok elé utalták, tulajdonképpen ismételten elhalasztották a megoldás lehetőségét. Az UNCTAD-ban, a GATT-ban és a többi gazdasági szervezetben mindent lehet elölről kezdeni: a végeláthatatlan érveléseket, az alkudozást — ettől azonban nem kerülnek még kedvezőbb helyzetbe a fejlődő országok.

Illúziók nélkül...

Továbbra sem megoldott a fejlődő országok vásárlóerejének védelme, nem várható lényeges változás a fejlesztési és segélyezési politikában, nem sikerült gátat szabni az eladósodásnak — egyszóval a szakadék csak tovább szélesedik. A „nyolcak" miután megbizonyosodtak, hogy a Dél *nem engedi zsarolni* magát az olajár kérdésében, keresztülvitték egyeztetett taktikájukat: lényeges kérdésben *döntést nem hozni*, de a dialógus folytatására kiskapukat nyitva hagyni!

A szegény országok *egy illúzióval ismét szegényebbek* lettek, nevezetesen azzal, hogy a fejlett tőkés államok hajlandóak lennének nemzetközi összefogással az egyre súlyosbodó gazdasági gondjaikon enyhíteni és *hozzájárulni* a korszerű nemzetgazdasági szerkezet megteremtéséhez.

Gonda György—Lőrincze Péter

Újabb magyar—szovjet gépipari megállapodások

Automatizálás, irányítástechnika, fénycsőgyártás

(Folytatás az 1. oldalról)

Gyula, *Párdi Imre*, a Központi Bizottság osztályvezetője, valamint Marjai József és V. J. Pavlov.

*

A magyar és a szovjet gépipari vállalatok között eddig több mint *30 témában* alakult ki konkrét együttműködés. A megállapodásokat részben kormányközi, részben tárcaközi szerződésekben rögzítették. Az utóbbi időben előtérbe kerültek olyan műszaki-tudományos megállapodások, amelyek *megosztják a kutató-fejlesztő munkát*, s ezzel előkészítői a később kialakítandó gyártási együttműködésnek. *A most aláírt három egyezmény* is műszaki-tudományos megállapodás, a közös fejlesztőmunkát irányozza elő.

A kormányközi bizottság előző ülésén hozott határozatának megfelelően a Kohó- és Gépipari Minisztérium — a szovjet gázipari, kőolajipari és műszeripari minisztériumokkal közösen — megvizsgálta a komplex együttműködés megszervezését a szovjet gáz- és kőolajipar részére szükséges *automatizálási, irányítástechnikai* eszközök és rendszerek kifejlesztésére. A magyar exportszállítások növelésének egyik alapfeltétele a *szoros* és *folyamatos* műszaki-tudományos együttműködés megszervezése a szovjet felhasználók és a magyar fejlesztő-gyártó vállalatok között.

Az egyezmény az 1977—80-as évekre konkrét közös munkát irányoz elő, amelynek befejező szakaszában *javaslatokat* dolgoznak majd ki az 1980 után megvalósítandó gazdasági együttműködésre, gyártásszakosításra vagy kooperációra. Az egyezmény perspektivikus együttműködést tesz lehetővé 1990-ig, amelynek keretében a magyar és szovjet vállalatok kidolgozzák a gázipari üzemek és kompresszorállomások *számítógépes* irányítási rendszerét is.

Ebben az együttműködésben, amelyet a KGM és a NIM kötött a 3 szovjet minisztériummal — magyar részről az *MMG Automatika Művek* — mint a fejlesztési munkák koordinátora —, valamint a *Videoton*, a *Telefongyár* és a *Vegyiműveket Építő-Szerelő Vállalat* érdekelt. A mostani egyezmény a korábbi megállapodásokat terjeszti ki újabb termékekre.

A *másik megállapodás* a mezőgazdaság számára komplett *laboratóriumok*, műszerek és laboratóriumi berendezések közös kifejlesztését, s későbbi gyártását szabályozza. A KGM, valamint a Szovjetunió műszeripari és automatizálási minisztériuma között korábban kötött szakosítási egyezmény alapján a szovjet mezőgazdaság részére a magyar vállalatok különböző műszerbeállításokat végeznek, s komplett laboratóriumokat szállítanak, amelyekbe részben szovjet műszereket építenek be. Most a partnerek megállapodtak abban, hogy az érvényben levő gyártásszakosítási és kooperációs egyezményre építve *közvetlen fejlesztési együttműködést* alakítanak ki, amelybe bevonják a szovjet mezőgazdasági minisztériumot, mint felhasználót.

A harmadik megállapodás a korszerű *fénycsőgyártó* gépsorok közös kifejlesztésére irányul. Ezt a megállapodást a Kohó- és Gépipari Minisztérium, valamint a szovjet elektronikai ipari minisztérium kötötte.

Az *Egyesült Izzó* és egy szovjet izzólámpagyár között korábban már létrejött együttműködés. Időközben *felmerült az igény*, hogy közös erővel nagyobb teljesítményű, sokkal korszerűbb technológiájú fénycsőgyártó gépsort fejlesszenek ki, ugyancsak 40—80 watt teljesítményű fénycsövek előállítására. Az új automata szerelősor kapacitását óránként 2500—3000 darabra tervezik, vagyis legalább megkétszereződik a termelékenység.

Annak ellenére, hogy a szerződést csak most írták alá, a közös fejlesztési munka már *megkezdődött.* Egyes részegységek még az idén elkészülnek, s kísérletképpen kipróbálják azokat. 1979-ben az egész gépsort közösen bevizsgálják, s utána döntenek arról, hogy a következő ötéves tervidőszakban milyen munkamegosztás alapján kezdjék meg a gépsor sorozatgyártását.

*

A szovjet küldöttség pénteken *elutazott* Budapestről. Búcsúztatására a Ferihegyi repülőtéren megjelent Szekér Gyula, a Minisztertanács elnökhelyettese, a bizottság társelnöke és V. J. Pavlov, a Szovjetunió budapesti nagykövete.

Atomenergetikai kooperáció

KGST-küldöttség a Videotonban

A tárgyalások jegyzőkönyvének aláírásával pénteken befejezte munkáját a *KGST atomenergia békés felhasználásával foglalkozó állandó bizottságának* június 7-től 10-ig Budapesten tartott 32. ülése, amelyen részt vett *Bulgária, Csehszlovákia, Kuba, Lengyelország, Magyarország*, az *NDK*, *Románia* és a *Szovjetunió* küldöttsége, továbbá az *Interatomenergo* és az *Interatominstrument* nemzetközi gazdálkodó egyesülés, valamint a *Dubnai Egyesített Atomkutató Intézet* képviselője.

Az ülésről kiadott közlemény szerint megvitatták a KGST végrehajtó bizottsága, tervezési együttműködési bizottsága és tudományos-műszaki együttműködési bizottsága határozatának megvalósításáért teendő feladatokat, és a *Nagy Októberi Szocialista Forradalom* 60. évfordulójának megünneplésével összefüggő intézkedéseket. Megvizsgálták a műszaki és gazdasági elgondolásokat azokban a témakörökben, amelyeket az állandó bizottság javasolt a tagországok hosszú távú *tüzelőanyag-, energia- és nyersanyag* célprogramjának tervezetébe. Áttekintették a KGST-országok 1976—80. évi egyeztetett, sokoldalú integrációs intézkedési tervének teljesítését segítő *atomenergetikai* együttműködési munkálatok helyzetét. Megvitatták az *ionizáló sugárzás* ipari, mezőgazdasági és környezetvédelmi felhasználásában kialakított együttműködés, valamint a *sugárzás elleni* biztonság továbbfejlesztésének lehetőségeit. A megtárgyalt témakörökben határozatokat hoztak, illetve ajánlásokat fogadtak el.

*

A *KGST atomenergia békés felhasználásával foglalkozó állandó bizottságának* 32. ülésén részt vevő küldöttségek pénteken a székesfehérvári *Videoton* gyárba látogattak. A vendégeket *Demeter Béla*, a Videoton műszaki vezérigazgató-helyettese fogadta és tájékoztatta a nagyüzem munkájáról.

A látogatók elsősorban a számítástechnikai eszközök gyártása és gyakorlati felhasználása iránt érdeklődtek. Az ágazat a Videoton termelésének már *csaknem felét* adja, a kis számítógépek és perifériák a szocialista országok egyesített számítástechnikai rendszerében nyernek széles körű felhasználást. A szocialista országokban működő atomkutatók munkájának elősegítésére például az utóbbi négy év alatt 27 R—10-es számítógépet, illetve komplett perifériarendszert helyeztek üzembe.

*

A négynapos ülésszak munkájáról nyilatkozott az MTI munkatársának *Andranyik Petroszjanc*, a Szovjetunió állami atomenergia bizottságának és egyben a KGST állandó bizottságának elnöke. Elmondotta, hogy a tagországok szakemberei, kutatói az ütemterveknek megfelelően dolgoznak azoknak az atomenergetikai témáknak megoldásán, amelyeket az 1990-ig szóló tüzelőanyag-, energia- és nyersanyag-együttműködési célprogramba javasoltak. Az atomenergia *gazdaságosabb* felhasználásának újabb lehetőségeként vizsgálták olyan atomerőművek kialakítását, amelyek a villamosenergia-termeléssel együtt az eddiginél nagyobb arányban szolgáltatnának hőenergiát a lakosság, az ipar és a mezőgazdaság részére.

Most az ipari nyersanyagok *besugárzásos* kezelésének témakörében fejlesztik az együttműködést. A kutatások célja, hogy a besugárzással *„nemesítsék"*, újabb fizikai tulajdonságokkal ruházzák fel a különböző anyagokat, elsősorban a szerves-kémiai iparban.

Az állandó bizottság elhatározta, hogy legközelebbi ülésén, összel ünnepi beszámolóval köszönti a Nagy Októberi Szocialista Forradalom 60. évfordulóját.

*

Dr. Osztrovszki György, az Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság elnökhelyettese, aki a bizottság tagjaival együtt részt vett a látogatáson, elmondta, hogy az 1960-ban alakult állandó bizottság 13 tudományos-műszaki probléma 65 témájának közös kidolgozását, a kutatási és fejlesztési tevékenység *összehangolását* végzi. A munkában nyolc szocialista ország *90 kutató- és tervező intézete* vesz részt, köztük magyarok is.

Az együttműködés egyik legfontosabb területe a *reaktortechnika és az atomenergetika* fejlesztése. Széles körű együttműködés alakult ki a víz-vizes típusú ezer megawatt teljesítőképességű atomerőmű létrehozásában. A paksi atomerőműbe a beruházás második ütemében, 1985 után, ilyen típusú berendezés kerül. Ugyancsak kidolgozták a radioaktív hulladékok biztonságos elhelyezésére szolgáló módszereket. Tudományos-műszaki *koordinációs tanácsot* hoztak létre, amelynek fontos témája a kutatóreaktorok felhasználása a reaktortechnikai és atomenergetikai szakemberek képzésében. Ezt a Budapesti Műszaki Egyetem szervezi.

Az ülésen megvizsgálták még a tüzelőanyag-, energia- és nyersanyag-gazdálkodás területével kapcsolatos elgondolásokat, valamint a KGST-országok 1976—80. évi sokoldalú integrációs intézkedések egyeztetett tervének teljesítésére irányuló munkák helyzetét is az atomenergetika területén.

Napirenden a felületaktív anyagok

Pénteken Balatonalmádiban befejeződött a KGST vegyipari állandó bizottsága *felületaktív-anyagokkal* foglalkozó munkacsoportjának **négynapos** tanácskozása. Többek között felmérték, hogy ezekből az anyagokból 1990-ig milyen *szükségletek* várhatók a KGST-országokban, és milyen volumenű gyártási lehetőségek állnak rendelkezésre. Az együttműködés — mint az a tanácskozáson elhangzott — a szocialista országokban jelentős *tőkés importot pótol* majd, ugyanakkor javul az áruk minősége és még biztonságosabb lesz az ellátás.

GYERMEKEINK NYARA

Nyitnak a nyári táborok. Mai Fórumunk hasábjain néhány írás erejéig szeretnénk bemutatni azt, hogy gyermekeink vidám, gondtalan, pihentető és szórakoztató nyarát milyen erőteljes szervező munka, milyen anyagi gondoskodás és nem utolsósorban milyen pedagógiai felkészülés előzi meg.

Ha ugyanis visszapillantunk a korábbi évekre, bizony nem minden gyermek és nem minden szülő mondhatja el: mindig nyugodt, kiegyensúlyozott és színvonalas volt a nyári tábor. Sokfelé elemi gondokkal küszködtek, s inkább volt „megőrző" jellege a tábornak, semmint nevelő ereje. E táborok gazdái — a tanácsok — azonban immár merőben megváltozott körülmények között látnak hozzá a nyári táborhelyek előkészítéséhez, programjának kialakításához. Mindenekelőtt azért, mert ma már nemcsak a tanácsok ügye ez: megannyi üzem, vállalat, intézmény, szervezet társult hozzájuk, egyre inkább lakóhelyi közügy a „táborverés", s ha néhol még akadnak is gondok, nekünk ezt a széles körű összefogást kell erősítenünk.

Eppen ezért, most két fővárosi kerület és egy munkásváros legjobb módszereit kínáljuk az olvasónak: így kell előkészíteni — ilyen sokoldalúan, körültekintően, felelősséggel — gyermekeink nyarát. Mert önmagában a zászlófelvonás csak apró külsőség lenne; az még nem szavatolná a tartalmas, az élményekben gazdag, örömteli és változatos vakációt. A hosszú hónapok gondos szervező munkája megbecsülést, elismerést érdemel, de mindenekelőtt tanulságot kínál mindazok számára, akik ma még nem mindenütt tudják ilyen körülmények közé hívni-várni a vakációzó gyermekeket.

Hétfőn lesz a tábornyitás

Szeptemberig majális

XVIII. PESTLŐRINC

Hétfőn nyit a tábor! Mint sok-sok éve mindig, most is a tanévzárót követő első hétfőn vonják fel a zászlót az Asztalos János Úttörőházban, *a XVIII. kerületi* gyerekek nyári napközis táborában.

Hatalmas, beláthatatlan őspark, a dús lombú fák között kavicsos sétautak kanyarognak, a bokrok mögül sportpályák vörös salakja villan elő. Az utak mentén *fedett játszópavilonok* sorakoznak, csaknem mindegyiken ott a tábla: *X. vagy Y. üzem, szocialista brigád ajándéka...* Van itt szabadtéri színpad, játszótér, romantikus erdőszeglet; bent az úttörőházban szakköri helyiségek, zeneszoba, társalgó, könyvtár. Hallom, kilencszáz gyereket várnak a hétfői tábornyitásra.

Táborrend: a kötetlenség

— Inkább többet, mint kevesebbet — mondja *Török Géza* iskolaigazgató, a tábor vezetője. — Mindig június a legforgalmasabb; a szülők még dolgoznak, a nyári szabadságot későbbre, júliusra-augusztusra tervezik, s ilyenkor *az a legmegnyugtatóbb, ha a gyerekek pedagógus felügyelete mellett* töltik a napot. Két-három hét után csökken a létszám, júliusban hatszáz, augusztusban négy-ötszáz gyerek pihen, üdül a táborban.

Igen — pihen, üdül, játszik, sportol, szórakozik! Csak a tábor jelzője riaszt egy kicsit, hiszen a *„napközi"* fogalma a gyerekekben a tanév szigorú fegyelmét idézi.

— A mi táborunk nagyon vidám! — *Felkai Éva* kerületi úttörőtitkár kacagtató, csattanós történeteket mesél a tavalyi, korábbi táborok életéről. — A nagyobb gyerekek, akik már évek óta itt töltik a vakáció egy részét, már hetek óta lázasan készülnek a táborozásra. Szívesen jönnek ide, hiszen jól ismerik az úttörőházat. Több mint húsz éve itt tartjuk a fontosabb kerületi rendezvényeket; az idei majális különösen jól sikerült, Pestlőrinc fél lakossága a parkban szórakozott. Azt szeretnénk, ha a gyerekek számára ez a táborozás *egész nyáron át tartó majálist* jelentene.

— Csak esős nyarunk ne legyen — sóhajt Török Géza. — Sajnos, amilyen nagy és tágas a park, olyan szűkös az úttörőház. Esős napokon néhány csoportot kénytelenek vagyunk átvinni a KISZ-lakótelepi iskolába, de hát az nem az igazi... A gyerekek itt, a táborban érzik igazán jól magukat.

Táborrend? Van, de úgy állították össze, hogy *kevés legyen a kötöttség.* Reggel kilenckor zászlófelvonással kezdődik a nap, tizenkettőtől több csoportban ebédelnek, 14-től van egy óra csendes pihenő, fél ötkor zászlólevonás. Közben tízórait és uzsonnát kapnak a gyerekek.

— A napköziseket húsz-harminc fős rajokba osztjuk — mondja *Masek Ferenc*, a XVIII. kerületi Tanács művelődésügyi osztályának helyettes vezetője —, *minden csoportra egy-egy pedagógus* ügyel. Fegyelmet tartanak, de indokolatlan szigorról szó sem lesz! A rajok *tetszés szerint* alakíthatják programjukat: játszhatnak, sportolhatnak, látogathatják a szakköri foglalkozásokat, részt vehetnek a tábori vetélkedőkön.

— Szervezünk közös programokat is — fűzi hozzá Török Géza táborvezető. — *A tanács például bérleteket vásárolt* a lőrinci strandra; többször ellátogatunk majd a művelődési házba; kirándulni megyünk, megismertetjük a gyerekekkel a kerület és a környék nevezetességeit. Megállapodtunk a *Bartók Gyermekszínházzal* és több öntevékeny művészeti csoporttal, hogy a nyáron többször is felkeresik a tábort. A gyerekeknek csodálatos élmény, hogy *a park faóriásai alatt együtt mókáznak, énekelnek az ismert művészekkel.*

Titkos terv, de minden bizonnyal megvalósulhat, hogy a szakköri foglalkozásokon is találkozzanak a gyerekek híres sportolókkal, művészekkel. A modellezőkhöz jó lenne meghívni a Magyar Honvédelmi és Sportszövetség *világ- és Európa-bajnokságokat nyert versenyzőit;* a lövészszakkörbe a sportág legjobbjait, *olimpikonokat, válogatott* versenyzőket; a rajzszakkör foglalkozására *festőművészt*, a kézimunkázókhoz *népművészt.*

Közösségi kapcsolatok

Pihenni, üdülni, művelődni lehet majd a XVIII. kerületi nyári napközis táborban, s közben alaposabban megismerkedni a kerülettel és — egymással.

— A nyári napközis tábor, túl azon, hogy a napközben dolgozó szülők gondjain enyhít, *a társadalmi együttlét nagyszerű előiskolája* — vélekedik *dr. Ambrus János*, a XVIII. kerületi Tanács elnöke. — Több száz gyerek tölti együtt a napot, lőrinciek, pestimreiek, régi negyedben és új városrészben lakók. Megismerik, megszeretik egymást, s talán a most szövődő barátságok végigkísérik egész életüket. A kerület lakossága állandó, *tőlünk nem nagyon költöznek el az emberek, ezért csaknem biztos, hogy fiataljaink is megmaradnak majd lőrincinek, pestimreinek.* Jó, ha már most kialakulnak, elmélyülnek a gyerekekben a közösségi kapcsolatok. Erre nem szabad sajnálnunk pénzt, időt, fáradságot.

V. J.

Nem „megőrző"!

A vidámság tízhektáros szigetén

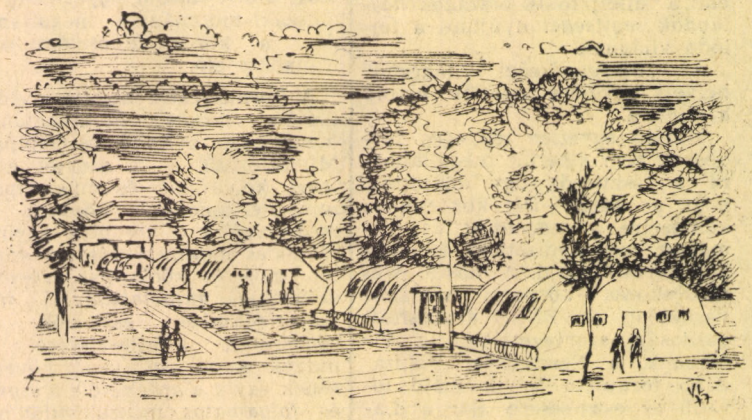
XXI. CSEPEL

Távol a füstölgő gyáraktól, a soroksári Duna-ág partján, a Hollandi út mentén pompás üdülőövezet húzódik. Itt a csepeli strandfürdő, tőszomszédságában pedig — mindkét oldalról — a gyermekek külön paradicsoma: a nyári napközis, illetve ifjúsági és úttörőtábor.

A „paradicsom" kifejezés alighanem túlzás. Mintegy *tízhektárnyi* területet vehettek az elmúlt napokban birtokukba a munkáskerület általános iskolásai és óvodásai. Csináljunk leltárt: *három* — különféle labdajátékra alkalmas, bitumenezett — sportpálya várja itt a gyerekeket; *futópálya, temérdek szabadtéri sporteszköz* és -felszerelés, mászóka a kisebbeknek; mindenki *ingyen megtanulhat úszni a 25x12,5 méteres tanmedencében;* nyolc tetszetősen berendezett helyiség a belső foglalkozásoknak, ezenkívül játékszerek gazdag választéka várja őket. Mind az ebédlő, mind a konyha berendezése, felszereltsége vetekedhet az osztályon felüli éttermekével, nem is szólva a tisztálkodási lehetőségekről. Ugyanilyen színvonalú az úttörők nemzetközi csereüdültetését is szolgáló, bennlakásos ifjúsági tábor. A bogárhátú műanyag pavilonok turnusonként mintegy 180 gyermek nyári otthonát jelentik.

A gyönyörű birodalom társadalmi összefogás révén valósulhatott meg. A tábor bejáratánál tábla hirdeti: a kerületi pártbizottság, a tanács és a többi helyi szerv fogott össze az üzemekkel, szövetkezetekkel a főváros centenáriuma alkalmából. *Ezrével özönlöttek a fiatalok*, az építkezés védnöke a kerületi KISZ-bizottság volt. A szinte felbecsülhetetlen értékű társadalmi munka mellett *a tanács 13 millió forintot adott a napközis, 11,5 milliót pedig az ifjúsági és úttörőtábor építésére, felszerelésére.* Működtetésük, fenntartásuk is *évente több mint egymillióba* kerül.

— Az előkészítés nálunk hagyományos — mondja *Boldizsár Gábor*, a XXI. kerületi Tanács művelődésügyi osztályának vezetője. — Az idén is *minden szülőt értesítettünk* gyermeke nyári foglalkoztatásának lehetőségeiről. A gyülekezőhelyekről, általában iskolájuk épülete elől, *buszokon szállítjuk a tanulókat a táborba és vissza.* Különös gondossággal, önkéntes jelentkezés alapján szerveztük meg *a pedagógusfelügyeletet.* Ebben már részt vállalnak az egri Ho Si Minh Tanárképző Főiskola csepeli kihelyezett tagozatának másodéves hallgatói is.

A csepeli úttörőtábor bogárhátú házikói

(Vincze Lajos rajza)

— Hány gyereknek szerez örömet a csepeli nyár?

— *Napközis táborunk több mint 1300 gyermeket fogadhat, vagyis úgyszólván minden jelentkező jöhet.* Mintegy 25 százalékuk felső tagozatos, szemben a tavalyi 10 százalékkal. Ez azért fontos, mert *év közben csak a felsősök kis hányadának* jut hely a napköziben, a szünidőt azonban mindannyiuknak emlékezetessé szeretnénk tenni. Ifjúsági táborunk — két-három hetes turnusokban — az idén *csehszlovák* és *bolgár* úttörőrajokat fogad, cserébe a mieink eljuthatnak Szlovákia szép hegyei közé és Bulgária verőfényes tengerparti tájaira.

Milyen programot kínál a csepeli munkásgyermekeknek a napközis tábor? Erről *Lovag Lászlóné*, a tanács népművelési csoportjának vezetője és *Vámosi Ibolya* főelőadó tájékoztat:

— A kerület nagy szakszervezeti intézményével, a *Csepeli Munkásotthonnal* együttműködve gondoskodunk arról, hogy tartalmasan, vidáman, változatosan teljenek a napok. *Tizenötfős szakkör* nyílik, a szőnyegszövéstől a linómetszésen át a bábozásig. Ezek hagyományosak. Újdonság lesz a *táncház;* emellett érdekes ifjúsági *filmeket* vetítünk; számos szellemi fejtörőt, zenei vetélkedőt rendezünk. S ami talán a legfontosabb: a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár 17. számú gyermekkönyvtárával kötött szerződésünk alapján *a tábor 900 kötetes letéti könyvtárat kap;* két másik csepeli körzeti könyvtárral együttműködve, irodalmi esteket, játékos foglalkozásokat tervezünk.

Csóré Károly, a XXI. kerületi Tanács elnöke gyakran látogat ki a Hollandi útra.

— Megtérülnek a befektetések, s távolról sem csak az anyagiakra gondolok — mondja az elnök. — A napközis tábor igazi haszna ugyanis sokrétű. Részben *a szülőknek* jelent nagy könnyebbséget, nyugalmat, hiszen a gyermeküket a vakációban nem cselleng az utcán, hanem hasznosan, saját épülésére tölti idejét. Ugyanakkor *fejlődik szellemileg, s gyarapodik testileg is*, mert egészségét, fizikai fejlődését jól szolgálja a mozgás, az úszás, a számtalan sportolási lehetőség. A nyári napközi tehát *nálunk nem afféle gyermekmegőrző* — sokkal több annál! *Aktivitásra, közösségi életre* neveli az ifjú nemzedéket.

G. Szabó László

Izgalmas útikalandokkal ismerkedem, amíg a *százhalombattai* Ságvári Endre Általános Iskola mintegy kétezer példányban megjelenő híradójában lapozgatok. Az ifjú riporterek évente, immár hagyományosan megszólaltatják úttörőpajtásaikat: *hol, hogyan töltötték a nyarat.* Így *Versits Lívia* írása a tavalyi 200 kilométeres kerékpáros, valamint a Győr—Mohács közötti csónakos túra élményeit eleveníti meg; az egyhetes lengyelországi és kéthetes csehszlovákiai üdülés legkedvesebb emlékeit rögzíti *Papp Éva*, illetve *Honecz Judit* és *Sinkó Henriett.* S jártak már a pajtások Százhalombatta testvérvárosában, a szibériai *Omszkban* is — értesülök *Laczkó Andrea* beszámolójából; az ottaniak éppen a közeli hetekben érkeznek viszontlátogatásra.

Mozgalmas lesz tehát a százhalombattai fiatalok idei nyara. Gondoskodik erről a városi tanács és a két nagyüzem — *a Dunai Kőolajipari Vállalat és a Dunamenti Hőerőmű Vállalat* — szorosan együttműködve az iskolával.

— A legfontosabb a napközisek *folyamatos* foglalkoztatása — mondja *Mitták Ferenc*, a tanács közművelődési felügyelője. — Ennek sokféle formáját készítettük elő. Tavaly kísérletként kezdtük, az idén már kellő tapasztalat birtokában újra megszervezzük az *idegen nyelvű tábort;* tíznapos turnusokban mintegy százhúsz III—IV. osztályos tanulónk játékos módon ismerkedhet meg az orosz, az angol, a francia és a német nyelv alapjaival.

Napi 6 forintért

A DKV-nak a tanács által évi 200 ezer forinttal támogatott sportköre *egész éven át külön sportiskolát* működtet a vállalati dolgozók gyermekeinek, a szabadtéri testnevelésre viszont a nyári szünidő a legalkalmasabb. Ezért az iskola tanuszodájában, a városi sportpályákon és a vállalat Duna-parti csónakházának térségében bőséges lehetőség nyílik az úszásoktatásra, a különféle labdajátékokra, atlétikai edzésekre, versenyekre, hűvösebb napokon a teremsportokra. *Saját buszaival viszi a vállalat* a gyermekeket országjáró kirándulásokra, a Balaton körül, a Velencei-tóhoz, a fővárosba. A napközis táborok kulturális programját *a vállalatnak a tanáccsal közösen fenntartott* Barátság Művelődési Háza szervezi. Egy-egy gyermek után — ebédért és uzsonnáért — *a szülők napi 6 forintot fizetnek.* Hasonlóképpen a szívén viseli a gyermekek vakációját a hőerőmű is.

Természetesen nemcsak a két helyi nagyvállalatnál dolgozó szülők számíthatnak rá, hogy gyermekük gondos felügyelet alatt lesz. Az iskola úttörőcsapata — *Oláh Miklós* irányításával — az eddigieknél is gazdagabb programot szervezett. *Tízféle tábor várja a jelentkezőket*, a költségekhez a tanács az ifjúsági alapból *20 ezer forinttal* járul hozzá. A kisdobosok Balatonfenyvesen lubickolhatnak majd, a nagyobbak pedig *„vándorolnak..."* A kerékpáros úttörők például az idén Rákóczi-emléktúrára indulnak; megismerkednek Sárospatak, a Hegyalja szépségeivel. A pajtások vízi flottillája a „nagy nyolcasra" vállalkozik a Csepel- és a Szentendrei-sziget körül. Mások bejárják a Börzsöny, a Bükk, a Bakony, a Balaton-felvidék legszebb tájait.

A tanácsnál végül is *röpke számítást* végzünk: az ifjú város 1500 általános iskolásának *csaknem kétharmadát* várják a szünidei napközis, illetve a hazai és külföldi üdülőtáborok. S akik nem jelentkeztek, vagy különböző okokból otthon maradnak? Számukra a város művelődési otthonai *naponta kínálnak* programot.

Százhalombatta egyike leggyorsabban fejlődő városainknak. Épül új 16 tantermes iskolája, s a tervek szerint középiskola is nyílik majd. A tanács éppen ezért jó előre tervez: tavaly Gyenesdiáson 400 ezer forintért 2400 négyszögöles telket vásárolt; egy turnusban 150 gyermek fogadására alkalmas üdülőt varázsolnak rá.

G. Sz. L.

A KGST országai jó piacot biztosítanak

Hat hónap előny

Ma átadják a nyergesújfalui PAN II-t – Az igyekezet nem csökkenhet

Ma délután avatják Nyergesújfalun a Magyar Viscosagyár PAN II. beruházásának első szakaszában elkészült termelő berendezéseket. Az új gyártósorral a vállalat a crumeron szálakból évente 11 ezer tonnát termel. Ennek egy részét nemzetközi megállapodás alapján Lengyelországba szállítják, a többit pedig a hazai textilipar használja föl.

Három éve, a nyergesújfalui poliakrilnitril szálat gyártó — PAN I. néven megismert — üzem átadásánál már körvonalazódtak a mai avatás tervei. Az üzemcsarnok eleve két gépsor részére épült. Az akkor átadott gépsor néhány hónap alatt *igazolta* is a tervezők elképzeléseit: a crumeron névvel bemutatkozó termék *keresett cikk lett.*

Van jövője

De nem csupán a belföldi igény növekedése volt a bővítés biztosítéka, hanem az is, hogy a KGST-országokban *hosszú távon is biztos piacra lehetett számítani.* A Lengyelországgal kötött megállapodás alapján pedig a közvetlen termékcserére is alkalom nyílt — a Nyergesújfalun készített crumeron szálért poliészter vágott szálat kapunk.

A divat változásainak ismerői könnyen hihetnék, hogy bealkonyodott a műanyag alapú textíliáknak. Mégsem kell attól tartaniuk a Duna-parti gyár dolgozóinak, hogy nem lesznek kelendők termékeik. A könnyűipari tárca felmérése szerint *nagyobb mértékben nő a kereslet e gyártmányok iránt, mint ahogy azt a kínálat követni tudja.* Minden kiló, a hazai termelésen túl vásárolt poliakrilnitril szálért dollárral fizet a feldolgozóágazat.

Ezért volt különösen fontos, hogy a több mint egymilliárd-kétszázötvenmillió forint állami kölcsönből és a 777,8 millió forint költségvetési hozzájárulásból épülő PAN II-program mielőbb megvalósuljon. Az *előny éppen hat hónap lett.* A beruházás termelő része, az új gépsor, az eredetileg szeptemberre kitűzött határidő *előtt,* március 31-én *elkezdte gyártani a szálakat.*

A mai avatásig kétezer 800 tonnával *többet termeltek,* mint ahogy azt tervezték — a bővítés során ugyanis az I-es gépsort is le kellett állítani, nem is rövid időre. Csaknem negyedmilliárd forint az előállított szálak értéke. Úgy is számolhatunk, hogy a gyár 4,7 millió dolláros importtól mentesítette a népgazdaságot. S még ez sem a teljes nyereség: a tervezettnél mintegy 100 millió forinttal került *kevesebbe* a bővítés első szakasza, és ehhez az összeghez még hozzá kell adni azt a 600 ezer dollárt is, amit a tőkés országokból vásárolt félkész szálak feldolgozásával nyertek. Mert egyébként — ha nem termelne már márciustól a Snia Viscosa-gyártól vásárolt gépsor —, csak kész fonószalagként hozhattuk volna be azokat.

Hogyan gyorsítottak?

Hogyan sikerült mindezt elérni?

Nem a laza tervezés, és még csak nem is csupán a PAN I-es beruházás tapasztalatai vezettek a hathónapos gyorsításhoz. Hiszen a bővítés kiviteli programjának készítésekor és a költségek meghatározásánál az utóbbival már mindenképpen számolhattak a tervezők. Az volt perdöntő, hogy a beruházás lebonyolítását a sokrétű kapacitással rendelkező Vegyépszer vette át. Ám szükség volt az utolág persze egyszerűnek tűnő, de csaknem egyéves időnyerést jelentő ötletre is. A PAN I-es beruházásnál ugyanis *nem építettek raktárt,* az első gépsorról lecsavarodó szálak jól elfértek a II-es gépsor helyén. (Egészen a PAN II-es beruházás kezdetéig. Ha ekkor hozzákezdenek a betonalapú, acélvázas raktár tervezéséhez és építéséhez — ahogy azt eleinte gondolták —, akkor ma aligha ünnepelhetnének a gyár dolgozói.) Vettek két fóliasátrat a Graboplasttól, azokban tárolják most is a termékeket. Csaknem egy évet nyertek ezzel. De nemcsak időben. A kivitelező így *szabadabban gazdálkodhatott* szakembereivel és gépeivel.

Másban is *változtattak az eredeti terven.* Az új beruházási program a két gépsor összekapcsolásánál elkerülhetetlen — eredetileg két szakaszra tervezett — leállást összevonta, és időben előrehozta. Akkor, a Minisztertanács által előírt határidő negyedéves rövidítésével számoltak. Ehhez azonban — csak a fontosabb teendőket említve — gondoskodni kellett a Szovjetunióból rendszeresen érkező akrilnitril alapanyag *fogadásáról és tárolásáról,* és a vevőkkel szemben már korábban vállalt kötelezettségek *teljesítéséről.* Hamarabb volt szükség a Milánóból érkező gépekre is, amihez a külföldi partnerekkel — az egyszer már egyeztetett — szállítási ütemterv módosítására sem maradt sok idejük.

Ahol lemaradtak

Amit vállaltak, *sikerült,* de a termelőberendezések átadásával a beruházás *még nem ért véget.* A továbbiakban megvalósítandó vízügyi és energiatermelő létesítményeknek fontos szerepe van abban, hogy a gyár energiaellátását és a termeléshez szükséges egyéb kiegészítő, szolgáltató tevékenységet hosszabb időre *megalapozzák.* A biológiai szennyvízderítőre pedig a környezet, a Duna megóvása végett van sürgető szükség.

Ma már, sajnos, világossá vált, hogy az itt kialakult késés nem minden területen hozható be, emiatt néhány határidőt módosítani kell. Mindez persze *nem jelentheti azt, hogy valamelyest is csökkenhet az egyébként eddig mindenképpen elismerést érdemlő építői igyekezet.*

Vicsek Ferenc

Svájci bankok

Robbanás Chiassóban

A közelmúltban a Credit Suisse, a harmadik legnagyobb svájci bank bejelentette: Chiasso városban levő fiókjának három vezetőjét *kénytelen leváltani.* A lépés oka, hogy a fiók megfelelő felhatalmazás nélkül *kétes beruházásokba* fektette az ügyfelek pénzét, 250 millió svájci frank *veszteséget* okozva a központnak. Ezzel a bejelentéssel került a nyilvánosság elé a második világháború utáni idők legnagyobb svájci *bankcsalása.*

A ticinói kapu

Az előzmények némiképpen Svájc speciális helyzetéből, tradicionális szerepéből következnek. Az ország bankrendszere négy, némiképp egymástól *független* centrumokból áll. Zürich és Bázel a német-Svájc és Nyugat-Németország, Genf a franciák bankára, Ticino kanton 40 bankjának fő működési lehetőségét pedig éppen a szomszédos Olaszország adta meg.

A 60-as évek növekvő politikai bizonytalansága, a középbal kormány időszakában romló gazdasági helyzet következtében *gyorsan áramlott a líra* Svájcba, utat a földrajzi közelség miatt is elsősorban a határ menti bankokhoz találva. 1976 elejéig becslések szerint mintegy *50 milliárd dollár értékű tőkét exportáltak illegálisan Svájcba,* amikor az olasz kormány intézkedései lényegesen *megnehezítették* az ilyen természetű valutaműveleteket. A kicsempészett pénz azonban *nem veszett* el teljesen az olasz gazdaság számára, nagyrészben beruházás formájában *visszakerült* az eredeti országba. Ticino kanton bankjaiban *nem ez az első pénzügyi botrány.* 1974-ben a Loyds International luganói fiókja jelentett körülbelül 60 millió fontos veszteséget a pénzintézet egyik alkalmazottjának balsikerű valutaspekulációi következtében. (Ebben az időben váltak általánossá a lebegő valutaárfolyamok, a pénzpiaci rendek félreismerése jó néhány nemzetközi hírnevű banknak okozott veszteséget.) 1975-ben egy kisebb bank volt kénytelen bezárni, az év március másodikán pedig a luganói Weisscredit bank fejezte be működését. Ez utóbbi pénzintézet irataínak átvizsgálása után megállapították, hogy az ügyfelek pénzét egy később *csődbe ment liechtensteini vállalatba invesztálta a bank.* Voltaképpen ez az eset vezetett a Credit Suisse chiassói fiókjában belső ellenőrzéshez.

Lépcsőzetes vizsgálat

A vizsgálatok szerint a Credit Suisse vezetői, miközben a központ felé rendszeresen beszámoltak az ügyfelek részére végzett beruházásokról, a bankhoz befolyt pénz egy részéről *hallgattak,* azt feltehető nem jelentették. Azt az összeget pedig, melyről csakis Chiassóban tudtak, egy liechtensteini közvetítőn keresztül, enyhén szólva, *kétséges hitelképességű vállalatokba fektették.* Ezzel megsértették azt a belső szabályt, mely szerint az ügyfél pénzét csakis kifogástalannak minősülő vállalatokba lehet beruházni. (Ez ad egyébként az ügyfélnek bizalmat a bank műveleteiben.) Végül pedig — és ez is ellentétben állt a bank belső szabályzatával — az ügyfeleknek (mármint azoknak, kiknek pénze e kétes vállalkozásra kellett) a Credit Suisse nevében garantálták befektetésüket, anélkül persze, hogy erről a központ valaha is értesült volna. A vizsgálatok első lépcsőjében az derült ki, hogy 2,2 milliárd svájci frank értékben került pénz a liechtensteini Texon-Finanzanstalthoz. Ez úgynevezett *holding-vállalat,* érdekeltségi körébe olyan olasz cégek tartoztak, mint a Winefood, Albarella, Alideco és mások. Ezek nyelték el aztán a befektetett pénzt.

A Credit Suisse, a botrány első fázisában nyilatkozott, hogy a kliensek pénzének 75 százalékát *visszatéríti,* 25 százalékot *tart vissza* a szövetségi kamatadó és különböző bírságok fejében. E gyors reagálás a központ részéről *megakadályozta,* hogy a befektetők nagy számban rohanják meg a fiókokat.

Sebezhető pontok

A pénzintézet közleménye szerint a veszteség 250 millió frank, e szám azonban *nem tekinthető véglegesnek,* más megfigyelők ennek a háromszorosáról beszélnek. Az ügyben leginkább inkriminált három alkalmazott *vizsgálati fogságban van.* Bár a bank részvényei alaposan estek, kétség nem fér ahhoz, hogy pénzügyi helyzete olyan: a veszteséget *el tudja majd viselni.* A részvényeseknek azonban kétségtelenül kisebb osztalékkal kell megelégedniük 1977-ben.

A Credit Suiss esete azonban ráirányította a közvélemény, a kormány és a politikai pártok figyelmét a svájci bankrendszer *sebezhető pontjaira.* A botrány következtében minden bizonnyal *változik* a bankok helyzete, változik működésük feltételei. Az elhangzott javaslatok egyike a szomszédos országok adóhivatalaival való jobb együttműködést tartaná kívánatosnak, ezzel lényegesen *csökkenne* az illegálisan—félillegálisan beáramló pénz mennyisége. Ez viszont a legendás svájci banktitok gyakorlatának *módosulását* jelentené, jelenleg ugyanis adóügyben külföldi hatóságok részére a pénzintézetek *nem kötelesek felvilágosítást adni.* Felmerült az is, hogy a magánbankokat ellenőrző állami szerv, a szövetségi bankbizottság szerepét és súlyát célszerű növelni. Úgy tűnik, a Credit Suisse krízise *nem múlik el következmények nélkül...*

G. Gy. — L. P.

André Ouellet miniszter sajtótájékoztatója

Magyar—kanadai együttműködés a városfejlesztés területein

Alig egy esztendővel a vancouveri *Habitat* emberi településekkel foglalkozó ENSZ-konferencia után a vendéglátó ország lakásügyi és városfejlesztési minisztere, *André Ouellet* vezetésével, kanadai delegáció látogatott Magyarországra. A minisztert háromnapos itt-tartózkodása alatt fogadta *Havasi Ferenc,* a Minisztertanács elnökhelyettese is.

Szerdán az Intercontinental Szálloda Budavár-termében a kanadai miniszter sajtótájékoztatót tartott, amelyen részt vett magyar kollégája, *Bondor József,* és *dr. Szabó János* államtitkár is. André Ouellet egyebek között elmondta: magyarországi megbeszélései *rendkívül eredményesek és előremutatók* voltak. Elsődlegesen a mindkét — sőt: minden — államot érdeklő kérdéseket vitatták meg, ama tennivalókat, amelyeket a tavalyi világkonferencia a részvevő nemzeteknek ajánlott.

— Önerőből *egyetlen ország sem lenne képes* az emberi települések problémáinak megoldására — hangoztatta a kanadai miniszter —, s bár államaink földrajzilag távol vannak egymástól, több témában is együttműködhetünk. Sem Magyarország, sem Kanada nem engedheti meg, hogy pazarolja természeti erőforrásait. Az emberiség szerte a világon évtizedeken át pazarló volt természeti kincseivel; ennek *haladéktalanul véget kell vetni.*

A két miniszter megegyezett abban, hogy rövidesen információ- és technológiacserét kezdenek két témában. A Kanada által kifejlesztett *Canwel-terv* a hulladék kezelésével és hasznosításával, továbbá a geotermikus és napenergia — mint másodlagos energiaalternatíva — kifejlesztésével és felhasználásával foglalkozik. Egyik célja a takarékosság az erőforrásokkal. A Magyar Városépítési Tudományos Tervező Intézet egy, a geotermikus energia fejlesztésével foglalkozó kutatási programot fejezett be. A további munkát — amelynek célja a geotermikus és a napenergia közös felhasználása —, *kanadai szakemberekkel együtt* folytatják. Egyezség született arról is, hogy a minisztériumok tovább folytatják az energia és az emberi települések, a lakásépítési programok és technológiák, a városi igazgatás kérdéseinek vizsgálatát.

A Magyar Hírlap kérdésére André Ouellet elmondta, hogy bár Kanadában a magyarországiakhoz hasonló méretű, új lakónegyedek nem épülnek, az iparosított lakásépítés ott is terjed. Ilyen szempontból *tanulságosak voltak* látogatásai új városrészeinkben.

A kanadai küldöttség tegnap elutazott Budapestről.

F. T.

HORIZONT

Kávétermésbecslés

A washingtoni mezőgazdasági minisztérium becslése szerint *az 1977—78-as idényben a világ országaiban várhatóan 70,4 millió zsák kávé terem, 14 százalékkal több, mint az 1976—77-es idényben.* Ez a mennyiség elmarad majd az 1974—75-ös idényben termelt 81,1 millió és az 1975—76-os idényben termett 73,6 millió zsáktól. A termésbecslés megállapítja, hogy a várható *javulás főleg a brazíliai kávétermés növekedésének tudható be.* A világ exportálható kávétermése *várhatóan 52,8 millió zsák lesz* az 1977—78-as idényben az 1976—77. évi 44,3 millió és az 1975—76. évi 55,4 millió zsákkal szemben.

Jugoszláv személygépkocsiár-emelés

Jugoszláviában azonnali hatállyal átlagosan 9 százalékkal emelték a hazai gyártmányú személygépkocsik árát. Ugyanilyen arányban *drágultak a tartalékalkatrészek* is, kivéve az importból származókat.

Szíria új acélüzeme

Szíriában júliusban *új acélipari üzem* kezdi meg működését. Az üzemet 52,2 millió dollár költséggel a *Brown-Boveri and Company* svájci és a *Coutinho-Caro and Company* hamburgi cég építette. Az üzem *évenként 120 ezer tonna* acélipari félkészterméket állít majd elő.

Textilipari konferencia

Szerdán az MTESZ székházában *megkezdődött a XIV. textilipari gazdasági konferencia.* A kétnapos tanácskozás mintegy 400 részvevője *megvonja a textil- és a textilruházati ipar rekonstrukciójának eddigi mérlegét,* a korszerűbb, gazdaságosabb gyártmányszerkezet kialakításában elért eredményeket, *megvitatják az ágazat fejlesztésének hosszú távú feladatait,* lehetőségeit. A tanácskozásra az európai KGST-országokból is több szakember érkezett. A konferencia vitaindító előadását *Bakos Zsigmond* könnyűipari miniszterhelyettes tartotta.

KGST üzem-összehasonlítás

A *Kenderfonó és Szövőipari Vállalat* szegedi központjában szerdán *háromnapos nemzetközi konferencia* kezdődött öt szocialista ország kenderipari vezetőinek részvételével. *A szegedi vállalat kezdeményezésére létrejött tanácskozáson úgynevezett üzem-összehasonlítást folytatnak bolgár, csehszlovák, NDK-beli, lengyel és magyar kenderipari vállalatok vezetői,* gazdasági szakemberei. Célja, hogy a kenderfeldolgozás különböző területein, valamint a kenderpozdorja-bútorlapok gyártásában *átadják egymásnak a legjobban bevált technológiai, üzemszervezési módszereiket.*

NÉGY ESEMÉNY

...és még néhány szó

Varsány, Tiszaföldvár, Kaposvár, Újkígyós

1 A mezőgazdasági gépek és járművek korrózió elleni védelméről tanácskoztak tegnap Varsányban a Nógrád megyei tsz-ek és állami gazdaságok szakemberei.

A *rozsda* is okozhat annyi gondot a termelőszövetkezetekben, mint a gyom vagy a kedvezőtlen idő. Míg a növénytermesztés, állattenyésztés kórokozói ellen körültekintő és egyre hatékonyabb a védekezés, *a korrózió „nyugodtan" szedheti vámját.*

A százhalombattai nagynyomású kísérleti intézet újabb és újabb megoldásokat keres a mezőgazdasági gépek korrózió elleni védelmének segítésére. Varsányban ismertették a hazai gyártású *felületvédő* anyagokat, amelyek szabadtéri tárolás esetén is *két évig kellően óvják a drága gépeket, s olcsóbbak mint a felületi kezelésre használt festékek.*

A rozsda elleni harc azonban a gazdasági vezetők felelősségén is múlik. A tanácskozásnak otthont adó termelőszövetkezet például tagja a mezőgazdasági — ipari — műszaki szolgáltató társaságnak. Szakemberei az ország különböző mezőgazdasági üzemeiben végzik a gépek felületvédelmét. *Nógrádi igény viszont eddig még nem érkezett hozzájuk.* Igaz, a szolgáltató kocsiknak így is akad elég dolguk, hiszen a statisztika szerint a termelőszövetkezetekben, állami gazdaságokban több mint *60 ezer* traktor van. *Sok helyütt a rozsda örömére is.*

— szabó —

2 Országos öntözési bemutatót rendeztek szerdán a kiskörei vízlépcső öntözőrendszeréhez tartozó tiszaföldvári Lenin Termelőszövetkezetben.

A bemutató — az ismertetés mellett — azt is célozta, hogy a mezőgazdasági üzemekben nagyobb kedvet ébresszenek a *vásárláshoz.*

De miért van szükség e „kedvcsinálásra?" Elsősorban azért, mert öntözőberendezést vásárolni még a jelentős — általában negyven, de kertészeti kultúrák öntözéséhez 70 százalékos — állami támogatás mellett sem olcsó mulatság. Mégis öntözésre kell serkenteni a gazdaságokat, hiszen jó néhány példa bizonyította már — *ez bőségesen megtérülő befektetés.*

Sajnos, gazdaságaink az idén *kevesebb* öntözőberendezést rendeltek, mint korábban. Érthető ez ott, ahol már berendezkedtek az öntözéshez — az üzemek kisebb részében. A többiek szerényebb anyagi lehetőségeikre hivatkoznak — valljuk be, ez is méltánylandó érv. De érdemes az ügyet ismét fontolóra venni. Néhány optimista mezőgazdász az időjárás forgandóságában bízva a szokottnál csapadékosabb nyarat jósolt. Ám úgy tűnik, ebben bízni *kevésbé kifizetődő*, mint — esetleg áldozatok árán is — *öntözni.*

— tépé —

3 A Somogy megyei háztáji és kisegítő gazdaságok helyzetéről tárgyaltak tegnap Kaposvárott a termelőszövetkezetek területi szövetségének rendezésében.

Mintegy *250 ezer embert* érintett a téma: ennyien dolgoznak Somogy megyében a *háztáji és a kisegítő gazdaságokban.* Ezen túl — mivel ezek a gazdaságok értékesítik a megyében a hízómarha több mint felét, a sertéshúsnak pedig negyvenöt százalékát — gyakorlatilag érintett a megye lakosságának zöme, mint fogyasztó is.

A somogyi háztáji és kisegítő gazdaságok termelését megyei intézkedések szabályozzák, és ez összehangoltságot, tervszerűséget feltételez. *De csak feltételez.* Vannak közös gazdaságok, amelyek önálló ágazattá szervezték a kistermelést, másutt a legszükségesebb téli takarmányt sem biztosítják a háztájinak.

A szervezettségen és összehangoltságon kell javítani az elkövetkezendő időben — állapította meg a területi szövetség: géppel, fogattal, takarmánnyal segíteni a háztájit. S nem magánérdekből...

m. a.

4 Gyepgazdálkodási tanácskozást és bemutatót tartottak szerdán Újkígyóson a Békés megyei mezőgazdasági szakemberek számára.

Az elmúlt évtizedben megyeszerte *mostohán kezelték* a mezőgazdasági üzemek a réteket, a legelőket. Az elmúlt három évben *megváltozott* a szövetkezetek vezetőinek szemlélete. Elsősorban a szarvasmarha- és a juhtartó gazdaságok tudják: a szikes, gyenge minőségű területek kis anyagi befektetéssel rét- és legelőgazdaságra kiválóan alkalmasak, s ahol öntözni lehet, *ragyogó termés-eredmények* érhetők el.

A megye gazdaságai évente a saját lehetőségeiken túl 8—10 millió forint állami támogatást is fordítanak a rétterületek javítására — minden esztendőben 5000 hektárral nő az intenzív rétterület. A fejlesztések aránylag *kicsik*, a rét- és legelőgazdálkodás — rövid távon — nem *túlságosan nyereséges.* Az eredmények számottevőek csak akkor lesznek, amikor már „beálltak" a területek, megfelelő mennyiségű és minőségű takarmányt — tehát húst teremnek.

— szekeres —

A csopaki hétköznapokról — ünnep előtt

Ami a köszöntőkből kimarad

Belépve a *csopaki* tanácsházára, valami sajátos, családias hangulat keríti hatalmába a látogatót. Kellemes várószoba, asztallal, székekkel, olvasásra csábító újságok, egy vázában virág. *Molnár Gábor*, a községi tanács vb-titkára vezet végig az épületen, apróra megmutat mindent, miközben magyarázza: „Úgy nézzünk körül, hogy ez *csak* egy felújított épület." Bizonyságul megkopogtatja a vastag falakat.

A szobában két, hajszálra egyforma *díszes serleg* ötlik szemünkbe. A vb-titkár a kimondatlan kérdést is megérti.

— Nehogy azt gondolja, hogy mi nyertük őket! Ezek a trófeái annak a területi röplabdabajnokságnak, amit *a község közelgő hétszázadik jubileumára* szervezünk. Mi tagadás, erősen foglalkoztat mindket az évforduló. Szeretnénk *a magunk erejéből* úgy megemlékezni róla, hogy a csopakiaknak is, meg a vendégeinknek is maradandó, szép élményt jelentsen.

Milliókban számolva

A tanácsházán már javában folyik a készülődés. Lassan összeáll a program, formálódnak az ünnepi köszöntők szavai, gondolatai. Méltatások hangzanak majd el, amelyekben felidéződik *a régi falu képe és körvonalazódik a jövő.* Mindezt hallva, óhatatlanul eszünkbe jut: vajon ezen a látványosnak, színesnek ígérkező ünnepségsorozaton *hallunk-e majd azoknak a közéleti embereknek a munkájáról, gondjairól*, akik a legtöbbet tették az utóbbi évek fejlődéséért, s akiknek a további tevékenysége nélkülözhetetlen a tervek valóra váltásához. Vajon szó esik-e ebben a barátságos épületben dolgozó apparátus hétköznapi nehézségeiről is?

— Az ünnep legyen csak ünnep — mosolyodik el Molnár Gábor. — Minek is zavarnánk meg gondjaink felemlegetésével? Pedig lenne szóvá tenni való! Nem az a mi bánatunk, hogy nem kapunk elegendő támogatást, hiszen *milliókban lehet összeszámolni, amit az útra, strandra, parképítésre költöttünk az utóbbi években*, meg amit nemsokára a csatornázásra költünk. De van ezeknek az új létesítményeknek, beruházásoknak hátulütője is: *fenntartásukra, üzemeltetésükre már nem futja* a magunk szűkös lehetőségeiből. Így aztán félő, hogy a sok kiültetett virág és bokor, a szépen sarjadzó pázsit *szakszerű ápolás híján* előbb-utóbb tönkremegy. Nekünk például arra sincs emberünk, aki a vizet vigyázza...

Tízszerese

Csopak kis falu, mindössze másfél ezer ember otthona, de amikor megtelnek a nyaralók, a sátrak és a bérbe adott szobák, *tízszer, tizenötször ennyien* is megfordulnak itt.

— A nagy forgalom természetesen *a tanácsi ügyintézésre is* hatást gyakorol — folytatja a vb-titkár. — Sajnos, kevesen vagyunk, s abból is hárman gyermekgondozási segélyen, így hát helyettesekkel dolgozunk. Van néhány munkatársam, *akiknek a munkabírásán magam is csodálkozom.* Itt van mindjárt az üdülőhelyi előadónk. Igazság szerint neki csak az lenne a feladata, hogy a sajátos üdülőhelyi problémákkal foglalkozzon, de mi a gyakorlat? Mindezen kívül *nyakába szakadt az iktatás, a kereskedelmi ellátással és ellenőrzéssel kapcsolatos összes* tennivaló, a munkakönyvek, az állatkísérőlapok és a személyi igazolványok kiállítása, de még a népességnyilvántartást is ő vezeti.

Így aztán *szakosodásról* szó sem lehet a csopaki tanácsházán. Annál inkább arról, hogy itt univerzálisak a szakemberek.

— Ami önmagában szerencsés dolog, minden rosszban van hát valami jó — teszi hozzá Molnár Gábor. — Mert, bár állandósult, fárasztó teher a helyettesítés, *mégis megy, mint a karikacsapás.*

A tanácsházára rendszeresen járnak a közlönyök, böngészésükre, alapos áttanulmányozásukra azonban *ritkán jut idő.* Mint ahogy a jogszabály-nyilvántartást sem tudják naprakészen vezetni, s minden szokatlanabb, bonyolultabb határozathozatal előtt *lázas keresgélés kezdődik* a közlönyök között.

— Ha már így belemelegedtünk, hadd folytassam még a panaszkodást — mondja a vb-titkár. — Mert arról is érdemes szólni, hogy az utóbbi tíz esztendő alatt *legalább tízszeresére nőtt a tanácsi gazdálkodás területe is.* Üdülőhelyi díjakat szedünk be, iskolai napközit, óvodákat tartunk fenn, nyáron üzemeltetjük a strandot; *ha akarrunk, ha nem, gazdálkodnunk kell*, akár egy vállalatnak! De amíg egy nagyobb állami üdülőben *legalább hét-nyolc ember* sáfárkodik ötmillió forinttal, nekünk itt a tanácsházán mindössze két emberre hárul a gazdálkodás minden ága-boga.

A csopaki tanácsnak saját teherautója van — ez nagy előny. *Raktára azonban nincs*, mindent oda raknak le, ahol éppen hely akad. Az anyagkönyvelés emiatt rendkívül nehéz, és mi tagadás, óriási buktatókat is rejt magában.

A hangulathoz

— A felelősség olykor nyomasztó teherként nehezedik ránk, s közben feladataink is egyre szaporodnak — mondja tovább. — A legújabb például most *a sportélet fellendítésével* kapcsolatos. De kire bízzam? Lelkes, hozzáértő fiatalember kellene, hiszen ezt *csak szívvel-lélekkel* lehet csinálni. Felvetődött bennem: miért ne láthatná el például *egy községi tornatanár* a sportirányítással és -szervezéssel kapcsolatos hatósági tennivalókat esetleg különdíjazásért?

A község számokkal, statisztikákkal kifejezhető eredményeiről és fejlődéséről ezen a rendhagyó beszélgetésen kevés szó esett. Mindezekről úgy is bőséggel hallhatunk majd a jubileumi köszöntőkben. A beszélgetést ezúttal szándékosan tereltük más irányba. Azért, mert úgy éreztük: *a hétszáz esztendős községről formálódó kép teljességéhez* nemcsak a szőlőhegyek és a Balaton lenyűgöző látványa, nemcsak a jubileumi méltatások, hanem a tanácsháza *hangulata is* hozzátartozik.

Révai Valéria

Helytállnak a melegüzemek dolgozói

Vízkorlátozás több városban

Viharkárok Békésben — Gabonatűz Fejér megyében

Pécs szomjazik... A városnak régi gondja a vízhiány, s a mostani szárazság tetézi a nehézségeket. Szerda reggeltől *másodfokú vízkorlátozást* rendeltek el, csökkentik a lakossági és az üzemi felhasználást, hogy az egészségügyi, szociális intézmények, valamint a tűzoltóság vízellátása zavartalan lehessen. Reggel feltűntek a város egyes utcáin az *„ivóvíz" feliratú tankautók.*

Ideiglenes vízkorlátozást léptettek életbe *Nyíregyházán* is. Az ipari üzemek a szokásosnál kevesebb vizet használhatnak fel, s tilos a kertek locsolása, gépkocsik mosása. Másodfokú vízkorlátozást rendeltek el *Makón* is, a vállalatokat kötelezték *vízfelhasználási napló* vezetésére.

Békés megyében keddről szerdára virradó éjszaka a *vihar* okozott károkat. A Vésztő és Békéscsaba közötti települések ipari és mezőgazdasági üzemeinek áramellátását biztosító *transzformátorállomások a villámcsapások következtében felmondták a szolgálatot;* Gyula térségében 12 nagy erejű villámcsapás bénította meg az energiahálózatot. A vihar okozta károk felszámolásán a Dél-magyarországi Áramszolgáltató Vállalat nagy erőkkel dolgozik.

Az egy hete tartó júniusi kánikula fokozottan igénybe veszi az *ózdi és a diósgyőri kohászati üzemek* melegüzemi dolgozóit. Ózdon, a hengermű üzemcsarnokában, *a munkahelyek közelében napközben hatvan-hetven Celsius-fokra is felkúszik a hőmérő higanyszála.* A hengersorok mellett egymást váltva dolgoznak az emberek, az acélműben és a nagyolvasztóban viszont erre nincs lehetőség. A nagy meleg ellenére *valamennyi gyáregységben többet termelnek a havi terv előírásainál.*

A napok óta tartó kánikulában nehéz körülmények között teljesítik feladatukat a Komárom megyei üzemek dolgozói. A Lábatlani Cementgyár rakodómunkásainak rendkívül jó szolgálatot tesz a kánikulában az a különleges berendezés, amely a 65—70 fokra felforrósodott cementzsákokat gombnyomásra, teleszkópos berendezéssel rakja a vagonokba és a tehergépkocsikra.

A Tokodi Üveggyár műszaki kollektívája is gépesítéssel igyekszik kedvezőbb munkakörülményeket teremteni. A kézi üveggyártásnál a formakezelő asszonyok erős, sugárzó hőben dolgoznak. A nagy kánikulában ez a munka különösen megviseli őket. A műszaki dolgozók most egy formamártó gépet szerkesztettek. Így szükségtelennné válik az asszonyok jelenléte és munkája a sugárzó hőben.

A rendkívüli száraz időjárás miatt egyre több veszély fenyegeti az érett, de még lábon álló gabonát. Tegnap délután Veszprém megyében, Kemenesszentpéteri község határában — eddig meg nem állapított ok miatt — egy 60 hektáros búzatábla gyulladt ki, és a tűz rövid idő alatt 35 hektár területre terjedt át.

A BM Tűzoltóság Országos Parancsnoksága felhívja az állami gazdaságok és a mezőgazdasági termelőszövetkezetek vezetőinek figyelmét, hogy a tűzesetek megelőzése érdekében a veszélyeztetett területeken fokozott figyelőszolgálatról gondoskodjanak és a betakarítási munkálatokat a vasútvonalak mentén a gabona viaszérésével egyidejűleg kezdjék meg. A vonattal vagy gépkocsival utazókat pedig arra kéri, hogy égő gyufát vagy dohányneműt ne dobjanak ki a járműből.

A forró napokban az ország legkellemesebb vidéke a Balaton-part. Az elmúlt hét végén megindult erőteljes forgalom a hét első felében is tartott, szerdán is járművek ezrei érkeztek az osztrák és a csehszlovák határ felől. Szerdán a tó vize 24—25 fokig melegedett, s becslések szerint a balatoni strandokon tegnap kétszázezernél többen fürödtek, napoztak.

A legfontosabb a hűtőkapacitás bővítése

Több baromfihús, több tojás

Tegnap a Baromfifeldolgozó Vállalatok Trösztjének tanácstermében *Tobak István* vezérigazgató a baromfiipari termékek fogyasztásáról, készítéséről, a felvásárlásról és az értékesítésről tartott sajtótájékoztatót. A többi között elmondta, hogy *a baromfihús- és tojásfogyasztás terén Magyarország előkelő helyet foglal el.* Az egy főre jutó fogyasztás tavaly 16 kilogrammra emelkedett. *A fogyasztásnak ez a mértéke — Olaszország mellett — Európában a legmagasabb*, a világon is csak az Amerikai Egyesült Államok és Kanada előz meg bennünket. Tojásból *a jelenlegi fogyasztás megfelel a korszerűen táplálkozó, fejlett országok tojásfogyasztási színvonalának.*

Nagy nálunk a baromfiipar devizaszerző szerepe. Európában a baromfihúsexport nagyságát tekintve csak Hollandia előzi meg hazánkat. Exportunk világviszonylatban is elismert gyors növekedése az utóbbi másfél évtized eredménye. Az utolsó hat évben *a vágottbaromfi-exportot majdnem kétszeresére, a libamáj, a vágott házinyúl exportját két és félszeresére, a galambét ötszörösére növelték.* A baromfitollexportot pedig az 1970. évi kivitellel szemben tavaly már 26 százalékkal sikerült túlteljesíteni. Ez év első öt hónapjában már 12 ezer 560 tonnával több baromfit, 54 millióval több tojást és 40 tonnával több galambot szállított ki az ipar, mint a múlt év hasonló időszakában.

Hogy az ötödik ötéves tervidőszakra előírt feladatokat a baromfiipar teljesíthesse, s a cél az, hogy túlteljesítse —, ahhoz szükséges az ipar felújítása és az iparfejlesztés terv szerinti, határidőre történő megvalósítása. Új, korszerű daraboló és csomagoló gépeket kell beszerezni. Növelni kell mindenütt a fagyasztó berendezések teljesítőképességét és *önálló, mélyhűtéses hűtőházakat, tárolókat kell építeni.*

B. I.